

Złożenie pracy online:
2017-05-24 17:29:30
Kod pracy:
5287/33857/CloudA

Klaudia Piękoś
(nr albumu: 22739)

Praca magisterska

Kondycja finansowa wybranych spółek komunalnych w branży wodociągowo-kanalizacyjnej

Financial condition of selected municipal companies in the water and sewerage sector

Wydział: Wydział Nauk Społecznych i
Informatyki

Kierunek: Zarządzanie

Specjalność: współczesna rachunkowość

Promotor: dr Justyna Sokołowska-Woźniak

Składam serdeczne podziękowania Pani dr Justynie Sokołowskiej-Woźniak za poświęcony czas oraz pomoc i cenne wskazówki przy pisaniu niniejszej pracy.

Streszczenie

Celem pracy jest zbadanie oraz porównanie pod względem finansowym działania spółek komunalnych w branży wodociągowo-kanalizacyjnej jakimi są Spółka Komunalna „Dorzecze Białej” Sp. z o. o. i Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Bieczu Sp. z o. o. w latach 2013-2015. W tym celu zostały wykorzystane metody ilościowe. Dokonano analizy struktury aktywów, pasywów oraz rachunku zysków i strat. Dodatkowo wykonano analizę wskaźnikową. Analizy zostały sporządzone w ujęciu dynamicznym. Dla realizacji celu pracy istotną rolę odegrały dane pochodzące ze sprawozdań finansowych spółek. Przeprowadzona analiza pozwoliła uzyskać odpowiedzi na pytania dotyczące płynności finansowej, rentowności, poziomu zadłużenia oraz sprawność działania spółek. Przeprowadzona analiza pokazała, że Spółka Komunalna „Dorzecze Białej” Sp. z o. o. na koniec analizowanego okresu posiadała lepszą kondycję finansową niż Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Bieczu Sp. z o. o. Spółka na koniec 2015 roku osiągnęła zysk oraz osiągnęła lepsze wyniki rentowności. Za pozytywny można uznać fakt, iż obydwie spółki są płynne przez co nie mają problemów ze spłatą bieżących zobowiązań. Również poziom zadłużenia spółek można uznać za bezpieczny.

Słowa kluczowe

analiza finansowa, bilans, rachunek zysków i strat, analiza wskaźnikowa, gospodarka komunalna

Abstract

The aim of this thesis is to examine and compare the financial performance of municipal companies in the water and sewerage sector, which are the Municipal Company "Dorzecze Białej" Sp. z o. o. and Municipal enterprise of communal economy in Biecz Sp. z o. o. in the years 2013-2015. For this purpose, quantitative methods were used. The structure of assets, liabilities and profit and loss account was analyzed. In addition, an indicator analysis was performed. The analyzes were done in a dynamic way. The data from the companies' financial statements played an important role in fulfilling the purpose of the work. The analysis provided answers to questions on financial liquidity, profitability, debt levels and business performance. The analysis showed that at the end of the analyzed period, the Municipal Company "Dorzecze Białej " Sp. z o. o. had a better financial position than the Municipal enterprise of communal economy in Biecz Sp. z o. o. At the end of 2015 the Company made profit and achieved better profitability. The fact is that both companies are liquid, so they have no problems paying off their current liabilities. Also the level of debt of companies can be considered as safe.

Keywords

financial analysis, balance sheet, profit and loss statement, ratio analysis, municipal economy

Spis treści

Wstęp	3
1. Gospodarka komunalna w Polsce	5
1.1. Pojęcie i zakres gospodarki komunalnej	5
1.2. Formy organizacyjno-prawne realizacji zadań z zakresu gospodarki komunalnej	8
1.3. Ocena organizowania działalności o charakterze użyteczności publicznej w formie spółek kapitałowych	11
1.4. Charakterystyka gospodarki wodociągowo-kanalizacyjnej w Polsce	12
2. Teoretyczne aspekty analizy finansowej	18
2.1. Istota i przedmiot analizy finansowej	18
2.2. Rodzaje i metody analizy finansowej	19
2.3. Źródła informacji w analizie finansowej	23
2.4. Wskaźnikowa analiza sytuacji finansowej	36
3. Charakterystyka spółek będących przedmiotem badania	43
3.1. Spółka Komunalna „Dorzecze Białej” Sp. z o.o.	43
3.1.1. Rys historyczny, przedmiot działalności oraz cele Spółki.....	43
3.1.2. Struktura organizacyjna	46
3.1.3. Charakterystyka rynku na jakim działa Spółka.....	50
3.2. Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Bieczu Sp. z o. o.	53
3.2.1. Rys historyczny, przedmiot działalności oraz cele Spółki.....	53
3.2.2. Struktura organizacyjna	54
3.2.3. Charakterystyka rynku na jakim działa Spółka.....	57
4. Ocena kondycji finansowej wybranych spółek w latach 2013-2015	59
4.1. Analiza bilansu	59
4.1.1. Analiza struktury aktywów	59
4.1.2. Analiza struktury pasywów.....	63
4.2. Analiza rachunku zysku i strat.....	66

4.2.1. Struktura przychodów i kosztów.....	66
4.2.2. Analiza wyników na podstawie rachunku zysków i strat	69
4.3. Ocena finansowa analizowanych spółek na podstawie analizy wskaźnikowej.....	76
4.3.1. Wskaźnik płynności finansowej	76
4.3.2. Wskaźnik rentowności	78
4.3.3. Wskaźnik poziomu zadłużenia	80
4.3.4. Wskaźnik sprawność działania	82
Podsumowanie	84
Bibliografia	87
Spis rysunków	91
Spis tabel	91
Spis wykresów.....	92

Wstęp

Podmioty gospodarki komunalnej, zważywszy na branże, w których działają, są nieodzownym elementem polskiej rzeczywistości. Jednostki samorządu terytorialnego powołują je w celu realizacji działań, mających za zadanie zaspokoić zbiorowe potrzeby społeczności. Bez wątplenia można stwierdzić, iż wartość przydzielonych im obowiązków jest fundamentem poprawnego funkcjonowania, jak również gwarantuje zrównoważony rozwój regionu. W związku z odpowiedzialnością jaka spoczywa na podmiotach gospodarki komunalnej, ważne jest, aby działały efektywnie oraz by były odpowiednio zarządzane, co związane jest ciągłym procesem podejmowania, a także realizacji decyzji mających wpływ na przyszłość podmiotu. Istotnym narzędziem ułatwiającym podejmowanie tych decyzji jest analiza finansowa, która pozwala przedstawić syntetyczny obraz kondycji finansowej podmiotu.

Wybór spółek komunalnych za przedmiot analizy podyktowany był ich specyficznym charakterem działania. Spółki te powoływane są w celu wykonywania zadań użyteczności publicznej (ograniczone są w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej), natomiast z drugiej strony funkcjonują na wolnym rynku, przez co powinny dostosowywać się do zasad nim rządzących.

Celem pracy jest zbadanie oraz porównanie pod względem finansowym działania spółek komunalnych w branży wodociągowo-kanalizacyjnej jakimi są: Spółka Komunalna „Dorzecze Białej” Sp. z o. o. i Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Bieczu Sp. z o. o. w trzy letnim okresie ich działalności. Dodatkowym celem jest zaznaczenie problemu zadłużenia spółek komunalnych. Aby zrealizować cel pracy postawiono następujące pytania badawcze: Czy spółki utrzymują płynność finansową? Jaka jest ich rentowność? Jaki jest poziom zadłużenia? Czy spółki charakteryzuje sprawność działania?

W rozdziale pierwszym omówiono charakterystykę gospodarki komunalnej w Polsce. W pierwszej kolejności wyjaśniono pojęcie gospodarki komunalnej, a także jej zakres. Omówiono najistotniejsze obszary gospodarki komunalnej, których właściwe działanie jest podstawą dla istnienia oraz właściwego funkcjonowania każdej wspólnoty samorządowej. Następnie opisano formy organizacyjno-prawne realizacji zadań z zakresu gospodarki komunalnej oraz oceniono jedną z dominujących form jaką jest spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Ostatni podrozdział poświęcono charakterystyce gospodarki komunalnej w branży wodociągowo-kanalizacyjnej w Polsce.

Rozdział drugi obejmuje terminologię podstawowych zagadnień dotyczących analizy finansowej za pomocą której można dokonać oceny kondycji finansowej przedsiębiorstw. W oparciu o różne kryteria zaprezentowane zostały rodzaje oraz metody analizy finansowej. Szerzej zostały omówione elementy sprawozdania finansowego do którego zalicza się: bilans, rachunek zysków i strat, informacja dodatkowa, zestawienie zmian w kapitale (funduszu) własnym oraz rachunek przepływów pieniężnych. W ostatnim podrozdziale dokonano charakterystyki głównych wskaźników finansowych: wskaźniki płynności, rentowności, zadłużenia oraz sprawności działania umożliwiających badanie różnych obszarów działalności podmiotu gospodarczego.

W trzecim rozdziale dokonano charakterystyki Spółki Komunalnej „Dorzecze Białej” Sp. z o. o. oraz Miejskiego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej w Bieczu Sp. z o. o. Jako punkt wyjścia przedstawiono historię powstania spółek, przedmiot działalności oraz ich cele. Następnie przedstawiono i bliżej omówioną strukturę organizacyjną spółek, co pozwoliło poznać relacje hierarchiczne w spółce oraz poszczególnych działach. Na zakończenie opisano rynki na jakim działają spółki. Ukazany został rozwój infrastruktury zarówno wodociągowej, jak i kanalizacyjnej na obszarze objętym działalnością spółek.

Rozdział czwarty poświęcono ocenie kondycji finansowej wybranych spółek. Zostały wykorzystane metody ilościowe. W pierwszej kolejności dokonano analizy struktury aktywów oraz pasywów spółek. W kolejnym etapie dokonano analizy rachunku zysków i strat. Została pokazana struktura przychodów oraz kosztów (gdzie podstawą odniesienia dla grup przychodów były przychody ogółem spółki, a dla grup kosztów - koszty ogółem), a następnie dokonano analizy strukturalnej przychodów oraz kosztów kształtujących wyniki w konkretnych segmentach, czyli działalności operacyjnej, finansowej oraz nadzwyczajnej. Wszystkie analizy zostały sporządzone w ujęciu dynamicznym, co dodatkowo pozwoliło ocenić kierunki zmian struktur poszczególnych elementów w okresie trzech lat. Natomiast w ostatnim podrozdziale dokonano analizy wskaźnikowej. Skupiono się przede wszystkim na wskaźnikach płynności, rentowności, zadłużenia oraz sprawności działania, co pozwoliło obiektywnie ocenić sytuację ekonomiczno-finansową spółek.

Dla realizacji celu pracy wykorzystano przede wszystkim fachową literaturę z zakresu analizy finansowej, artykuły z czasopism oraz akty prawne. Istotną rolę odegrały sprawozdania finansowe udostępnione przez badane podmioty, które zostały wykorzystane do badań empirycznych. Umożliwiły one przeprowadzenie analizy finansowej, w tym: analizę bilansu, rachunku zysków i strat oraz analizę wskaźnikową.

1. Gospodarka komunalna w Polsce

1.1. Pojęcie i zakres gospodarki komunalnej

Podstawę działalności jednostek samorządu terytorialnego definiowanej jako gospodarka komunalna stanowi ustawa o gospodarce komunalnej z dnia 20 grudnia 1996 roku¹. Zgodnie z ustawą gospodarka komunalna obejmuje zadania o charakterze użyteczności publicznej dążących do zaspokajania zbiorowych potrzeb społeczności w różnych sektorach gospodarczych². Według ustawy o samorządzie gminnym z dnia 8 marca 1990 roku, zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy, które zostały określone w art. 7 ust. 1 ustawy³. Nie wszystkie wymienione w ustawie sfery należą do właściwości gminy. Część z nich należy również do kompetencji administracji rządowej. Przepisy prawa materialnego regulują szczegółowy podział zadań oraz kompetencji pomiędzy administracją rządową a gminną. W tym przypadku ważną rolę odgrywa ustawa o podziale zadań i kompetencji określonych w ustawach szczególnych pomiędzy organy gminy a organy administracji rządowej oraz o zmianie niektórych ustaw z dnia 17 maja 1990 roku. Bez wątplenia do zadań własnych gminy mających charakter użyteczności publicznej można zaliczyć m. in. transport publiczny, sprawy zaopatrzenia w wodę, energię elektryczną i ciepłą, gaz, utrzymanie cmentarzy, odprowadzanie ścieków, komunalne zasoby lokalowe, zarządzanie zielenią komunalną⁴.

W przepisach prawa pojęcie użyteczności publicznej nie zostało określone w sposób precyzyjny, przez co w praktyce ciężko jest rozróżnić działalność gospodarczą o charakterze użyteczności publicznej od tzw. komercyjnej. Aby uznać dany rodzaj działalności jako użyteczność publiczną konieczna jest analiza wielu czynników, a także indywidualne podejście do wszystkich rodzajów aktywności gospodarczej gminy. Według Trybunału Konstytucyjnego działalność podmiotów wykonujących zadania o charakterze użyteczności publicznej nie jest nastawiona na maksymalizację zysku⁵.

Gospodarka komunalna jest elementarnym fundamentem infrastruktury wpływającym na jakość życia mieszkańców. Umożliwia rozwój gospodarczy co oddziałuje na konkurencyjność danego regionu. Właściwa infrastruktura komunalna, a także wysoki poziom usług komunalnych ma ogromny wpływ na inwestorów, którzy bardzo często

¹ A. Krasnowolski, *Gospodarka Komunalna – polski model*, Kancelaria Senatu Biuro Analiz i Dokumentacji, Warszawa 2012, s. 1.

² Ustawa z dnia 20 grudnia 1996r. o gospodarce komunalnej, art. 1, ust. 2.

³ Ustawa z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym, art. 7, ust. 1.

⁴ A. Wojtkowiak, *Użyteczność publiczna w gospodarce komunalnej*, „Zeszyty Naukowe Instytutu Administracji Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie” 2006, nr 4, s. 167-168.

⁵ Tamże, s. 169-170.

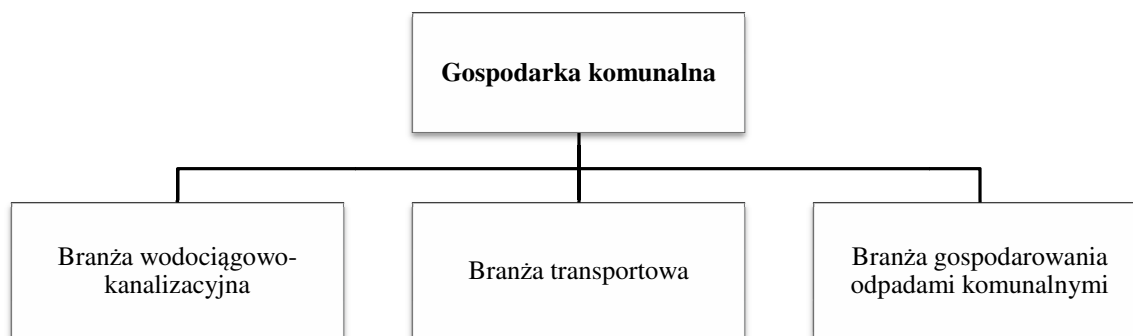

zwracają uwagę na jakość oraz sprawność świadczonych usług. Dodatkowo usługi komunalne przyczyniają się do uatrakcyjnienia regionu jako miejsca do osiedlenia się oraz kształtują klimat inwestycyjny dla funkcjonujących i przyszłych przedsiębiorstw⁶.

Usługi komunalne zarówno w czasie jak i w przestrzeni muszą być dostarczane w sposób niezawodny. Dostarczanie dóbr w sposób niewłaściwy lub całkowite ich przerwanie może spowodować poważne konsekwencje w życiu społecznym. Skutkiem mogą być np. epidemie, paraliż komunikacji oraz całego życia gospodarczego⁷.

Z uwagi na duży, a zarazem zróżnicowany zakres działania spółek komunalnych na rysunku 1 zostały przedstawione najistotniejsze branże, których właściwe działanie jest podstawą dla istnienia oraz właściwego funkcjonowania każdej wspólnoty samorządowej.

Rysunek 1. Wybrane obszary gospodarki komunalnej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Podstawy ekonomiki i zarządzania w gospodarce komunalnej, pr. zbior. pod red. Z. Grzymała, Oficyna Wydawnicza Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, Warszawa 2011, s. 39-135.

Branża wodociągowo-kanalizacyjna pełni ważną rolę w zakresie zaspokajania zbiorowych potrzeb społeczeństwa. Działania realizowane przez te podmioty mają charakter inwestycyjny. Podstawowym zadaniem jest ujmowanie, uzdatnianie i dostarczanie wody oraz odprowadzanie i oczyszczanie ścieków⁸. Obowiązkiem jest budowa urządzeń wodociągowo-kanalizacyjnych, a także stworzenie mieszkańcom możliwości przyłączenia się do sieci. Właściwie funkcjonująca infrastruktura wodno-kanalizacyjna w znacznym stopniu przyczynia się do poprawy stanu środowiska naturalnego oraz jakości wód podziemnych

⁶ W. Kozłowski, Zarządzanie gospodarką komunalną, New Europe Firma Szkoleniowa, Olsztyn 2015, s. 9.

⁷ Z. Grzymała, Innowacje na rynku sektora komunalnego w Polsce, „Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego” 2013, nr 23, s. 58.

⁸ Ustawa z dnia 7 czerwca 2001r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, art. 2, pkt 20-21.

i powierzchniowych. Umożliwia prowadzenie działalności gospodarczej (szczególnie turystycznej i gastronomicznej)⁹.

Komunikacja miejska jest postrzegana jako element gospodarki komunalnej. Polega na regularnym przewozie wykonywanym w zakresie lokalnego transportu zbiorowego w granicach administracyjnych: miasta; miasta i gminy lub miast i gmin sąsiadujących¹⁰. Wyposażenie w infrastrukturę transportową przyczynia się do zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej na danym terenie. Dzięki rozwojowi infrastruktury drogowej możliwy jest szybszy obrót towarowy i pasażerski. Ponadto przyczynia się do powstawania nowych firm, a także do rozwoju infrastruktury sektora publicznego¹¹.

Kolejnym obszarem gospodarki komunalnej jest gospodarowanie odpadami komunalnymi. Polega na zbieraniu, transporcie, odzysku i unieszkodliwianiu odpadów, a także nadzorowaniu zarówno działań, jak również miejsc unieszkodliwiania odpadów¹². Odpady komunalne powstają przede wszystkim w gospodarstwach domowych. Można dokonać podziału odpadów na: obojętne i ulegające biodegradacji. Odpady obojętne nie ulegają przemianom biologicznym, chemicznym czy fizycznym. Nie zanieczyszczają środowiska i nie stanowią zagrożenia dla zdrowia ludzi. Natomiast odpady ulegające biodegradacji przy udziale mikroorganizmów ulegają rozkładowi tlenowemu lub beztlenowemu¹³. Według zasady zrównoważonego rozwoju odpady powinny być poddane recyklingowi. Wymaga to przede wszystkim selektywnej zbiórki surowców wtórnych: szkło, papier, metale, tworzywa sztuczne. Natomiast w mniejszym zakresie dotyczy to odpadów wielkogabarytowych, odpadów niebezpiecznych, porzuconych wraków pojazdów mechanicznych, budowlanych odpadów mineralnych czy też odpadów organicznych (kuchennych, ogrodowych)¹⁴.

⁹ W. Kozłowski, Zarządzanie..., op. cit., s. 82.

¹⁰ Ustawa z dnia 16 grudnia 2010r. o publicznym transporcie zbiorowym, art.. 4, ust. 1, pkt 3-4.

¹¹ W. Kozłowski, Zarządzanie..., op. cit., s. 90.

¹² Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. o odpadach, art. 3, ust. 3, pkt 1.

¹³ Podstawy ekonomiki i zarządzania w gospodarce komunalnej, pr. zbior. pod red. Z. Grzymała, Oficyna Wydawnicza Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, Warszawa 2011, s 130-131.

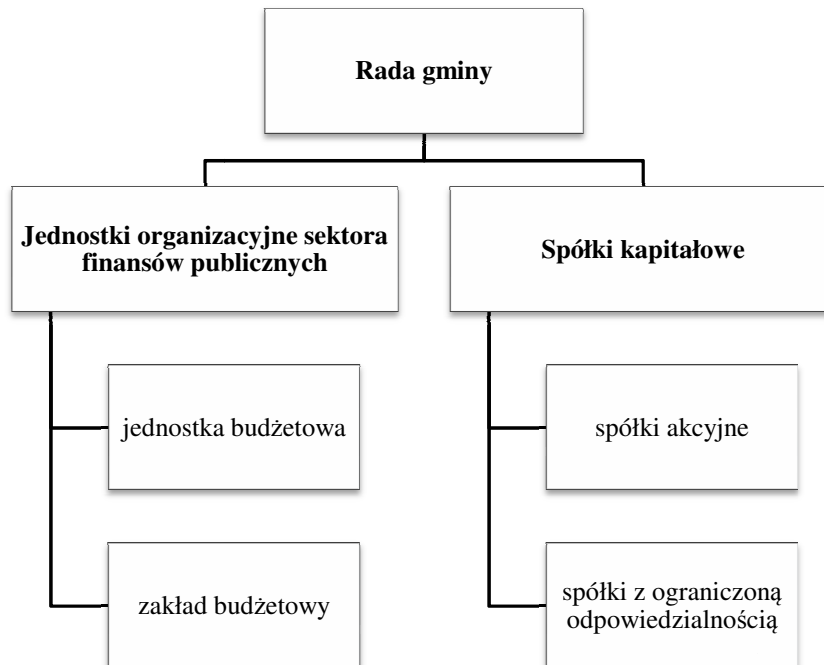
¹⁴ L. Kłós, Gospodarka odpadami komunalnymi – wyzwanie XXI wieku, „Studia i Prace Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania” 2012, nr 28, s. 132-136.

1.2. Formy organizacyjno-prawne realizacji zadań z zakresu gospodarki komunalnej

Zasady i formy prowadzenia gospodarki komunalnej przez jednostki samorządu terytorialnego określa ustawa o gospodarce komunalnej z dnia 20 grudnia 1996 r. Jednostki samorządu terytorialnego decydują o wyborze sposobu prowadzenia oraz formie gospodarki komunalnej. Ponadto ustalają wysokość cen i opłat za usługi komunalne, a także za korzystanie z urządzeń i obiektów użyteczności publicznej. Zgodnie z ustawą gospodarka komunalna może być prowadzona w formie samorządowego zakładu budżetowego lub spółek prawa handlowego (spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, spółki akcyjne, spółki komandytowe i spółki komandytowo akcyjne)¹⁵. Dodatkowo jednostki samorządu terytorialnego mogą powierzać wykonywanie zadań osobom fizycznym, osobom prawnym, a także jednostkom nieposiadającym osobowości prawnej¹⁶. W niniejszym podrozdziale dokładniej opisano formy organizacyjno-prawne, które przedstawia rysunek 2. Spółki komandytowe i komandytowo-akcyjne zostały pominięte, ponieważ w Polsce nie występują.

Rysunek 2. Podstawowe formy organizacyjno-prawne gospodarki komunalnej prowadzone przez gminy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Informacja o przekształceniach i prywatyzacji mienia komunalnego według stanu na koniec 2015 r., Ministerstwo Skarbu Państwa, Warszawa 2016, .s 4.

¹⁵ Ustawa z dnia 20 grudnia 1996r. o gospodarce komunalnej, art. 2-4, art. 9.

¹⁶ Ł. Satoła, Formy organizacyjno-prawne podmiotów wykonujących zadania z zakresu gospodarki komunalnej (na przykładzie województwa małopolskiego), „Roczniki Naukowe Stowarzyszenia Ekonomistów Rolnictwa i Agrobiznesu” 2016, nr 18, s. 248.

Wybór formy organizacyjno-prawnej w dużej mierze zależy od zakresu prowadzonej działalności na danym obszarze gospodarki komunalnej. Jednostki budżetowe nie posiadają osobowości prawnej, w związku z tym wszelkie decyzje podejmują upoważnieni przedstawiciele samorządu. Wszelkie zasady prowadzenia gospodarki finansowej przez jednostki budżetowe zostały określone w ustawie o finansach publicznych. Podstawą jest plan dochodów oraz wydatków, który jest zgodny z ustaleniami zawartymi w uchwale budżetowej jednostki samorządu terytorialnego. Wszelkie wydatki pokrywane są z budżetu gminy, a uzyskane dochody przekazywane są również do budżetu. Nie ma bezpośredniego powiązania między dochodami a wydatkami, w związku z tym ciężko wyodrębnić koszty oraz wpływy z prowadzenia działalności¹⁷.

Jednostką o większym stopniu samodzielności jest samorządowy zakład budżetowy. Nie posiada osobowości prawnej, a wszelkie decyzje podejmują władze lokalne. Mienie komunalne jest majątkiem zakładu. Zaletą tej formy jest brak konfliktów pomiędzy interesem ekonomicznym wykonawcy, a interesem osób korzystających z usług. Dodatkowo zakład budżetowy jest zwolniony z podatku VAT, a także opłat i ceł na rzecz budżetu państwa oraz gminy. Wyodrębnienie kosztów oraz przychodów umożliwia ustalenie rzeczywistych kosztów usług świadczonych przez zakład, co stanowi podstawę do ustalenia taryf i opłat. Zakłady budżetowe są samowystarczalne. Ich działalność jest podejmowana, aby realizować zadania publiczne. Nie są one nastawione na osiągnięcie zysku. Dodatkowo zakłady mogą otrzymać dotacje np. na dopłaty do wytwarzanych produktów i usług, czy też na realizację zadań z udziałem środków unijnych¹⁸.

Poza sferą użyteczności publicznej gmina ma możliwość tworzenia spółek kapitałowych do których zaliczamy spółki akcyjne i spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. W spółkach tych osoby prawne odpowiadają za swoje zobowiązania bez ograniczeń. Zakłada się je w dowolnym celu, a wszelkie decyzje podejmuje organ spółki (zarząd). Koszty prowadzenia działalności gospodarczej są pokrywane z przychodów. Dodatkowo dywidendy mogą stanowić źródło dochodów dla jednostek samorządu terytorialnego¹⁹. Bardziej popularną formą są spółki z ograniczoną odpowiedzialnością niż spółki akcyjne, ponieważ wymagają mniejszego kapitału zakładowego, mniej rozbudowanej sprawozdawczości oraz znajdują najszersze zastosowanie przy organizacji małych, a także

¹⁷ K. Barwacz, System nadzoru właścicielskiego nowych organizacji gospodarczych sektora publicznego, „Zarządzanie i Finanse” 2013, nr 2, s. 55.

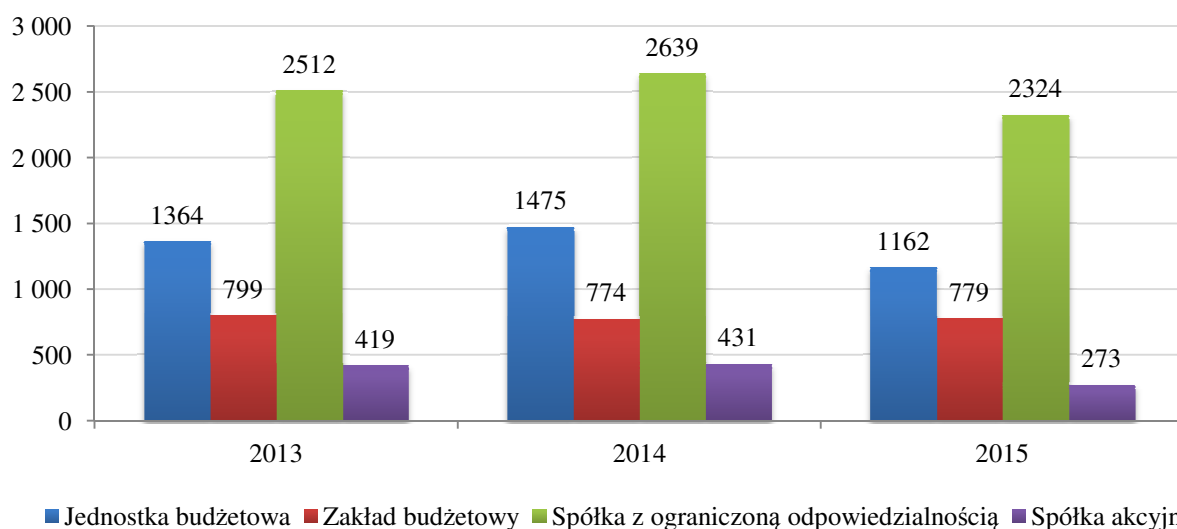
¹⁸ Ł. Żabski, Struktura własnościowa spółek komunalnych w województwie dolnośląskim, „Samorząd terytorialny a polityka lokalna” 2014, nr 28, s. 105-106.

¹⁹ J. Czaplak, Spółki komunalne w rozwoju województwa lubelskiego, „Ekonomia” 2012, nr 5, s. 219.

średniej wielkości przedsiębiorstw gospodarczych. Natomiast spółki akcyjne prowadzone są na większą skalę przez co wymagają większych nakładów finansowych²⁰. Wykres 1 pokazuje zmiany w liczbie podmiotów gospodarki komunalnej z udziałem jednostek samorządu terytorialnego.

Wykres 1. Podmioty gospodarki komunalnej w Polsce w latach 2013-2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Informacja o przekształceniach i prywatyzacji mienia komunalnego według stanu na koniec 2013, 2014, 2015, Ministerstwo Skarbu Państwa, Warszawa.

W analizowanym okresie można dostrzec wyraźny spadek liczby podmiotów gospodarki komunalnej w Polsce. Dominującą formę stanowiły spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. W roku 2015 ich liczba wyniosła 2 324, nastąpił spadek o 7,6% w porównaniu do roku 2013. Natomiast najmniej w sektorze komunalnym istniało spółek akcyjnych, w roku 2015 zarejestrowanych było 273 podmiotów, w porównaniu do roku 2013 nastąpił spadek o 35%. Mniejszy udział spółek akcyjnych wynika z konieczności ponoszenia dużych nakładów finansowych oraz utrudnionego procesu ich tworzenia.

Ogólny spadek liczby jednostek budżetowych oraz zakładów budżetowych mógł wynikać z tego, iż jednostki samorządu terytorialnego rezygnowały z świadczenia usług komunalnych w tych formach na rzecz spółek kapitałowych, które mogły indywidualnie kształtować rachunek ekonomiczny²¹.

²⁰ M. Łyszkiewicz, Gospodarowanie majątkiem komunalnym: zasady, metody, strategię. CeDeWu, Warszawa 2016, s. 161-165.

²¹ J. Czaplak, Przekształcenia organizacyjno-prawne oraz własnościowe w polskiej gospodarce komunalnej na tle krajów Europy Zachodniej, „Studia Ekonomiczne” 2015, nr 209, s. 59.

1.3. Ocena organizowania działalności o charakterze użyteczności publicznej w formie spółek kapitałowych

Obszary w zakresie gospodarki komunalnej prowadzone są w różnych formach organizacyjno-prawnych. Obecnie w Polsce dominującą formą są spółki kapitałowe, a dokładniej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Struktura organizacyjna spółek kapitałowych sprzyja bardziej efektywnemu, a zarazem racjonalnemu wykorzystaniu komunalnego majątku²². Są preferowane przy skomplikowanych projektach finansowo-inwestycyjnych, kiedy konieczne jest uzyskanie dodatkowych środków finansowych przez dokapitalizowanie zewnętrzne spółki, zazwyczaj w formie kredytu komercyjnego. Takie działanie pozwoliło zahamować wzrost zadłużania się jednostek samorządu terytorialnego, ponieważ zobowiązania występują po stronie spółek. Należy mieć na uwadze, iż wzrost zadłużenia spółek może być zagrożeniem dla bezpieczeństwa finansów jednostek samorządu terytorialnego, ponieważ to one poręczały zobowiązania²³. Spółki posiadają osobowość prawną co daje możliwość samodzielnego pozyskiwania kapitału np. wchodzenie w partnerstwo publiczno-prawne. Mogą rozszerzać zakres swojej działalności zarówno poza teren gminy, jak i poza sferę użyteczności publicznej. Relacje pomiędzy spółką a jej właścicielem są bardziej przejrzyste. Spółka redukuje koszty, natomiast osiągnięty dochód pozostaje w przedsiębiorstwie. Spółką można zarządzać w sposób elastyczny – posiada większą swobodę w kształtowaniu systemów związanych z zatrudnianiem i wynagrodzeniami. Rozliczana jest z efektów działania, w związku z tym swoją uwagę skupia na oczekiwaniach odbiorców²⁴.

Obok wielu zalet tworzenia spółek kapitałowych istnieją też wady. W gospodarce komunalnej problemem są przepisy podatkowe, które ograniczają w pełni wykorzystanie formy spółki prawa handlowego. Przepisy utrudniają przekazanie spółkom mienia służącego do realizacji ich zadań. Według przepisów dotyczących VAT wniesienie do spółki majątku, podlega opodatkowaniu, czyli traktowane jest jako transakcja sprzedaży tego majątku²⁵. W związku z tym, gminy tworzące spółkę, aby uniknąć opodatkowania nie przekazują majątku spółkom, a zlecają jedynie zarządzanie majątkiem, który nadal pozostaje mieniem gminy. Konsekwencją takiego działania jest pomijanie amortyzacji podczas kalkulacji

²² W. Sońta, Przekształcenia gospodarki komunalnej w Polsce, „Rocznik Żyrardowski” 2011, nr 9, s. 241.

²³ Najwyższa Izba Kontroli, Realizacja zadań publicznych przez spółki tworzone przez jednostki samorządu terytorialnego, Departament Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji, Warszawa 2015, s. 13.

²⁴ J. Zysnarski, Przekształcenie zakładu budżetowego w spółkę, Wodociągi i kanalizacja, nr 01 (47)/2008, <http://www.doradca.com.pl/x.php/1,192/Przekształcenie-zakladu-budzetowego-w-spolke.html>, (data odczytu 27.01.2017)

²⁵ Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług, art. 7, ust. 1; art. 2 pkt 22.

cen i kosztów świadczonych usług. Ceny ustalane są na zaniżonym poziomie, a z budżetu gminy finansowane są inwestycje odtworzeniowe i rozwojowe. Wszystko to prowadzi do niejawnego subsydiowania usług komunalnych oraz obniżania udziału opłat za usługi w pełnych kosztach ich świadczenia.

Analizując działalność spółek wykonujących zadania publiczne można zauważyć wiele nieprawidłowości. Według badań Najwyższej Izby Kontroli spółki wykraczają poza sferę użyteczności publicznej i nie przestrzegają praw dla działalności poza tą sferą (zauważalne jest to w działalności gastronomicznej, hotelarskiej, usług pogrzebowych czy zarządzanie nieruchomościami na zlecenie). Zdarzają się sytuację kiedy takie same zadania, bez dogłębnej analizy ekonomicznej, są wykonywane równocześnie przez dwie/trzy spółki. Skutkiem może być wzrost kosztów realizacji zadań, co może wpłynąć negatywnie na skuteczność oraz efektywność wykonywanych zadań. Jednostki samorządu terytorialnego pomijają dogłębną analizę efektywności powierzania zadań publicznym spółkom. W efekcie spółki tworzone są w sposób niezgodny z prawem oraz nieuzasadnione są pod względem ekonomicznym. Niewłaściwe jest interpretowane pojęcie „użyteczność publiczna”²⁶.

Powierzając wykonywanie zadań publicznych spółkom należy rzetelnie przeanalizować czy takie rozwiązanie pozwoli w pełni i efektywnie wykonywać powierzone im zadania. W pierwszej kolejności jednostki samorządu terytorialnego powinny zweryfikować działalność spółek z ich udziałem pod względem zgodności z obowiązującymi przepisami. Aby zapewnić wysoką jakość wykonywanych zadań publicznych jednostki samorządu terytorialnego w oparciu o parametry ekonomiczne i finansowe, powinny prowadzić nadzór i monitorować spółki, natomiast wszelkie dofinansowania powinny być skutecznie kontrolowane.

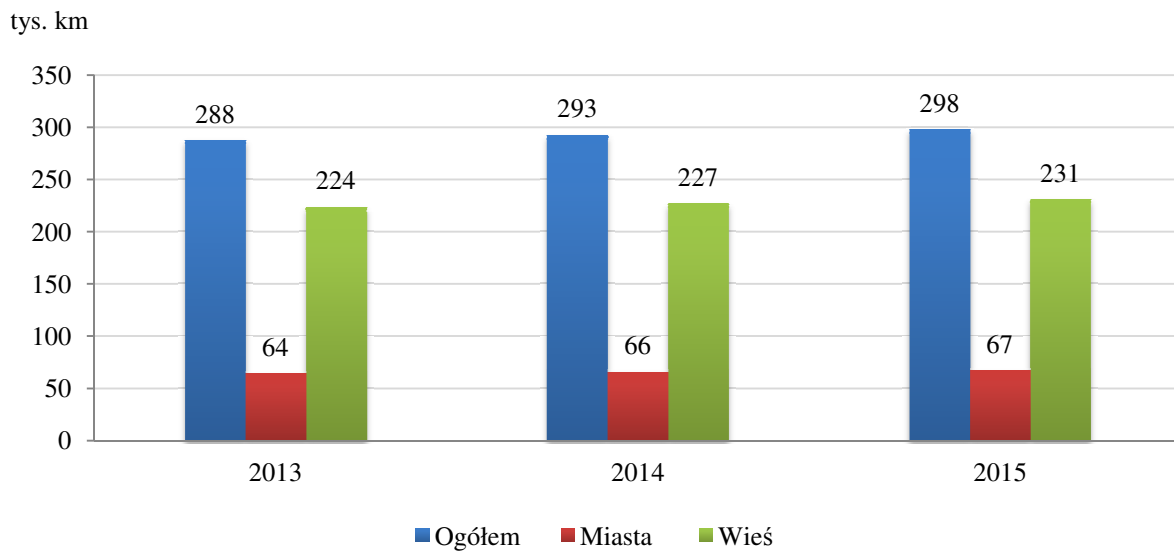
1.4. Charakterystyka gospodarki wodociągowo-kanalizacyjnej w Polsce

Niniejszy podrozdział zostanie poświęcony omówieniu gospodarki wodociągowo-kanalizacyjnej w Polsce w latach 2013-2015, ponieważ w dalszej części pracy analizie zostaną poddane spółki działające w tej branży. Podrozdział pokaże jak rozwijała się infrastruktura zarówno wodociągowa jak i kanalizacyjna.

²⁶ Najwyższa Izba Kontroli, Realizacja zadań..., op. cit., s. 7-9.

Wykres 2. Stan infrastruktury wodociągowej na przestrzeni lat 2013-2015

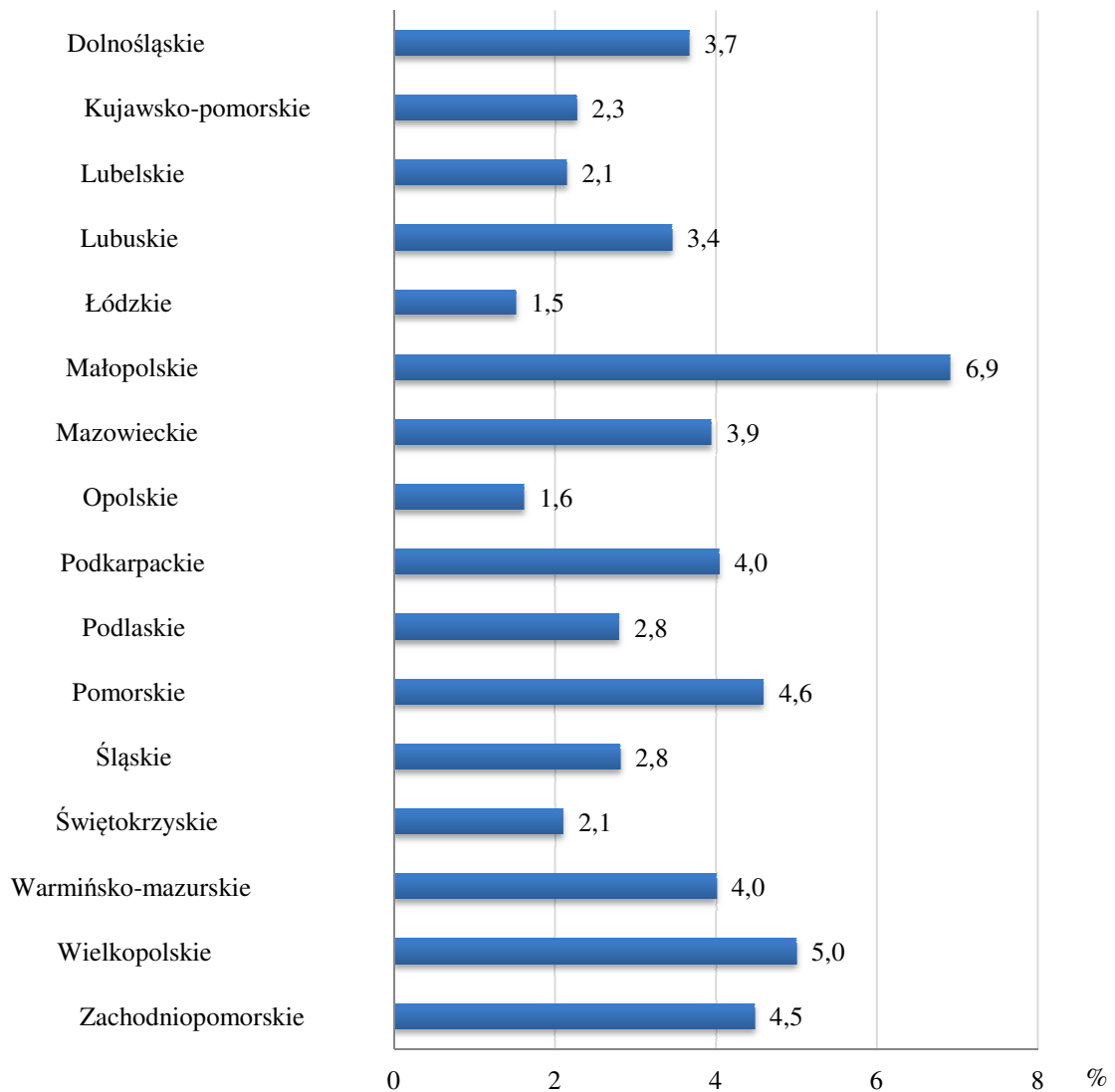
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS.

W ostatnich latach można zaobserwować wzrost inwestycji infrastruktury techniczno-sanitarnej, co związane jest przede wszystkim z licznymi dofinansowaniami pochodzącymi z programów Unii Europejskiej. Jak wynika z powyższego wykresu długość sieci wodociągowej zwiększyła się z 288 tys. km w 2013 roku do 298 tys. km w 2015 roku tj. o ok. 3,5%. Znaczący wzrost można zauważyć na obszarach wiejskich.

Liczba przyłączy ogółem do budynków mieszkalnych w analizowanym okresie wzrosła prawie o 206 tys. tj. o 3,9% i wyniosła prawie 5,5 mln w 2015 roku²⁷.

²⁷ GUS, Infrastruktura komunalna w latach 2013-2015.

Wykres 3. Zmiana długości sieci wodociągowej w podziale na województwa w latach 2013-2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS.

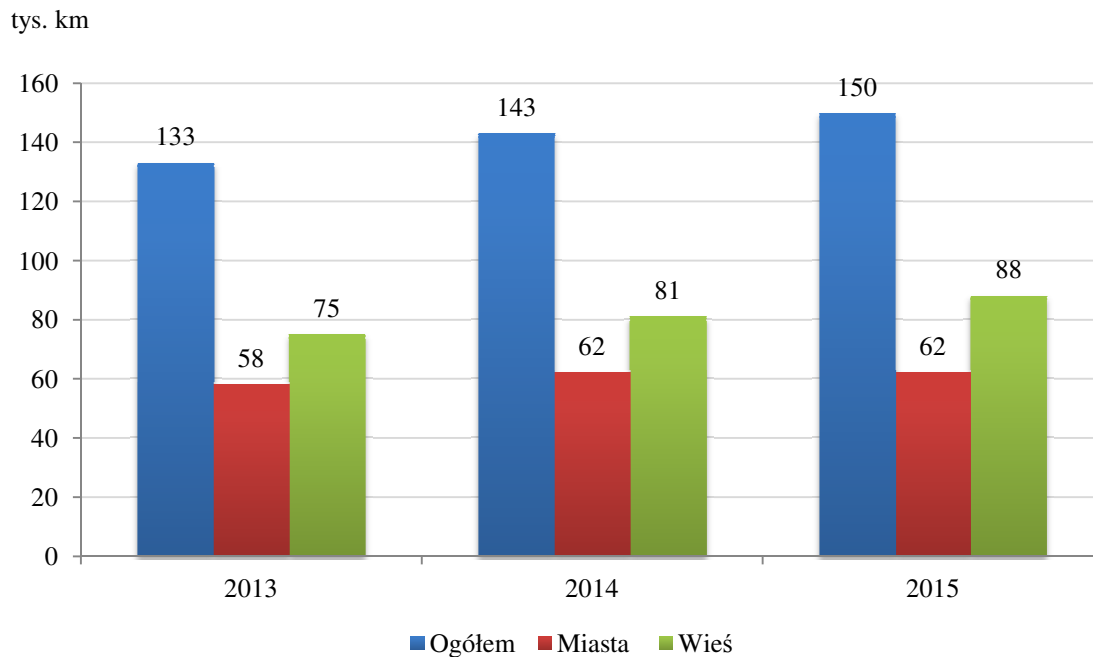
Można zauważyć, że w stosunku do 2013 roku największy przyrost w długości sieci wodociągowej odnotowano w województwach: małopolskim o 6,9% i wielkopolskim o 5,0%, natomiast najmniejszy przyrost w województwie łódzkim o 1,5% oraz opolskim o 1,6%.

W 2015 roku największe zagęszczenie sieci wystąpiło w województwach: śląskim – 170,7 km na 100 km² i małopolskim – 130,3, natomiast najmniejsze w zachodniopomorskim – 48,5 oraz lubuskim 49,8.²⁸

²⁸ GUS, Infrastruktura komunalna w latach 2013-2015.

Obok infrastruktury wodociągowej można również zaobserwować rozwój infrastruktury kanalizacyjnej. Wykres 4 pokazuje jak kształtował się stan infrastruktury kanalizacyjnej w podziale na miasta i wieś.

Wykres 4. Stan infrastruktury kanalizacyjnej na przestrzeni lat 2013-2015

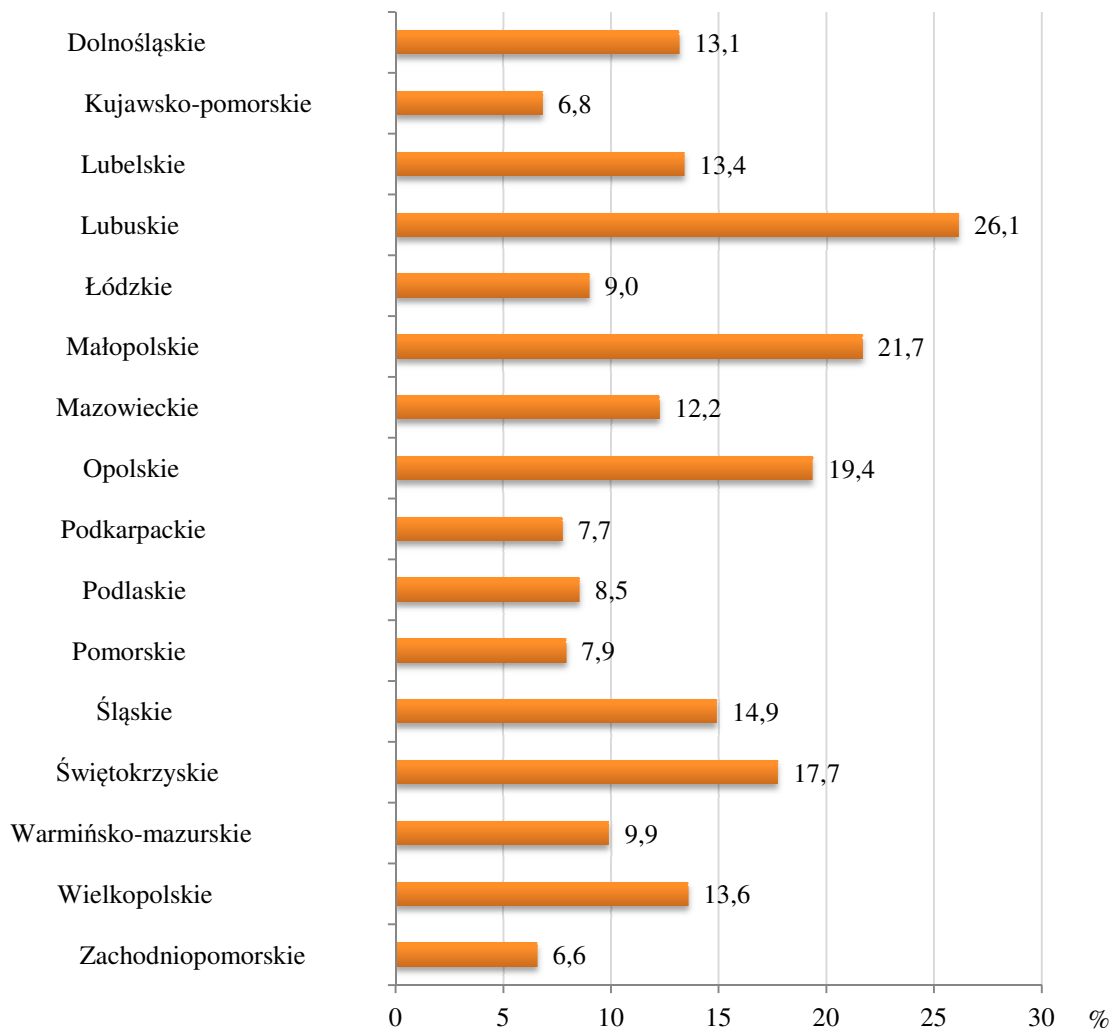
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS.

W okresie 2013-2015 długość sieci kanalizacyjnej wydłużyła się o 17 tys. km tj. 12,8%, osiągając w 2015 roku ok. 150 tys. km. Można zaobserwować, że większy przyrost sieci był na obszarach wiejskich, tj. o 13 tys. km (o 17,3%) niż w miastach, tj. odnotowano wzrost o 4 tys. km (o 6,9%).

Wraz ze wzrostem długości sieci kanalizacyjnej wzrosła również liczba przyłączy do budynków mieszkalnych. W analizowanym okresie liczba przyłączy wzrosła prawie o 310 tys. (tj. o 11,2%) osiągając w 2015 roku prawie 3,1 mln²⁹.

²⁹ GUS, Infrastruktura komunalna w latach 2013-2015.

Wykres 5. Zmiana długości sieci kanalizacyjnej w podziale na województwa w latach 2013-2015

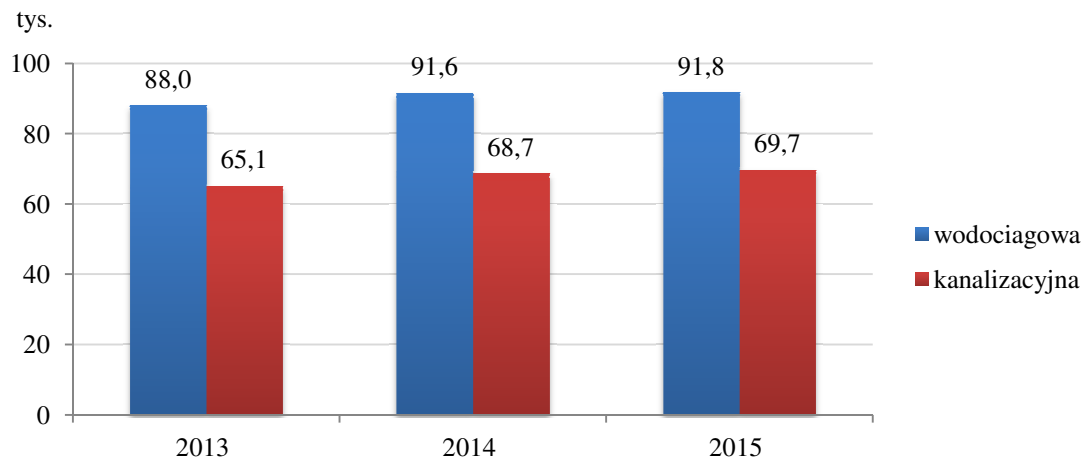
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS.

Znaczący przyrost ogólnej długości sieci kanalizacyjnej odnotowano w województwach: lubuskim – o 26,1%, małopolskim o 21,7% oraz opolskim 19,4%. Natomiast najmniejszy przyrost odnotowano zachodniopomorskim o 6,6% oraz kujawsko-pomorskim o 6,8%.

W 2015 roku największe zagęszczenie sieci wystąpiło w województwach: śląskim – 126,1 km na 100 km² i małopolskim – 99,1, natomiast najmniejsze w podlaskim – 17,0 oraz lubelskim – 25,0³⁰. Wraz z rozwojem infrastruktury wodociągowo-kanalizacyjnej wzrosła liczba osób korzystająca z tych sieci co przedstawia wykres 6.

³⁰ GUS, Infrastruktura komunalna w latach 2013-2015.

Wykres 6. Liczba osób korzystających z sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w latach 2013-2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS.

W 2015 roku z sieci wodociągowej korzystało 91,8 tys. osób, w porównaniu z rokiem 2013 liczba ta wzrosła o 4,3%. Również zwiększyła się liczba osób korzystających z sieci kanalizacyjnej i w 2015 w roku wyniosła 69,7 tys. (wzrost o 7,1% w porównaniu do roku 2013).

2. Teoretyczne aspekty analizy finansowej

2.1. Istota i przedmiot analizy finansowej

Jednym z działów analizy ekonomicznej jest analiza finansowa, która pozwala przedstawić syntetyczny obraz kondycji finansowej przedsiębiorstwa. Oznacza ocenę zdolności danego przedsiębiorstwa do zachowania wypłacalności, osiągania zysków, a także powiększania majątku oraz kapitału własnego³¹. Do zjawisk ekonomicznych będącymi przedmiotem badań zaliczamy³²:

- sprawność oraz efektywność gospodarowania zasobami,
- stan finansów przedsiębiorstwa,
- możliwości rozwojowe (pozytywne – rozwój i utrzymanie pozycji, negatywne – prognoza niewypłacalności i/lub upadłości).

Celem ogólnym analizy finansowej jest kompleksowe określenie stanu finansowego, sprawdzenie decyzji rozwojowych, a także szukanie rezerw efektywnościowych. Natomiast cel szczegółowy może dotyczyć każdego rodzaju finansowej działalności przedsiębiorstwa, w związku z tym można ich wyróżnić więcej np. wyjaśnienie spadku wyników czy przyczyn pogorszenia płynności, można zbadać relacje występujące pomiędzy należnościami a zobowiązaniami bieżącymi itd.³³.

Przedmiotem analizy finansowej są wielkości ekonomiczne do których zaliczamy³⁴:

- stan finansowy (ujęcie statyczne przedmiotu analizy) – ustalany jest na określony moment (dzień), obejmuje elementy majątku trwałego i obrotowego, środki inwestycyjne, wartości niematerialne, a także finansowe uregulowanie z kapitałów własnych lub obcych. Wszystkie te elementy wpływają na rozwój finansowy podmiotu gospodarczego, jego zdolność płatniczą oraz kredytową, a także efektywne wykorzystanie nadwyżki finansowej,
- wyniki finansowe (ujęcie dynamiczne przedmiotu analizy) – ustalone są narastająco za pewien okres – miesiąc, kwartał, rok. Do przedmiotu analizy zaliczamy czynniki, które kształtują wynik finansowy. Do jego pomiaru wykorzystuje się wskaźniki rentowności oraz sprawności działania.

³¹ R. Kowalak, Ocena kondycji finansowej przedsiębiorstwa w badaniu zagrożenia upadłością, ODDK, Gdańsk 2008, s.11.

³² R. Golej, K. Prędkiewicz, Analiza finansowa przedsiębiorstwa, MARINA, Wrocław 2015, s. 77.

³³ A. Skowronek-Mielczarek, A. Leszczyński, Analiza działalności i rozwoju przedsiębiorstwa, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2008, s. 19.

³⁴ L. Bednarski, Analiza finansowa w przedsiębiorstwie, PWE, Warszawa 2007, s. 11.

W analizie finansowej można wyodrębnić dwa podsystemy, do których zaliczamy analizę efektywności ekonomicznej, a także analizę sytuacji finansowej. Podsystemy powstały w efekcie wzrostu zapotrzebowania na informacje będące wynikiem analizy finansowej, a jednocześnie różnicy potrzeb niezbędnych dla zarządzających przedsiębiorstwem, akcjonariuszy czy wierzycieli. Analiza finansowa powinna być prowadzona mając na uwadze wiele płaszczyzn działalności przedsiębiorstwa. Nie powinna koncentrować się jedynie na analizie danych finansowych. Warunki wewnętrzne i zewnętrzne towarzyszące działaniu przedsiębiorstwa mają ogromny wpływ zarówno na wyniki jak i możliwości jego rozwoju³⁵.

2.2. Rodzaje i metody analizy finansowej

Analiza finansowa podlega różnym klasyfikacjom, co przedstawia tabela 1. Do podstawowych kryteriów na podstawie których można dokonać podziału są: przeznaczenie analizy, szczegółowość opracowania, zakres danych oraz czas, którego dotyczy analiza.

Tabela 1. Klasyfikacja analizy finansowej

Kryterium	Rodzaje analiz
Przeznaczenie analizy	<ul style="list-style-type: none"> • Analiza zewnętrzna • Analiza wewnętrzna
Szczegółowość opracowania	<ul style="list-style-type: none"> • Analiza ogólna • Analiza szczegółowa
Zakres danych	<ul style="list-style-type: none"> • Analizy kompleksowe • Analizy funkcjonalne
Czas, którego dotyczy analiza	<ul style="list-style-type: none"> • Analiza retrospektywna • Analiza bieżąca • Analiza prospektywna

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: R. Golej, K. Prędkiewicz, Analiza finansowa przedsiębiorstwa, MARINA, Wrocław 2015, s. 78-79.

³⁵ G. Gołębiowski, A. Tłaczała, Analiza finansowa w teorii i w praktyce, Difin, Warszawa 2009, s. 13.

Biorąc pod uwagę pierwsze kryterium, czyli przeznaczenie analizy można dokonać podziału na³⁶:

- analizę zewnętrzną - sporządzana jest w formie rocznego sprawozdania finansowego dla potrzeb otoczenia jednostki. Kierowana jest przede wszystkim do akcjonariuszy, banków, udziałowców, a także inwestorów, którzy zainteresowani są wynikami jakie osiągnęło dane przedsiębiorstwo,
- analizę wewnętrzną - prowadzona jest na własne potrzeby kierownictwa przez co zawiera szczegółowe informacje finansowe i rzeczowe.

Ze względu na szczegółowość opracowania można wyróżnić³⁷:

- analizę ogólną - przeznaczona jest dla odbiorców zewnętrznych, dotyczy jedynie ogólnej oceny efektywności działalności przedsiębiorstwa na podstawie wybranych wskaźników,
- analizę szczegółową - obejmuje badanie związków przyczynowo-skutkowych, co pomaga wyjaśnić przyczyny oraz czynniki kształtujące sytuację finansową oraz majątkowo-kapitałową.

Kolejnym kryterium jest zakres danych objętych analizą czyli³⁸:

- analiza kompleksowa - dotyczy całego przedsiębiorstwa, jej zadaniem jest podanie istotnych zależności przyczynowo-skutkowych występujących między czynnikami, które wpływają na kondycję finansową przedsiębiorstwa,
- analiza funkcjonalna - polega na badaniu poszczególnych obszarów wydzielonych przez funkcje realizowane w przedsiębiorstwie np. produkcja czy zasoby ludzkie.

Ważnym kryterium podziału jest czas, którego dotyczy analiza, w związku z tym możemy wyróżnić³⁹:

- analizę retrospektywną (ex post) - jej przedmiotem są zjawiska oraz procesy, które wydarzyły się w przeszłości. Dzięki ich ocenie możliwe jest wyciągnięcie wniosków co do słuszności podejmowanych decyzji i budowaniu lepszej przyszłości,
- analizę bieżącą (operatywna) - służy ocenie działalności bieżącej, co pozwala ocenić zakłócenia i opóźnienia podczas realizacji poszczególnych zadań, a także umożliwia szybkie wyeliminowanie przyczyn tych zakłóceń,

³⁶ Współczesna analiza finansowa, pr. zbior. pod red. B. Micherda, Zakamycze, Kraków 2004, s. 22-23.

³⁷ A. Dyduch, M. Sierpińska, Z. Wilimowska, Finanse i rachunkowość, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2013, s. 177.

³⁸ R. Golej, K. Prędkiewicz, Analiza finansowa ..., op. cit., s. 78.

³⁹ B. Micherda, Ł. Górka, M. Szulc, Zarządca interpretacja sprawozdania finansowego, Difin, Warszawa 2010, s. 71.

- analizę prospektywną (ex ante) - wykorzystuje się ją w procesie planowania, dzięki niej możliwe jest określenie celów, a także sposobów ich osiągnięcia.

Analiza finansowa musi być przeprowadzona we właściwy sposób, aby dostarczała praktycznych informacji. W celu zapewnienia poprawności w formułowaniu opinii czy sądów informacje dotyczące zjawisk oraz procesów finansowych będących przedmiotem analizy powinny być uporządkowane. Aby to osiągnąć stosuje się odpowiednie metody⁴⁰. Można dokonać ich klasyfikacji w oparciu o różne kryteria, co zostało przedstawione w tabeli 2.

Tabela 2. Kryteria i rodzaje metod analizy finansowej

METODY OGÓLNE		
Kryterium	Kolejność rozpatrywanych zjawisk	
Metody	<ul style="list-style-type: none"> • metoda indukcyjna • metoda dedukcyjna • metoda redukcji 	
METODY SZCZEGÓLNE		
Kryterium	Stopień wnikliwości badań	Stopień kwantyfikacji opisu
Metody	<ul style="list-style-type: none"> • metody porównań • metody badań przyczynowych 	<ul style="list-style-type: none"> • metod analizy jakościowej • metody analizy ilościowej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: E. Nowak, Analiza sprawozdań finansowych, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2008, s. 45-47.

Metody ogólne polegają na umiejętności kojarzenia oraz trafnym wnioskowaniu faktów i związków przyczynowo-skutkowych. Na skutek stosowania kolejności oceny zjawisk można wyróżnić⁴¹:

- metodę indukcyjną - opiera się na badaniu zjawisk, przechodząc od szczegółowych do ogólnych, od przyczyn do skutków, od czynników do wyników. Charakteryzuje się dokładnością i szczegółowością informacji analitycznej, a także daje obiektywne wyniki,
- metodę dedukcyjną - bazuje na odwrotnym toku badań niż metoda indukcyjna, czyli przechodzi się od zjawisk ogólnych do szczegółowych, od skutków do przyczyn, od wyników do czynników mających wpływ na osiągnięcie tych wyników. W praktyce metoda ta jest bardzo użyteczna, ponieważ już na początku badań analityk zna wynik końcowy, natomiast celem jego analizy jest sprecyzowanie kierunku oraz

⁴⁰ E. Nowak, Analiza sprawozdań finansowych, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2008, s. 45.

⁴¹ F. Bławat, Podstawy analizy ekonomicznej, teorie, przykłady, zadania, CeDeWu, Warszawa 2011, s. 32-33.

siły oddziaływania konkretnych czynników, które ostatecznie ukształtowały jego wynik,

- metodę redukcji - polega na sformułowaniu wstępnej syntezy, analizy właściwej (zweryfikowanie hipotez i wstępnych wniosków) oraz podsumowaniu prac analitycznych i sformułowaniu syntezy końcowej. Metoda ta jest mało pracochłonna, co pozwala na szybkie uzyskanie wyników.

Metody szczegółowe polegają na dogłębnym badaniach analitycznych wybranych zjawisk, a także procesów gospodarczych. Mając na uwadze za kryterium:

- stopień wnikliwości badań można wyróżnić:
 - metodę porównań - polega na zestawieniu badanych zjawisk z innymi wielkościami, a także na określeniu różnic występujących pomiędzy cechami porównywanych zjawisk. Ocenie podlegają przynajmniej dwie kategorie liczb. Jedna stanowi podstawę odniesienia (baza), natomiast pozostałe są wielkościami rzeczywistymi. Takie zestawienie pozwala ustalić między nimi odchylenia (różnice), co umożliwia określić ich pozytywny/negatywny charakter⁴²,
 - metodę badań przyczynowych - polega na analizie zależności występujących pomiędzy wybranymi zjawiskami finansowymi. Ułatwia ustalenie przyczyn kształtowania się zjawisk. Podczas badania ustala się kierunek oraz siłę oddziaływania konkretnych czynników mających wpływ na przebieg badanego zjawiska, jak również na zaobserwowane odchylenia w trakcie badania porównawczego⁴³.
- stopień uszczegółowienia opisu zależności występujących pomiędzy badanymi zjawiskami, można wyróżnić:
 - metody szczegółowe - istotą jest opisowe przedstawienie związków oraz zależności polegającej na porównaniu analizy dynamiki szeregów czasowych. Wadą jest fakt, iż nie pozwala dokładnie sprecyzować zależności występujących między badaną wielkością ekonomiczną a determinującymi ją czynnikami. Stosowana jest na wstępnym etapie analizy i umożliwia przeprowadzenie analiz ilościowych⁴⁴.

⁴²T. Waśniewski, W. Skoczylas, Teoria i praktyka analizy finansowej w przedsiębiorstwie, Fundacja Rozwoju Rachunkowości w Polsce, Warszawa 2004, s. 28-29.

⁴³E. Nowak, Analiza sprawozdań ..., op. cit., s. 46.

⁴⁴T. Waśniewski, W. Skoczylas, Teoria..., op. cit., s. 25

- o metody ilościowe - polegają na liczbowym ujęciu zależności badanych zjawisk, dzięki temu uzyskane wyniki mają jednoznaczny charakter. Dodatkowo metody ilościowe można podzielić na deterministyczne i stochastyczne⁴⁵. Zaletą metody deterministycznej jest możliwość określenia czynników, które powodują zmiany badanej wielkości oraz zmierzyć siłę ich oddziaływania. Metody stochastyczne obok czynników głównych uwzględniają również czynniki losowe. Dzięki aparatowi statystyczno-matematycznemu pozwalają lepiej poznać ilościowe zależności występujące w procesie gospodarczym oraz umożliwiają ocenę pozycji konkurencyjnej przedsiębiorstwa⁴⁶.

2.3. Źródła informacji w analizie finansowej

Sprawozdanie finansowe jest podstawowym, ale nie jedynym źródłem informacji dotyczącym działalności przedsiębiorstwa. Celem sprawozdania jest dostarczenie użytkownikom informacji o sytuacji majątkowej, finansowej oraz wynikach finansowych niezbędnych przy podejmowaniu decyzji gospodarczych. Do wewnętrznych użytkowników można zaliczyć: zarządzających, właścicieli, pracowników oraz kontrolerów i analityków. Natomiast do zewnętrznych użytkowników należą: inwestorzy, kredyto- i pożyczkodawcy, klienci, dostawcy, konkurenci, agendy rządowe, ubezpieczyciele oraz społeczeństwo⁴⁷. Do pozostałych sprawozdań finansowych ułatwiających ocenę kondycji finansowej przedsiębiorstwa należy zaliczyć⁴⁸:

- księgi rachunkowe przedsiębiorstwa,
- dokumentację związaną z różnymi obszarami funkcjonowania przedsiębiorstwa,
- sprawozdawczość wykonywaną na potrzeby Głównego Urzędu Statystycznego,
- sprawozdania i wnioski pokontrolne,
- oświadczenia podatkowe,
- wyniki inwentaryzacji,
- programy rozwojowe przedsiębiorstw itp.

⁴⁵ Tamże, s. 25.

⁴⁶ F. Bławat, Podstawy..., op. cit., s. 35-36

⁴⁷ Analiza ekonomiczna w przedsiębiorstwie, pr. zbior. pod red M. Jerzemowskiej, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2013, s. 43.

⁴⁸ R. Nestrowicz, Sprawozdawczość finansowa i jej rola w ocenie wyników działalności przedsiębiorstw, „Nierówności Społeczne a Wzrost Gospodarczy” 2014, nr 39, s. 322-323

Aby sprawozdanie finansowe było użyteczne dla jego odbiorców musi posiadać odpowiednie cechy jakościowe takie jak⁴⁹:

- wiarygodność - w wierny sposób odzwierciedla sytuację finansową i majątkową,
- rzetelność - zgodność ze stanem faktycznym,
- porównywalność - w wyniku zawierania danych na początek oraz koniec danego okresu możliwe jest ich porównanie,
- przydatność - na ich podstawie można podejmować decyzje odnośnie kształtowania przychodów, kosztów czy wyniku finansowego,
- sprawdzalność - możliwość porównania zawartych w nim danych z odpowiednimi źródłami,
- przejrzystość - dzięki sformalizowaniu danych według określonych schematów są bardziej czytelne dla wszystkich użytkowników.

Zgodnie z wymogami ustawy o rachunkowości sprawozdanie finansowe wykonuje się na dzień zamknięcia ksiąg rachunkowych oraz na inny dzień bilansowy mając na uwadze zasadę wyceny pasywów, aktywów, jak również wyniku finansowego⁵⁰. W skład sprawozdania wchodzi:

- bilans,
- rachunek zysków i strat,
- informacja dodatkowa,
- zestawienie zmian w kapitale (funduszu) własnym/zestawienie zmian w aktywach netto⁵¹,
- rachunek przepływów pieniężnych.

Ostatnie dwa elementy sprawozdania sporządzają jedynie jednostki, których sprawozdania finansowe podlegają corocznemu badaniu przez biegłego rewidenta oraz ogłaszaniu. Wykaz tych jednostek jest zawarty w art. 64 ustawy o rachunkowości⁵². W niniejszym podrozdziale szerzej zostaną omówione wymienione wcześniej elementy sprawozdania, natomiast do oceny kondycji finansowej wybranych spółek w rozdziale czwartym zostanie wykorzystany bilans i rachunek zysków i strat.

Bilans to podstawowy element sprawozdania finansowego. Sporządzany jest w ustalonej formie oraz na określony dzień. Przedstawia stan majątku (aktywa)

⁴⁹ Współczesna analiza finansowa, pr. zbior. pod red. B. Micherda, Zakamycze, Warszawa 2004, s. 75.

⁵⁰ Zasady dotyczące terminu zamykania ksiąg rachunkowych zawarte są w Ustawie z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości, art. 12 ust. 2.

⁵¹ Zestawienie zmian w aktywach netto tylko w przypadku funduszy inwestycyjnych

⁵² Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości, art. 64.

oraz źródła ich finansowania (pasywa)⁵³. Bilans występuje w postaci dwustronnej tabeli, a jego wzór zamieszczony jest w ustawie o rachunkowości w załączniku nr 1. Najistotniejszą cechą bilansu jest tzw. zasada równowagi bilansowej, która oznacza, że suma aktywów jest równa sumie pasywów.

Tabela 3. Schemat bilansu

ATYWA	PASYWA
<p>A. Aktywa trwałe</p> <p>I. Wartości niematerialne i prawne</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Koszty zakończonych prac rozwojowych 2. Wartość firmy 3. Inne wartości niematerialne i prawne 4. Zaliczki na wartości niematerialne i prawne <p>II. Rzeczowe aktywa trwałe</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Środki trwałe <ol style="list-style-type: none"> a) grunty (w tym prawo użytkowania wieczystego gruntu) b) budynki, lokale, prawa do lokali i obiekty inżynierii lądowej i wodne c) urządzenia techniczne i maszyny d) środki transportu e) inne środki trwałe 2. Środki trwałe w budowie 3. Zaliczki na środki trwałe w budowie <p>III. Należności długoterminowe</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Od jednostek powiązanych 2. Od pozostałych jednostek, w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale 3. Od pozostałych jednostek <p>IV. Inwestycje długoterminowe</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Nieruchomości 2. Wartości niematerialne i prawne 3. Długoterminowe aktywa finansowe <ol style="list-style-type: none"> a) w jednostkach powiązanych <ul style="list-style-type: none"> - udziały lub akcje - inne papiery wartościowe - udzielone pożyczki - inne długoterminowe aktywa finansowe b) w pozostałych jednostkach, w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale <ul style="list-style-type: none"> - udziały lub akcje - inne papiery wartościowe - udzielone pożyczki - inne długoterminowe aktywa finansowe c) w pozostałych jednostkach <ul style="list-style-type: none"> - udziały lub akcje 	<p>A. Kapitał (fundusz) własny</p> <p>I. Kapitał (fundusz) podstawowy</p> <p>II. Kapitał (fundusz) zapasowy, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nadwyżka wartości sprzedaży (wartości emisyjnej) nad wartością nominalną udziałów (akcji) <p>III. Kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> - z tytułu aktualizacji wartości godziwej <p>IV. Pozostałe kapitały (fundusze) rezerwowe, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tworzone zgodnie z umową (statutem) spółki - na udziały (akcje) własne <p>V. Zysk (strata) z lat ubiegłych</p> <p>VI. Zysk (strata) netto</p> <p>VII. Odpisy z zysku netto w ciągu roku obrotowego (wielkość ujemna)</p> <p>B. Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania</p> <p>I. Rezerwy na zobowiązania</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego 2. Rezerwa na świadczenia emerytalne i podobne <ul style="list-style-type: none"> - długoterminowa - krótkoterminowa 3. Pozostałe rezerwy <ul style="list-style-type: none"> - długoterminowe - krótkoterminowe <p>II. Zobowiązania długoterminowe</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wobec jednostek powiązanych 2. Wobec pozostałych jednostek, w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale 3. Wobec pozostałych jednostek <ol style="list-style-type: none"> a) kredyty i pożyczki b) z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych c) inne zobowiązania finansowe d) zobowiązania wekslowe e) inne <p>III. Zobowiązania krótkoterminowe</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zobowiązania wobec jednostek powiązanych

⁵³ W. Gabrusewicz, P. Gabrusewicz, Roczne sprawozdanie finansowe przedsiębiorstwa, Poleskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2015, s. 52.

<p>- inne papiery wartościowe - udzielone pożyczki - inne długoterminowe aktywa finansowe</p> <p>4. Inne inwestycje długoterminowe</p> <p>V. Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe</p> <p>1. Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego</p> <p>2. Inne rozliczenia między okresowe</p> <p>B. Aktywa obrotowe</p> <p>I. Zapasy</p> <p>1. Materiały</p> <p>2. Półprodukty i produkty w toku</p> <p>3. Produkty gotowe</p> <p>4. Towary</p> <p>5. Zaliczki na dostawy i usługi</p> <p>II. Należności krótkoterminowe</p> <p>1. Należności od jednostek powiązanych</p> <p>a) z tytułu dostaw i usług, o okresie spłaty:</p> <ul style="list-style-type: none">- do 12 miesięcy- powyżej 12 miesięcy <p>b) inne</p> <p>2. Należności od pozostałych jednostek, w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale</p> <p>a) z tytułu dostaw i usług, o okresie spłaty:</p> <ul style="list-style-type: none">- do 12 miesięcy- powyżej 12 miesięcy <p>b) inne</p> <p>3. Należności od pozostałych jednostek</p> <p>a) z tytułu dostaw i usług, o okresie spłaty:</p> <ul style="list-style-type: none">- do 12 miesięcy- powyżej 12 miesięcy <p>b) z tytułu podatków, dotacji, ceł, ubezpieczeń społecznych i zdrowotnych oraz innych tytułów publicznoprawnych</p> <p>c) inne</p> <p>d) dochodzone na drodze sądowej</p> <p>III. Inwestycje krótkoterminowe</p> <p>1. Krótkoterminowe aktywa finansowe</p> <p>a) w jednostkach powiązanych</p> <ul style="list-style-type: none">- udziały lub akcje- inne papiery wartościowe- udzielone pożyczki- inne krótkoterminowe aktywa finansowe <p>b) w pozostałych jednostkach</p> <ul style="list-style-type: none">- udziały lub akcje- inne papiery wartościowe- udzielone pożyczki- inne krótkoterminowe aktywa finansowe <p>c) środki pieniężne i inne aktywa pieniężne</p> <ul style="list-style-type: none">- środki pieniężne w kasie i na rachunkach- inne środki pieniężne	<p>a) z tytułu dostaw i usług, o okresie wymagalności:</p> <ul style="list-style-type: none">- do 12 miesięcy- powyżej 12 miesięcy <p>b) inne</p> <p>2. Zobowiązania wobec pozostałych jednostek, w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale</p> <p>a) z tytułu dostaw i usług, o okresie wymagalności:</p> <ul style="list-style-type: none">- do 12 miesięcy- powyżej 12 miesięcy <p>b) inne</p> <p>3. Zobowiązania wobec pozostałych jednostek</p> <p>a) kredyty i pożyczki</p> <p>b) z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych</p> <p>c) inne zobowiązania finansowe</p> <p>d) z tytułu dostaw i usług, o okresie wymagalności:</p> <ul style="list-style-type: none">- do 12 miesięcy- powyżej 12 miesięcy <p>e) zaliczki otrzymane na dostawy i usługi</p> <p>f) zobowiązania wekslowe</p> <p>g) z tytułu podatków, ceł, ubezpieczeń społecznych i zdrowotnych oraz innych tytułów publicznoprawnych</p> <p>h) z tytułu wynagrodzeń</p> <p>i) inne</p> <p>4. Fundusze specjalne</p> <p>IV. Rozliczenia międzyokresowe</p> <p>1. Ujemna wartość firmy</p> <p>2. Inne rozliczenia międzyokresowe</p> <ul style="list-style-type: none">- długoterminowe- krótkoterminowe
--	---

- inne aktywa pieniężne 2. Inne inwestycje krótkoterminowe IV. Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	
C. Należne wpłaty na kapitał (fundusz) podstawowy	
D. Udziały (akcje) własne	
AKTYWA RAZEM	PASYWA RAZEM

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Ustawa z dnia 29 września 1994r. o rachunkowości, s. 116-121.

Lewa strona bilansu, czyli aktywa przedstawia majątek przedsiębiorstwa w ujęciu przedmiotowym. Wykazywane są w kolejności biorąc pod uwagę stopień ich płynności. Podzielone są na aktywa trwałe i obrotowe. Aktywa trwałe obejmują⁵⁴:

- wartości niematerialne i prawne – do których zalicza się nabyte prawa majątkowe tj. prawo do wieczystego użytkowania gruntu, licencje, patenty, oprogramowanie komputerowe, koncesje, patenty, prawa do projektów oraz wynalazków, prawa autorskie czy też wartość firmy. W tej grupie uwzględnia się również zaliczki na wartości niematerialne i prawne oraz koszty zakończonych prac rozwojowych,
- rzeczowe aktywa trwałe – zawierają składniki będące własnością/współwłasnością przedsiębiorstwa tj. grunty, budynki, budowle, inwestycje, środki transportu, maszyny, urządzenia, środki trwałe w budowie, a także zaliczki na te środki. Składniki, które planuje się eksploatować ponad rok zaliczamy do środków trwałych,
- należności długoterminowe – obejmują należności o terminie spłaty dłuższym niż rok i nie dotyczą płatności z tytułu dostaw i usług,
- inwestycje długoterminowe – stanowią składniki nabyte w celu uzyskania korzyści będących wynikiem przyrostu ich wartości oraz udziału w zyskach innych podmiotów,
- długoterminowe rozliczenia międzyokresowe – obejmują nakłady ponoszone w określonym czasie, które rozliczane są w ciężar kosztów w ciągu 12 miesięcy od dnia bilansowego.

Drugą część aktywów stanowią aktywa obrotowe do których zaliczamy składniki charakteryzujące się większą płynnością, szybszą rotacją oraz które powinny być zużyte do 12 miesięcy od dnia bilansowego. W ich skład wchodzi⁵⁵:

⁵⁴ A. Tokarski, M. Tokarski, M. Mosionek-Schweda, Pomiar i ocena płynności finansowej podmiotu gospodarczego, CeDeWu, Warszawa 2014, s. 9.

⁵⁵ M. Dziarnowski, Sprawozdanie finansowe jako źródło oceny sytuacji finansowej przedsiębiorstwa, „Debiuty Naukowe Studentów Wyższej Szkoły Bankowej” 2012, nr 12, s. 57.

- zapasy – obejmują materiały, surowce, produkty gotowe, produkcję w toku, towary. Wyceny dokonuje się według kosztów wytworzenia lub cen nabycia, ale nie wyższych niż ceny sprzedaży netto na dzień bilansowy,
- należności krótkoterminowe – stanowią należności, które są wymagalne w ciągu 12 miesięcy od dnia bilansowego, zaliczamy do nich: należności z tytułu dostaw i usług, podatków, ceł, dotacji, ubezpieczeń społecznych, dotacji oraz rozliczenia pracodawców z pracownikami.
- inwestycje krótkoterminowe – zalicza się do nich akcje, udziały, udzielone pożyczki krótkoterminowe, środki pieniężne w kasie oraz na rachunku bankowym, krótkoterminowe papiery dłużne, a także inne aktywa pieniężne (np. чеки, weksle obce). Nabywa się je w celu uzyskania korzyści w ciągu 12 miesięcy od dnia bilansowego.
- krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe – obejmują nakłady ponoszone w określonym czasie, które rozliczane są w ciężar kosztów w ciągu 12 miesięcy od dnia bilansowego.

Pasywa przedsiębiorstwa pokazują źródła finansowania majątku danego przedsiębiorstwa w ujęciu pieniężnym. Wykazywane są według rosnącej wymagalności⁵⁶. Podzielone są na kapitał (fundusz) własny oraz zobowiązania i rezerwy na zobowiązania. Kapitał (fundusz) własny pokazuje zaangażowanie właścicieli w firmie i obejmuje⁵⁷:

- kapitał (fundusz) podstawowy – kapitał utworzony z wkładów wniesionych przez udziałowców. W zależności od formy prawnej nazywany jest: kapitałem zakładowym (spółka kapitałowa), kapitałem wspólników (spółka osobowa), kapitałem właściciela (przedsiębiorstwo jednoosobowe), funduszem założycielskim (przedsiębiorstwo państwowe),
- kapitał (fundusz) zapasowy – powstaje w trakcie funkcjonowania przedsiębiorstwa, najczęściej w wyniku sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej, z dopłat wspólników czy też z wypracowanego zysku netto,
- kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny – tworzony jest w wyniku aktualizacji wyceny inwestycji długoterminowych, a także środków trwałych,
- pozostałe kapitały (fundusze) rezerwowe – przeznaczone są na pokrycie w przyszłości wydatków oraz strat,

⁵⁶ A. Skowronek-Mielczarek, Z. Leszczyński, *Analiza działalności...*, op. cit., s. 60.

⁵⁷ E. Nowak, *Analiza sprawozdań...*, op. cit., s. 84.

- zysk (strata) z lat ubiegłych – odnosi się do niepodzielonego zysku netto/niepokrytej straty netto z lat ubiegłych,
- zysk (strata) netto – ukazuje wynik finansowy netto osiągnięty w danym roku obrotowym. Istotnym źródłem powiększania zasobów majątkowych jest zysk, natomiast strata netto powoduje zmniejszanie wartości zasobów,
- odpisy z zysku netto w ciągu roku obrotowego (wielkość ujemna) – koryguje wypracowany w ciągu roku zysk netto, który następnie przeznaczony jest do podziału. Drugą część stanowią zobowiązania i rezerwy na zobowiązania. W ich skład wchodzi:
- rezerwy na zobowiązania – tworzy się je na: zobowiązania z tytułu odroczonego podatku dochodowego, straty z tytułu operacji gospodarczych będących w toku, przyszłe zobowiązania spowodowane restrukturyzacją oraz zobowiązania będące wynikiem zawartych umów, a także porozumień z pracownikami⁵⁸.
- zobowiązania długoterminowe – obejmują zobowiązania, których termin płatności jest dłuższy niż 12 miesięcy od dnia bilansowego, np. długoterminowe kredyty i pożyczki, emisja dłużnych papierów wartościowych oraz innych zobowiązań długoterminowych⁵⁹.
- zobowiązania krótkoterminowe - obejmują zobowiązania, które są wymagalne w ciągu 12 miesięcy od dnia bilansowego. Są to najczęściej zobowiązania z tytułu dostaw i usług. Zaliczamy do nich również kredyty bankowe, pożyczki, zobowiązania wekslowe, factoring, emisję papierów wartościowych⁶⁰.
- rozliczenia międzyokresowe – obejmują ujemną wartość firmy (powstaje w przypadku gdy cena zakupu aktywów jest niższa od ich rzeczywistej wartości) oraz inne rozliczenia międzyokresowe (podzielone na długo- i krótkoterminowe)⁶¹.

Kolejnym elementem sprawozdania finansowego jest rachunek zysków i strat. Informuje o wysokości wyników finansowych uzyskanych w danym okresie sprawozdawczym. Dzięki temu dokumentowi można poznać sytuację dochodową przedsiębiorstwa. Dodatkowo dostarcza informacji o poziomie, a także o źródłach osiągniętego wyniku w określonym czasie. Ułatwia również analizę oraz prognozowanie wyniku. Rachunek zysków i strat umożliwia ocenę działalności danego przedsiębiorstwa

⁵⁸ A. Tokarski, M. Tokarski, M. Mosionek-Schweda, Pomiar..., op. cit., s. 14.

⁵⁹ Tamże, s. 15.

⁶⁰ D. Zawadzka, Znaczenie zobowiązań krótkoterminowych w finansowaniu przedsiębiorstw w Polsce – analiza porównawcza według sekcji PKD, „Ekonomika i Organizacja Gospodarki Żywnościowej” 2009, nr 76, s. 85

⁶¹ E. Nowak, Analiza sprawozdań..., op. cit., s. 85.

w konkretnych segmentach czyli działalności finansowej, operacyjnej oraz nadzwyczajnej⁶². W związku z tym przed ustaleniem ostatecznego wyniku wyodrębnia się wyniki cząstkowe tj.:

- zysk lub strata ze sprzedaży,
- zysk lub strata na działalności operacyjnej,
- zysk lub strata na działalności gospodarczej,
- zysk lub strata brutto,
- zysk lub strata netto.

Tabela 4. Rachunek zysków i strat (wariant kalkulacyjny i porównawczy)

RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT	
WARIANT KALKULACYJNY	WARIANT PORÓWNAWCZY
<p>A. Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów, w tym: - od jednostek powiązanych I. Przychody netto ze sprzedaży produktów II. Przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów</p> <p>B. Koszty sprzedanych produktów, towarów i materiałów, w tym: - jednostkom powiązanim I. Koszt wytworzenia sprzedanych produktów II. Wartość sprzedanych towarów i materiałów</p> <p>C. Zysk (strata) brutto ze sprzedaży (A-B)</p> <p>D. Koszty sprzedaży</p> <p>E. Koszty ogólnego zarządu</p> <p>F. Zysk (strata) ze sprzedaży (C-D-E)</p> <p>G. Pozostałe przychody operacyjne I. Zysk z tytułu rozchodu niefinansowych aktywów trwałych II. Dotacje III. Aktualizacja wartości aktywów niefinansowych IV. Inne przychody operacyjne</p> <p>H. Pozostałe koszty operacyjne I. Strata z tytułu rozchodu niefinansowych aktywów trwałych II. Aktualizacja wartości aktywów niefinansowych III. Inne koszty operacyjne</p> <p>I. Zysk (strata) z działalności operacyjnej (F+G-H)</p> <p>J. Przychody finansowe I. Dywidendy i udziały w zyskach, w tym: a) od jednostek powiązanych, w tym: - w których jednostka posiada zaangażowanie</p>	<p>A. Przychody netto ze sprzedaży i zrównane z nimi, w tym: - od jednostek powiązanych I. Przychody netto ze sprzedaży produktów II. Zmiana stanu produktów (zwiększenie - wartość dodatnia, zmniejszenie - wartość ujemna) III. Koszt wytworzenia produktów na własne potrzeby jednostki IV. Przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów</p> <p>B. Koszty działalności operacyjnej I. Amortyzacja II. Zużycie materiałów i energii III. Usługi obce IV. Podatki i opłaty, w tym: - podatek akcyzowy V. Wynagrodzenia VI. Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia, w tym: - emerytalne VII. Pozostałe koszty rodzajowe VIII. Wartość sprzedanych towarów i materiałów</p> <p>C. Zysk (strata) ze sprzedaży (A-B)</p> <p>D. Pozostałe przychody operacyjne I. Zysk z tytułu rozchodu niefinansowych aktywów trwałych II. Dotacje III. Aktualizacja wartości aktywów niefinansowych IV. Inne przychody operacyjne</p> <p>E. Pozostałe koszty operacyjne I. Strata z tytułu rozchodu niefinansowych aktywów</p>

⁶² A. Tokarski, M. Tokarski, M. Mosionek-Schweda, Pomiar..., op. cit., s. 19.

<p>w kapitale b) od jednostek pozostałych, w tym: - w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale II. Odsetki, w tym: - od jednostek powiązanych III. Zysk z tytułu rozchodu aktywów finansowych, w tym: - w jednostkach powiązanych IV. Aktualizacja wartości aktywów finansowych V. Inne K. Koszty finansowe I. Odsetki, w tym: - dla jednostek powiązanych II. Strata z tytułu rozchodu aktywów finansowych, w tym: - w jednostkach powiązanych III. Aktualizacja wartości aktywów finansowych IV. Inne L. Zysk (strata) brutto (I+J-K) M. Podatek dochodowy N. Pozostałe obowiązkowe zmniejszenia zysku (zwiększenia straty) O. Zysk (strata) netto (L-M-N)</p>	<p>trwałych II. Aktualizacja wartości aktywów niefinansowych III. Inne koszty operacyjne F. Zysk (strata) z działalności operacyjnej (C+D-E) G. Przychody finansowe I. Dywidendy i udziały w zyskach, w tym: a) od jednostek powiązanych, w tym: - w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale b) od jednostek pozostałych, w tym: - w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale II. Odsetki, w tym: - od jednostek powiązanych III. Zysk z tytułu rozchodu aktywów finansowych, w tym: - w jednostkach powiązanych IV. Aktualizacja wartości aktywów finansowych V. Inne H. Koszty finansowe I. Odsetki, w tym: - dla jednostek powiązanych II. Strata z tytułu rozchodu aktywów finansowych, w tym: - w jednostkach powiązanych III. Aktualizacja wartości aktywów finansowych IV. Inne I. Zysk (strata) brutto (F+G-H) J. Podatek dochodowy K. Pozostałe obowiązkowe zmniejszenia zysku (zwiększenia straty) L. Zysk (strata) netto (I-J-K)</p>
--	---

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Ustawa z dnia 29 września 1994r. o rachunkowości, s. 121-125.

Powyższa tabela pokazuje sposób sporządzania kalkulacyjnego oraz porównawczego rachunku zysków i strat. Sposób prowadzenia ewidencji kosztów w danym przedsiębiorstwie jest podstawą wyboru określonego wariantu. Wariant kalkulacyjny polega na tym, iż uzyskane przychody ze sprzedaży odnosi się do kosztów wytworzenia produktów sprzedanych powiększonych o koszty ogólne oraz koszty sprzedaży. Wariant ten tworzy się wtedy, gdy system księgowy udostępnia dane o wysokości kosztu własnego sprzedaży. W wariacie porównawczym uzyskane przychody ze sprzedaży odnosi się do kosztów ujętych według rodzaju, które są pomniejszone o zmiany zapasów produktów, a także kosztów poniesionych na wytworzenie świadczeń dla własnych potrzeb. Aby obliczyć wielkość zysku wprowadza się korektę wielkości przychodów o zmianę stanu produktu. Wartość wyniku na sprzedaży, wyniku brutto na działalności gospodarczej, działalności

operacyjnej, wyniku brutto i netto oraz wyniku nadzwyczajnego zawsze powinna wskazywać tę samą wartość w rachunku zysków i strat niezależnie od wybranego wariantu⁶³.

Trzecim elementem sprawozdania finansowego jest informacja dodatkowa. Zawiera dane, które zostały pominięte w bilansie oraz rachunku zysków i strat, a także objaśnienia konieczne do tego, aby sprawozdanie finansowe przedstawiało w sposób rzetelny wynik finansowy, sytuację majątkowo-finansową oraz rentowność przedsiębiorstwa⁶⁴. Informacja dodatkowa podzielona jest na dwie części: wprowadzenie do sprawozdania finansowego oraz dodatkowe informacje i objaśnienia. Pierwszą część zamieszcza się bezpośrednio przed bilansem i zawiera m. in.: podstawowe dane dotyczące przedsiębiorstwa (nazwa, siedziba, przedmiot działalności, organ rejestrowy); okres objętego sprawozdaniem finansowym; informacje jeżeli sprawozdanie zawiera dane łączne; przyjęte metody rachunkowości. Druga część czyli dodatkowe informacje i objaśnienia ma charakter opisowy, a także jest uzupełnieniem informacji wykazywanych w pozostałych elementach sprawozdania finansowego⁶⁵.

Dodatkowymi elementami sprawozdania finansowego są: zestawienie zmian w kapitale (funduszu) własnym oraz rachunek przepływów pieniężnych. Pierwsze zestawienie zostało przedstawione w tabeli 5.

Tabela 5. Zestawienie zmian w kapitale (funduszu) własnym

Zestawienie zmian w kapitale (funduszu) własnym
<p>I. Kapitał (fundusz) własny na początek okresu (BO) - zmiany przyjętych zasad (polityki) rachunkowości - korekty błędów</p> <p>I.a. Kapitał (fundusz) własny na początek okresu (BO), po korektach</p> <p>1. Kapitał (fundusz) podstawowy na początek okresu 1.1. Zmiany kapitału (funduszu) podstawowego a) zwiększenie (z tytułu) - wydania udziałów (emisji akcji) ... b) zmniejszenie (z tytułu) - umorzenia udziałów (akcji) ... 1.2. Kapitał (fundusz) podstawowy na koniec okresu</p> <p>2. Kapitał (fundusz) zapasowy na początek okresu 2.1. Zmiany kapitału (funduszu) zapasowego a) zwiększenie (z tytułu) - emisji akcji powyżej wartości nominalnej</p>

⁶³ Tamże, s. 21-23.

⁶⁴ Ustawa z dnia 29 września 1994r. o rachunkowości, art. 48.

⁶⁵ E. Nowak, Analiza..., op. cit., s. 166-168.

- podziału zysku (ustawowo)
- podziału zysku (ponad wymaganą ustawowo minimalną wartość)
- ...
- b) zmniejszenie (z tytułu)
- pokrycia straty
- 2.2. Stan kapitału (funduszu) zapasowego na koniec okresu
- 3. Kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny na początek okresu - zmiany przyjętych zasad (polityki) rachunkowości**
- 3.1. Zmiany kapitału (funduszu) z aktualizacji wyceny
- a) zwiększenie (z tytułu)
- ...
- b) zmniejszenie (z tytułu)
- zbycia środków trwałych
- ...
- 3.2. Kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny na koniec okresu
- 4. Pozostałe kapitały (fundusze) rezerwowe na początek okresu**
- 4.1. Zmiany pozostałych kapitałów (funduszy) rezerwowych
- a) zwiększenie (z tytułu)
- ...
- b) zmniejszenie (z tytułu)
- ...
- 4.2. Pozostałe kapitały (fundusze) rezerwowe na koniec okresu
- 5. Zysk (strata) z lat ubiegłych na początek okresu**
- 5.1. Zysk z lat ubiegłych na początek okresu
- zmiany przyjętych zasad (polityki) rachunkowości
- korekty błędów
- 5.2. Zysk z lat ubiegłych na początek okresu, po korektach
- a) zwiększenie (z tytułu)
- podziału zysku z lat ubiegłych
- ...
- b) zmniejszenie (z tytułu)
- ...
- 5.3. Zysk z lat ubiegłych na koniec okresu
- 5.4. Strata z lat ubiegłych na początek okresu
- zmiany przyjętych zasad (polityki) rachunkowości
- korekty błędów
- 5.5. Strata z lat ubiegłych na początek okresu, po korektach
- a) zwiększenie (z tytułu)
- przeniesienia straty z lat ubiegłych do pokrycia
- ...
- b) zmniejszenie (z tytułu)
- ...
- 5.6. Strata z lat ubiegłych na koniec okresu
- 5.7. Zysk (strata) z lat ubiegłych na koniec okresu
- 6. Wynik netto**
- a) zysk netto
- b) strata netto
- c) odpisy z zysku
- II. Kapitał (fundusz) własny na koniec okresu (BZ)**
- III. Kapitał (fundusz) własny, po uwzględnieniu proponowanego podziału zysku (pokrycia straty)**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Ustawa z dnia 29 września 1994r. o rachunkowości, s. 125-127.

Zestawienie pokazuje zmiany jakie nastąpiły w konkretnych elementach kapitału własnego w bieżącym, a także poprzednim roku obrotowym. Dodatkowo pozwala na analizę struktury oraz dynamikę zmian wybranych składników⁶⁶. W zestawieniu wykazuje się po kolei informacje dotyczące stanu początkowego, zmniejszeń, zwiększeń oraz stan końcowy kapitału własnego. Dzięki temu dokumentowi użytkownicy sprawozdań finansowych mają wgląd m. in. w strukturę oraz wielkość zmian kapitału własnego jednostki; dostarczają informacji o poprawnej lub nieodpowiedniej strukturze kapitału w ogóle, a także o stopniu samowystarczalności finansowania aktywów⁶⁷.

Rachunek przepływów pieniężnych dostarcza informacji o zdarzeniach, które wywołały zmiany środków pieniężnych oraz ich ekwiwalentów. Zestawienie ukazuje nadwyżkę wpływów nad wydatkami (lub wydatków nad wpływami). Dodatkowo przedstawia obecną oraz przyszłą zyskowność przedsiębiorstwa, jak również stopień samofinansowania⁶⁸. Rachunek może być sporządzony według metody bezpośredniej lub pośredniej. Obydwie metody przedstawia tabela 6.

Tabela 6. Rachunek przepływów pieniężnych

Metoda bezpośrednia	Metoda pośrednia
<p>A. Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej</p> <p>I. Wpływy</p> <p>1. Sprzedaż</p> <p>2. Inne wpływy z działalności operacyjnej</p> <p>II. Wydatki</p> <p>1. Dostawy i usługi</p> <p>2. Wynagrodzenia netto</p> <p>3. Ubezpieczenia społeczne i zdrowotne oraz inne świadczenia</p> <p>4. Podatki i opłaty o charakterze publicznoprawnym</p> <p>5. Inne wydatki operacyjne</p> <p>III. Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej (I-II)</p> <p>B. Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej</p> <p>I. Wpływy</p> <p>1. Zbycie wartości niematerialnych i prawnych oraz rzeczowych aktywów trwałych</p> <p>2. Zbycie inwestycji w nieruchomości oraz wartości niematerialne i prawne</p> <p>3. Z aktywów finansowych, w tym:</p> <p>a) w jednostkach powiązanych</p>	<p>A. Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej</p> <p>I. Zysk (strata) netto</p> <p>II. Korekty razem</p> <p>1. Amortyzacja</p> <p>2. Zyski (straty) z tytułu różnic kursowych</p> <p>3. Odsetki i udziały w zyskach (dywidendy)</p> <p>4. Zysk (strata) z działalności inwestycyjnej</p> <p>5. Zmiana stanu rezerw</p> <p>6. Zmiana stanu zapasów</p> <p>7. Zmiana stanu należności</p> <p>8. Zmiana stanu zobowiązań krótkoterminowych, z wyjątkiem pożyczek i kredytów</p> <p>9. Zmiana stanu rozliczeń międzyokresowych</p> <p>10. Inne korekty</p> <p>III. Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej (I±II)</p> <p>B. Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej</p> <p>I. Wpływy</p> <p>1. Zbycie wartości niematerialnych i prawnych oraz rzeczowych aktywów trwałych</p> <p>2. Zbycie inwestycji w nieruchomości oraz wartości</p>

⁶⁶ J. Adamczyk, Zestawienie zmian w kapitale (funduszu) własnym, „Rachunkowość” 2004, nr 2, s. 13

⁶⁷ A. Tokarski, M. Tokarski, M. Mosionek-Schweda, Pomiar..., op. cit., s. 27.

⁶⁸ Tamże, s. 27.

<p>b) w pozostałych jednostkach</p> <ul style="list-style-type: none"> - zbycie aktywów finansowych - dywidendy i udziały w zyskach - spłata udzielonych pożyczek długoterminowych - odsetki - inne wpływy z aktywów finansowych <p>4. Inne wpływy inwestycyjne</p> <p>II. Wydatki</p> <p>1. Nabycie wartości niematerialnych i prawnych oraz rzeczowych aktywów trwałych</p> <p>2. Inwestycje w nieruchomości oraz wartości niematerialne i prawne</p> <p>3. Na aktywa finansowe, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) w jednostkach powiązanych b) w pozostałych jednostkach <ul style="list-style-type: none"> - nabycie aktywów finansowych - udzielone pożyczki długoterminowe <p>4. Inne wydatki inwestycyjne</p> <p>III. Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej (I-II)</p> <p>C. Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej</p> <p>I. Wpływy</p> <p>1. Wpływy netto z wydania udziałów (emisji akcji) i innych instrumentów kapitałowych oraz dopłat do kapitału</p> <p>2. Kredyty i pożyczki</p> <p>3. Emisja dłużnych papierów wartościowych</p> <p>4. Inne wpływy finansowe</p> <p>II. Wydatki</p> <p>1. Nabycie udziałów (akcji) własnych</p> <p>2. Dywidendy i inne wypłaty na rzecz właścicieli</p> <p>3. Inne, niż wypłaty na rzecz właścicieli, wydatki z tytułu podziału zysku</p> <p>4. Spłaty kredytów i pożyczek</p> <p>5. Wykup dłużnych papierów wartościowych</p> <p>6. Z tytułu innych zobowiązań finansowych</p> <p>7. Płatności zobowiązań z tytułu umów leasingu finansowego</p> <p>8. Odsetki</p> <p>9. Inne wydatki finansowe</p> <p>III. Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej (I-II)</p> <p>D. Przepływy pieniężne netto, razem (A.III±B.III±C.III)</p> <p>E. Bilansowa zmiana stanu środków pieniężnych, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zmiana stanu środków pieniężnych z tytułu różnic kursowych <p>F. Środki pieniężne na początek okresu</p> <p>G. Środki pieniężne na koniec okresu (F±D), w tym:</p>	<p>niematerialne i prawne</p> <p>3. Z aktywów finansowych, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) w jednostkach powiązanych b) w pozostałych jednostkach <ul style="list-style-type: none"> - zbycie aktywów finansowych - dywidendy i udziały w zyskach - spłata udzielonych pożyczek długoterminowych - odsetki - inne wpływy z aktywów finansowych <p>4. Inne wpływy inwestycyjne</p> <p>II. Wydatki</p> <p>1. Nabycie wartości niematerialnych i prawnych oraz rzeczowych aktywów trwałych</p> <p>2. Inwestycje w nieruchomości oraz wartości niematerialne i prawne</p> <p>3. Na aktywa finansowe, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) w jednostkach powiązanych b) w pozostałych jednostkach <ul style="list-style-type: none"> - nabycie aktywów finansowych - udzielone pożyczki długoterminowe <p>4. Inne wydatki inwestycyjne</p> <p>III. Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej (I-II)</p> <p>C. Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej</p> <p>I. Wpływy</p> <p>1. Wpływy netto z wydania udziałów (emisji akcji) i innych instrumentów kapitałowych oraz dopłat do kapitału</p> <p>2. Kredyty i pożyczki</p> <p>3. Emisja dłużnych papierów wartościowych</p> <p>4. Inne wpływy finansowe</p> <p>II. Wydatki</p> <p>1. Nabycie udziałów (akcji) własnych</p> <p>2. Dywidendy i inne wypłaty na rzecz właścicieli</p> <p>3. Inne, niż wypłaty na rzecz właścicieli, wydatki z tytułu podziału zysku</p> <p>4. Spłaty kredytów i pożyczek</p> <p>5. Wykup dłużnych papierów wartościowych</p> <p>6. Z tytułu innych zobowiązań finansowych</p> <p>7. Płatności zobowiązań z tytułu umów leasingu finansowego</p> <p>8. Odsetki</p> <p>9. Inne wydatki finansowe</p> <p>III. Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej (I-II)</p> <p>D. Przepływy pieniężne netto razem (A.III±B.III±C.III)</p> <p>E. Bilansowa zmiana stanu środków pieniężnych, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zmiana stanu środków pieniężnych z tytułu różnic kursowych
---	---

- o ograniczonej możliwości dysponowania	F. Środki pieniężne na początek okresu G. Środki pieniężne na koniec okresu (F±D), w tym: - o ograniczonej możliwości dysponowania
--	--

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Ustawa z dnia 29 września 1994r. o rachunkowości, s. 127-131.

Różnica między metodami sporządzania rachunku związana jest jedynie ze sposobem przedstawiania przepływów pieniężnych, a końcowy wynik przepływów pieniężnych netto z działalności operacyjnej jest taki sam⁶⁹. Rachunek przepływów pieniężnych ukazuje przepływy gotówkowe w trzech obszarach działalności⁷⁰:

- operacyjnej – jest to podstawowy rodzaj działalności jednostki, który został ustalony w umowie lub statucie,
- inwestycyjnej – działalność mająca na celu nabywanie/zbywanie elementów aktywów trwałych oraz krótkoterminowych aktywów finansowych,
- finansowej – działalność w wyniku której zmianie ulega wysokość oraz struktura kapitału własnego, a także zadłużenie podmiotu.

2.4. Wskaźnikowa analiza sytuacji finansowej

Uzupełnieniem do analizy sprawozdań finansowych jest analiza wskaźnikowa. Polega na badaniu różnych obszarów działalności podmiotu gospodarczego za pomocą wskaźników finansowych. Wskaźniki są ilorazem dwóch wielkości ekonomicznych zlokalizowanych w bilansie oraz rachunku zysków i strat. Można je porównać w czasie, przestrzeni, jak również z wartościami wzorcowymi⁷¹. Rysunek 3 przedstawia podstawową klasyfikację wskaźników wykorzystywanych do oceny kondycji finansowej jednostki.

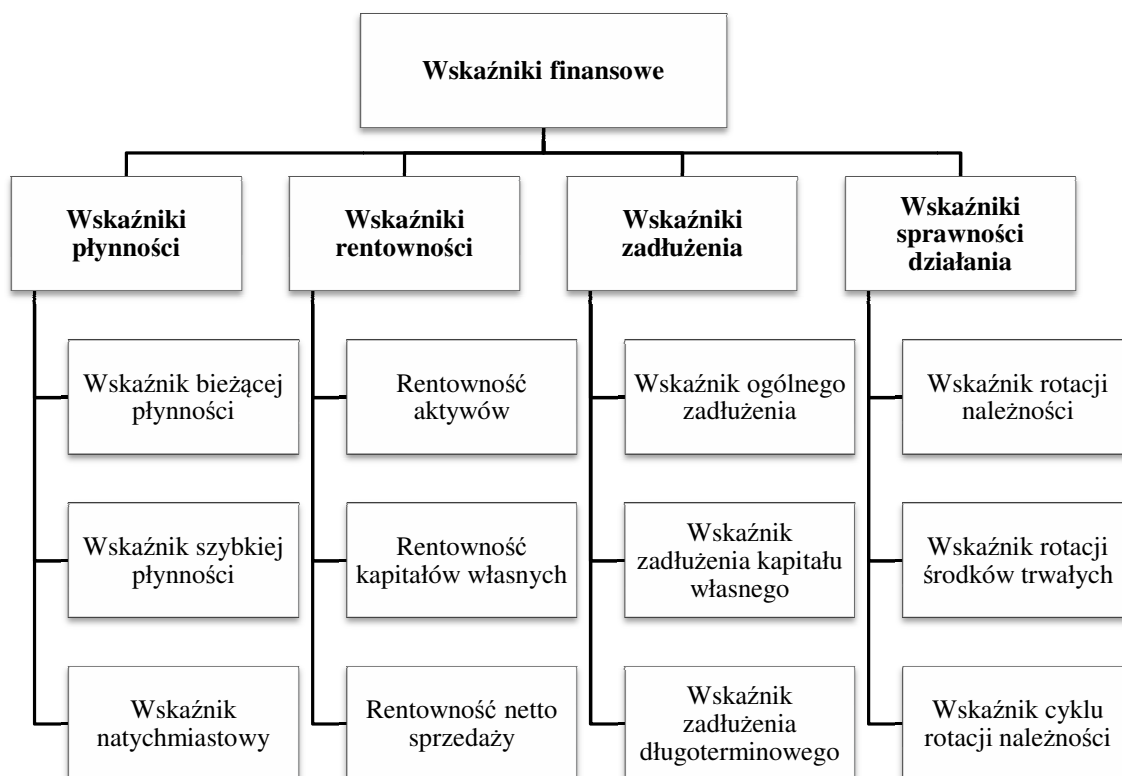
⁶⁹ W. Gabrusewicz, P. Gabrusewicz, *Roczne...*, op. cit., s. 201.

⁷⁰ A. Tokarski, M. Tokarski, M. Mosionek-Schweda, *Pomiar...*, op. cit., s. 27-30.

⁷¹ A. Kaczmarczyk, R. Kowalak, K. Piotrkowska, *Sprawozdawczość i analiza finansowa w przedsiębiorstwach mikro w świetle ustawy o rachunkowości*, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego, Wrocław 2016, s. 94.

Rysunek 3. Klasyfikacja wskaźników w analizie finansowej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: A. Kaczmarczyk, R. Kowalak, K. Piotrkowska, Sprawozdawczość i analiza finansowa w przedsiębiorstwach mikro w świetle ustawy o rachunkowości, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego, Wrocław 2016, s. 94-109.

Wskaźniki płynności finansowej pozwalają ocenić zdolność podmiotu gospodarczego do terminowego regulowania zobowiązań. Polegają one na porównaniu płynnych aktywów z zobowiązaniami. Zbyt niski wskaźnik oznacza zagrożenie utraty płynności finansowej (zdolności do regulowania krótkoterminowych zobowiązań), natomiast wysoki wskaźnik ma wpływ na obniżanie rentowności i sygnalizuje o nadmiernym gromadzeniu środków pieniężnych⁷². Ze względu na horyzont czasowy płynność finansową można podzielić na krótko- i długoterminową. Krótkoterminowa pozwala ocenić zarówno wpływy jak i wydatki w przewidywaniu krótkookresowym, natomiast długoterminowa pokazuje sposoby finansowania wydatków wpływami w perspektywie długookresowej⁷³. Jednym z istotnych celów zarządzania finansami podmiotu gospodarczego w krótkim okresie jest utrzymanie płynności finansowej. Jest to podstawowy warunek prawidłowego przebiegu bieżącej działalności jednostki. Dzięki temu możliwe jest osiągnięcie zysku, jednak bez środków pieniężnych nie jest możliwe dalsze prowadzenie działalności gospodarczej.

⁷² B. Pomykańska, P. Pomykański, Analiza finansowa przedsiębiorstwa, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2007, s. 67.

⁷³ A. Kaczmarczyk, R. Kowalak, K. Piotrkowska, Sprawozdawczość..., op. cit., s. 96.

W krytycznych przypadkach jednostka mimo osiągnięcia zysku, może mieć problemy z regulowaniem bieżących zobowiązań i odwrotnie⁷⁴.

Tabela 7. Podział wskaźników płynności finansowej

Wskaźnik	Wzór	Optymalny poziom wskaźnika
Wskaźnik bieżącej płynności	$\frac{\text{aktywa obrotowe}}{\text{zobowiązania krótkoterminowe}}$	1,2 – 2,5
Wskaźnik szybkiej płynności	$\frac{\text{aktywa obrotowe} - \text{zapasy}}{\text{zobowiązania krótkoterminowe}}$	1,0 – 1,5
Wskaźnik natychmiastowy	$\frac{\text{inwestycje krótkoterminowe}}{\text{zobowiązania krótkoterminowe}}$	> 0,25

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: A. Kaczmarczyk, R. Kowalak, K. Piotrkowska, Sprawozdawczość..., op. cit., 96-98.

Powyższa tabela przedstawia wskaźniki płynności finansowej uporządkowane zgodnie z rosnącym stopniem płynności aktywów obrotowych. Do najważniejszych należy zaliczyć:

- wskaźnik bieżącej płynności (I stopnia) – wyraża relację pomiędzy aktywami obrotowymi a zobowiązaniami krótkoterminowymi. Dzięki niemu możemy ocenić zdolności jednostki do spłaty wszystkich zobowiązań krótkoterminowych, mając na uwadze upłynnienie składników aktywów obrotowych⁷⁵. Optymalny poziom wartości wskaźnika mieści się w przedziale od 1,2 do 2,5, czyli kiedy aktywa obrotowe stanowią od 120% do 250% całości zobowiązań krótkoterminowych.
- Wskaźnik szybkiej płynności (II stopnia) - mówi o możliwości spłaty zobowiązań podmiotu gospodarczego aktywami bieżącymi charakteryzującymi się dużym stopniem płynności, czyli po wyłączeniu zapasów (należącymi do najmniej płynnych aktywów obrotowych). Optymalny poziom wartości wskaźnika mieści się w przedziale od 1,0 do 1,5. Minimalny poziom wskaźnika oznacza, iż płynne aktywa powinny pokryć w całości krótkoterminowe zobowiązania. Niska wartość tego wskaźnika przy wysokim poziomie wskaźnika bieżącej płynności oznacza, że środki pieniężne zostały zamrożone w zapasach. Różnica pomiędzy tymi dwoma wskaźnikami nie powinna być zbyt duża⁷⁶.

⁷⁴ E. Nowak, Analiza..., op. cit. s. 204.

⁷⁵ A. Kaczmarczyk, R. Kowalak, K. Piotrkowska, Sprawozdawczość..., op. cit., s. 96.

⁷⁶ B. Kotowska, A. Uziębło, O. Wyszowska-Kaniewska, Analiza finansowa w przedsiębiorstwie. Przykłady, zadania i rozwiązania. CeDeWu, Warszawa 2011, s. 60.

- Wskaźnik natychmiastowy (III stopnia) - informuje o płynności inwestycji krótkoterminowych (krótkoterminowe papiery wartościowe i środki pieniężne). Poziom tego wskaźnika nie powinien być niższy niż 0,25.

Kolejną grupą są wskaźniki rentowności, które umożliwiają badanie efektywności finansowej działalności gospodarczej danej jednostki. Możliwe jest to dzięki powiązaniu wyniku finansowego z zasobami majątku, kapitałem własnym oraz przychodami ze sprzedaży. W efekcie może wystąpić zyskowość (uzyskanie dodatniego wyniku finansowego) lub deficytowość (odnotowanie ujemnego wyniku finansowego). Wskaźniki nie mają określonych wartości krytycznych i optymalnych, jednak powinny być większe niż zero⁷⁷.

Tabela 8. Podział wskaźników rentowności

Wskaźnik	Wzór
Rentowność aktywów	$\frac{\text{wynik finansowy netto} * 100\%}{\text{suma aktywów}}$
Rentowność kapitałów własnych	$\frac{\text{wynik finansowy netto} * 100\%}{\text{kapitały własne}}$
Rentowność netto sprzedaży	$\frac{\text{wynik finansowy netto} * 100\%}{\text{sprzedaż netto}}$

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: B. Pomykalska, P. Pomykalski, *Analiza finansowa...*, op. cit., s. 92-95.

Do najważniejszych wskaźników rentowności należy zaliczyć⁷⁸:

- Wskaźnik rentowności aktywów ROA (*Return of Assets*) - informuje o wysokości zysku jaki przypada na wartość majątku. Ukazuje efekty zarządzania majątkiem. Im wartość wskaźnika jest wyższa, tym sytuacja finansowa jednostki jest korzystniejsza. Informuje o wartości wyniku netto przypadającego na 100 zł aktywów ogółem.
- Wskaźnik rentowności kapitałów własnych ROE (*Return on Equity*) – jest najważniejszym kryterium oceny działalności podmiotu gospodarczego. Mówi o stopie zyskowości zainwestowanego kapitału własnego. Informuje o wartości zysku netto przypadającego na 100 zł kapitału własnego. Im wartość tego wskaźnika jest wyższa, tym korzystniejsza jest sytuacja finansowa jednostki,

⁷⁷ A. Kaczmarczyk, R. Kowalak, K. Piotrkowska, *Sprawozdawczość...*, op. cit., s. 100-101.

⁷⁸ B. Kotowska, A. Uziębło, O. Wyszowska-Kaniewska, *Analiza...*, op. cit., s. 90-91.

ponieważ możliwe jest uzyskanie wyższych dywidend, a także dalszy rozwój przedsiębiorstwa.

- Wskaźnik rentowności sprzedaży ROS (*Return on Sales*) - świadczy o zyskowności/deficytowości sprzedaży. Określa efektywność finansową w odniesieniu do przychodów ze sprzedaży. Informuje o wartości zysku netto przypadającej na 100 zł przychodów ze sprzedaży. Wielkość wskaźnika uzależniona jest od rodzaju prowadzonej działalności, dlatego istotne jest aby jego wartość porównywać ze wskaźnikami uzyskanymi przez inne przedsiębiorstwa w tej samej branży. Wyższa wartość wskaźnika świadczy o korzystniejszej sytuacji finansowej.

Stabilność finansowa podmiotu gospodarczego w dużym stopniu zależy od poziomu jego zadłużenia. W tabeli 9 zostały przedstawione najważniejsze wskaźniki finansowe służące do oceny poziomu zadłużenia.

Tabela 9. Podział wskaźników zadłużenia

Wskaźnik	Wzór	Optymalny poziom wskaźnika
Wskaźnik ogólnego zadłużenia	$\frac{\text{zobowiązania ogółem}}{\text{aktywa ogółem}}$	0,57 – 0,67
Wskaźnik zadłużenia kapitału własnego	$\frac{\text{zobowiązania ogółem}}{\text{kapitały własne}}$	< 2,0
Wskaźnik zadłużenia długoterminowego	$\frac{\text{zobowiązania długoterminowe}}{\text{kapitały własne}}$	0,5 – 1,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: A. Ejsmont, D. Ostrowska, Analiza wskaźnikowa działalności przedsiębiorstwa-wybrane elementy, Wydawnictwo Uczelniane Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Suwałkach, Suwałki 2011, s. 24-26.

Do najważniejszych wskaźników zadłużenia należy zaliczyć:

- Wskaźnik ogólnego zadłużenia - informuje jaka część aktywów ogółem jest finansowana zobowiązaniami (kapitałem obcym). Czyli pozwala określić czy poziom kapitałów obcych nie jest zagrożeniem dla niezależności finansowej podmiotu gospodarczego. Optymalny poziom wskaźnika mieści się w przedziale od 0,57 do 0,67. Niska wartość wskaźnika świadczy o zwiększonej samodzielności

finansowej przedsiębiorstwa, natomiast wysoki poziom wskaźnika wskazuje na duże zadłużenie⁷⁹.

- Wskaźnik zadłużenia kapitału własnego – pokazuje udział kapitału obcego w kapitale własnym (czyli jaka jest możliwość pokrycia zobowiązań kapitałami własnymi). Wartość wskaźnika zależy m. in. od wielkości przedsiębiorstwa oraz etapu jego rozwoju⁸⁰, a jego wartość nie powinna przekroczyć 2,0.
- Wskaźnik zadłużenia długoterminowego – przedstawia relację zobowiązań długoterminowych do kapitału własnego. Wartość wskaźnika powinna zawierać się w przedziale 0,5 – 1,0. Wartość powyżej 1,0 oznacza, iż przedsiębiorstwo jest silnie zadłużone⁸¹.

Istotnym czynnikiem mającym wpływ na sytuację finansową firmy jest sprawność jej działalności. Podstawowym narzędziem oceny są wskaźniki rotacji, najważniejsze zostały przedstawione w tabeli 10. Wskaźniki pokazują czy przedsiębiorstwo jest w stanie generować przychody ze sprzedaży przy wykorzystaniu jego zasobów⁸².

Tabela 10. Podział wskaźników sprawności działania

Wskaźnik	Wzór	Optymalny poziom wskaźnika
Wskaźnik rotacji należności	$\frac{\text{przychody ze sprzedaży}}{\text{należności}}$	7,0
Wskaźnik rotacji środków trwałych	$\frac{\text{przychody ze sprzedaży}}{\text{środki trwałe}}$	im wyższy tym lepiej
Wartość cyklu rotacji należności	$\frac{\text{należności} * 365}{\text{przychody ze sprzedaży}}$	35 - 50

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: A. Kaczmarczyk, R. Kowalak, K. Piotrkowska, Sprawozdawczość..., op. cit., s. 106-109.

Do najważniejszych wskaźników sprawności działania należy zaliczyć⁸³:

- Wskaźnik rotacji należności – informuje ile razy w ciągu roku występuje obrót należnościami. Wyższa wartość wskaźnika świadczy o tym, że przedsiębiorstwo skutecznie ściąga swoje należności, natomiast niska wartość oznacza, iż zbyt długo

⁷⁹ W. Gabrusewicz, Analiza finansowa przedsiębiorstwa. Teoria i zastosowanie, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2014, s. 342

⁸⁰ E. Nowak, Analiza..., op. cit., s. 234-235.

⁸¹ M. Zaleska, Ocena kondycji ekonomiczno-finansowej przedsiębiorstwa przez analityka bankowego, SGH w Warszawie, Warszawa 2002, s. 79.

⁸² A. Kaczmarczyk, R. Kowalak, K. Piotrkowska, Sprawozdawczość..., op. cit., s. 106.

⁸³ E. Nowak, Analiza..., op. cit., s. 217-220.

kredytuje swoich odbiorców (środki pieniężne są zbyt długo zamrożone w należnościach),

- Wskaźnik rotacji środków trwałych – mówi o produktywności środków trwałych. Poziom wskaźnika w znacznym stopniu uzależniony jest od kapitałochłonności procesu wytwarzania,
- Wskaźnik cyklu rotacji należności – świadczy o przeciętnej liczbie dni, po upływie których odbiorcy regulują swoje płatności. Pozytywnie oceniany jest niski bądź malejący poziom wskaźnika.

3. Charakterystyka spółek będących przedmiotem badania

3.1. Spółka Komunalna „Dorzecze Białej” Sp. z o.o.

3.1.1. Rys historyczny, przedmiot działalności oraz cele Spółki

Spółka Komunalna „Dorzecze Białej” Sp. z o. o. została utworzona przez cztery gminy: Tuchów, Ryglice, Ciężkowice oraz Rzepiennik Strzyżewski na podstawie umowy sporządzonej w formie aktu notarialnego w dniu 30 sierpnia 2004 roku. Siedziba Spółki mieści się w Tuchowie ul. Jana II Sobieskiego 69C. Gminy, które powołały Spółkę położone są w południowo-wschodniej części województwa małopolskiego, w powiecie tarnowskim. Powierzchnia powiatu tarnowskiego wynosi 1 412 km², natomiast gminy tworzące spółkę zajmują 391 km² (tj. 28% powiatu tarnowskiego)⁸⁴. W skład poszczególnych gmin wchodzi następujące sołectwa:

- Gmina Tuchów - Buchcice, Burzyn, Dąbrówka Tuchowska, Jodłówka Tuchowska, Karwodrza, Lubaszowa, Mieszna Opacka, Piotrkowice, Siedliska, Trzemesna, Zabłędza, Łowczów,
- Gmina Ryglice - Bistuszowa, Joniny, Kowalowa, Lubcza, Uniszowa, Wola Lubecka, Zalasowa,
- Gmina Ciężkowice - Bogoniowice, Bruśnik, Falkowa, Jastrzębia, Kipszna, Kąsna Dolna, Kąsna Górna, Ostrusza, Pławna, Siekierzyna, Tursko, Zborowice,
- Gmina Rzepiennik Strzyżewski - Kołkówka, Olszyny, Rzepiennik Biskupi, Rzepiennik Strzyżewski, Rzepiennik Suchy, Turza.

Rysunek 4. Położenie gmin tworzących Spółkę na tle powiatu tarnowskiego

Źródło: <http://www.dorzeczebialej.pl/o-firmie/> (dostęp 08.03.2017)

⁸⁴ Powiat tarnowski w liczbach, http://www.polskawliczbach.pl/powiat_tarnowski (dostęp 08.03.2017)

Decyzja o powołaniu Spółki wynikała przede wszystkim z chęci rozwiązania poważnego problemu związanego z zanieczyszczaniem cieków wodnych, a także występującej suszy. Wszystkie te czynniki wpływały negatywnie na jakość życia mieszkańców oraz były przyczyną słabego rozwoju turystyki i przedsiębiorczości. Początkowo zakładano większą skalę tego przedsięwzięcia, które miało obejmować piętnaście gmin (od źródła rzeki Biała, aż do jej ujścia do Dunajca). Tego planu nie udało się zrealizować, ponieważ każda gmina zajmuje inne stanowisko w różnych kwestiach. W efekcie tylko 4 gminy zawarły umowę spółki. Na początku działalności wykonywane były zadania mające na celu przygotowanie projektów rozbudowy infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, a także sporządzenie wniosku o dofinansowanie ze środków Funduszu Spójności. W maju 2008 roku Spółka przejęła zadania wykonywane przez zlikwidowany Zakład Usług Komunalnych w Tuchowie. Natomiast w styczniu 2010 roku rozpoczęto działalność w gminie Ryglice i Ciężkowice, a w 2013 roku w gminie Rzepiennik Strzyżewski⁸⁵.

W dniu 31 maja 2010 roku w Krakowie została podpisana umowa z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej o dofinansowanie projektu pod nazwą „Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej zlewni rzeka Biała” w ramach programu „Czysty Dunajec” dofinansowanego z Unii Europejskiej z Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2007-2013. Projekt miał na celu wybudowanie 80 km sieci wodociągowej, 120 km sieci kanalizacyjnej, oraz modernizację starych obiektów (tj. oczyszczalnie ścieków oraz stacji uzdatniania wody)⁸⁶.

Wydarzeniem mogącym przekreślić realizację projektu była powódź, która kilka dni po podpisaniu umowy tj. 4 czerwca 2014 roku nawiedziła region tuchowski. W efekcie uniemożliwiło to rozpoczęcie prac budowlano-montażowych. Skutki powodzi zmusiły do wprowadzenia zmian w projektach dla realizowanych obiektów.

Pomimo wynikłych trudności na początku projektu, w 2013 roku Spółce udało się zrealizować zakładane cele. W związku z tym 20 listopada 2013 roku został podpisany aneks z WFOŚiGW do umowy o dofinansowanie rozszerzający zakres wykonanych inwestycji tj. dodatkowe 40 km sieci wodociągowej i 60 km sieci kanalizacyjnej⁸⁷. W czerwcu 2015 roku został zakończony projekt. Łącznie wykonano 130 km sieci kanalizacyjnej, 185 km sieci

⁸⁵ J. Michalczak, Znaczące inwestycje, otwierające szansę rozwoju dla całego regionu, „Gazeta Krakowska, Dorzecze Białej” 2016, s. 2-3

⁸⁶ Dorzecze Białej, <http://www.dorzeczebialej.pl/o-firmie/kalendarium-spolki-2/> (dostęp 08.03.2017)

⁸⁷ Biuletyn nr 1/2014, http://www.dorzeczebialej.pl/wp-content/uploads/2015/11/prasa1_1_2014.png (dostęp 08.03.2017)

wodociągowej, przebudowano i rozbudowano: 3 oczyszczalnie ścieków (w Tuchowie, Ciężkowicach i Bogoniowicach), 2 stacje uzdatniania wody (w Lubaszowej i Ciężkowicach), a także zlikwidowano oczyszczalnie ścieków w Ryglicach i w Zalasowej. Całkowity koszt realizacji wyniósł 160 mln zł, z czego dofinansowanie z Unii Europejskiej stanowiło ok. 95 mln zł⁸⁸.

W marcu 2015 roku Spółka wystąpiła do WFOŚiGW z wnioskiem o przyznanie pożyczki na wykonanie zadania mającego na celu budowę przyłączy wodociągowych i kanalizacyjnych, w związku z tym od lipca 2015 do końca 2015 roku mieszkańcy mieli możliwość skorzystania z dofinansowania budowy przyłączy⁸⁹.

Cała inwestycja miała istotny wpływ dla mieszkańców regionu objętego działalnością Spółki. Zrealizowany projekt stworzył możliwość przyłączenia się do sieci wodociągowej blisko 7 000 mieszkańców oraz do sieci kanalizacyjnej ponad 10 000 mieszkańców. Dzięki temu przedsięwzięciu teren stał się atrakcyjny gospodarczo i turystycznie.

W dniu 1 lutego 2016 roku Spółka podpisała umowy na wykonanie kompletnej dokumentacji projektowej, kosztorysowej oraz przetargowej dla rozbudowy sieci wodociągowej i kanalizacyjnej wraz z przyłączami w miejscowościach: Rzepiennik Strzyżewski, Rzepiennik Biskupi, Rzepiennik Suchy, Olszyny oraz sieci wodociągowej w miejscowości Jodłówka Tuchowska. Spółka planuje zakończenie prac projektowych do końca II kwartału 2017 roku⁹⁰.

Jak już wspomniano Spółka została utworzona w celu realizacji projektu pod nazwą „Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej zlewni rzeki Biała” w ramach programu „Czysty Dunajec”⁹¹. Ponadto działania Spółki mają na celu podnoszenie poziomu życia i jego jakości dla mieszkańców poprzez budowę sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, co przyczyni się również do poprawy stanu środowiska naturalnego⁹². Wizja Polski 2020, która została zapisana w Strategii Rozwoju Kraju, pokazuje nasze państwo jako kraj o konkurencyjnej gospodarce, aktywnym społeczeństwie oraz sprawnym państwie. Wizja rozwoju kraju zakłada również działania mające na celu inwestowanie w gospodarkę wodno – ściekową. Promowane będą działania mające na celu ochronę wód podziemnych oraz powierzchniowych (dzięki ograniczeniu zanieczyszczenia zarówno ze źródeł

⁸⁸ J. Michalczak, *Znaczące...* op. cit., s 1-6.

⁸⁹ Tamże, s. 7.

⁹⁰ Dorzecze Białej, <http://www.dorzeczebialej.pl/podpisanie-umowy-na-rozbudowe-sieci-kanalizacyjnej-i-wodociagowej/> (dostęp 08.03.2017)

⁹¹ Tekst jednolity Umowy Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z dnia 28 grudnia 2015 roku, s. 2.

⁹² Dorzecze Białej, <http://www.dorzeczebialej.pl/o-firmie/strategia/> (dostęp 08.03.2017)

punktowych jak i obszarowych) oraz wyposażenie aglomeracji w oczyszczalnie ścieków komunalnych, a także systemy kanalizacji zbiorczej⁹³.

Do podstawowych działań Spółki należą⁹⁴:

- pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody,
- odprowadzanie i oczyszczanie ścieków,
- wykonywanie instalacji wodnokanalizacyjnych,
- budowa pozostałych obiektów inżynierii wodnej,
- wywóz śmieci i odpadów,
- unieszkodliwianie odpadów,
- usługi sanitarne i pokrewne.

3.1.2. Struktura organizacyjna

Schemat organizacyjny Spółki Komunalnej „Dorzecze Białej” pozwala poznać ukształtowanie relacji hierarchicznych zarówno w Spółce, jak i poszczególnych działach. Zasady funkcjonowania, szczegółowe kompetencje, a także organizację pracy władz określa⁹⁵:

- Akt notarialny zawiązujący Spółkę (w tym umowa Spółki),
- Regulamin Rady Nadzorczej,
- Kodeks Spółek Handlowych.

Do kompetencji Zarządu należy kierowanie działalnością Spółki, który działa w oparciu o wymienione akty, a także regulamin zarządu. Władzami Spółki są: Zgromadzenie Wspólników, Rada Nadzorcza oraz Zarząd.

⁹³ Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Strategia Rozwoju Kraju 2020, Warszawa 2012, s. 129-130.

⁹⁴ Tekst jednolity Umowy Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z dnia 28 grudnia 2015 roku, s. 2.

⁹⁵ Sprawozdanie z działalności Spółki Komunalnej „Dorzecze Białej” Sp. z o. o. w Tuchowie za rok 2015, s. 2.

Tabela 11. Władze Spółki Komunalnej „Dorzecze Białej” Sp. z o. o.

Zgromadzenie Wspólników	
Adam Drogoś	Burmistrz Tuchowa
Bernard Karasiewicz	Burmistrz Ryglic
Zbigniew Jurkiewicz	Burmistrz Ciężkowic
Marek Karaś	Wójt Gminy Rzepiennik Strzyżewski
Rada nadzorcza	
Anita Sajdak	Przewodnicząca Rady Nadzorczej
Piotr Bandyk	Sekretarz Rady Nadzorczej
Agnieszka Złotek	Członek Rady Nadzorczej
Małgorzata Partyńska-Duchnik	
Zarząd	
Sławomir Jędrusiak	Prezes Zarządu

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://www.dorzeczebialej.pl/o-firmie/wladze-spolki/> (dostęp 08.03.2017)

Zgromadzenie Wspólników może być zwyczajne lub nadzwyczajne. Zwoływane jest przez Zarząd lub na wniosek Wspólników. Do jego kompetencji należy m. in.⁹⁶:

- rozpatrywanie oraz zatwierdzanie: sprawozdania Zarządu z działalności Spółki, sprawozdania finansowego,
- podział zysków oraz pokrycie strat,
- ustalanie wysokości, a także terminów i zwrot dopłat,
- wybieranie oraz odwoływanie członów Rady Nadzorczej, a także ustalanie dla nich wynagrodzenia,
- umorzenie udziałów,
- tworzenie, likwidacja oraz przeznaczanie funduszy w Spółce,
- zatwierdzanie strategii rozwoju Spółki, a także rocznych planów techniczno-ekonomicznych.

Kolejnym organem Spółki jest Rada Nadzorcza składająca się z 4 członków wybieranych przez Zgromadzenie Wspólników na 3 lata. Do jej uprawnień należy⁹⁷:

- sprawowanie nadzoru nad działalnością Spółki,
- badanie sprawozdania finansowego,

⁹⁶ Tekst jednolity Umowy Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z dnia 28 grudnia 2015 roku, s. 6-8.

⁹⁷ Tamże, s. 9-10

- powoływanie oraz odwoływanie Zarządu,
- zatwierdzanie regulaminu Zarządu Spółki,
- opiniowanie planów działalności Spółki,
- wybieranie biegłego rewidenta do przeprowadzenia rocznego sprawozdania.

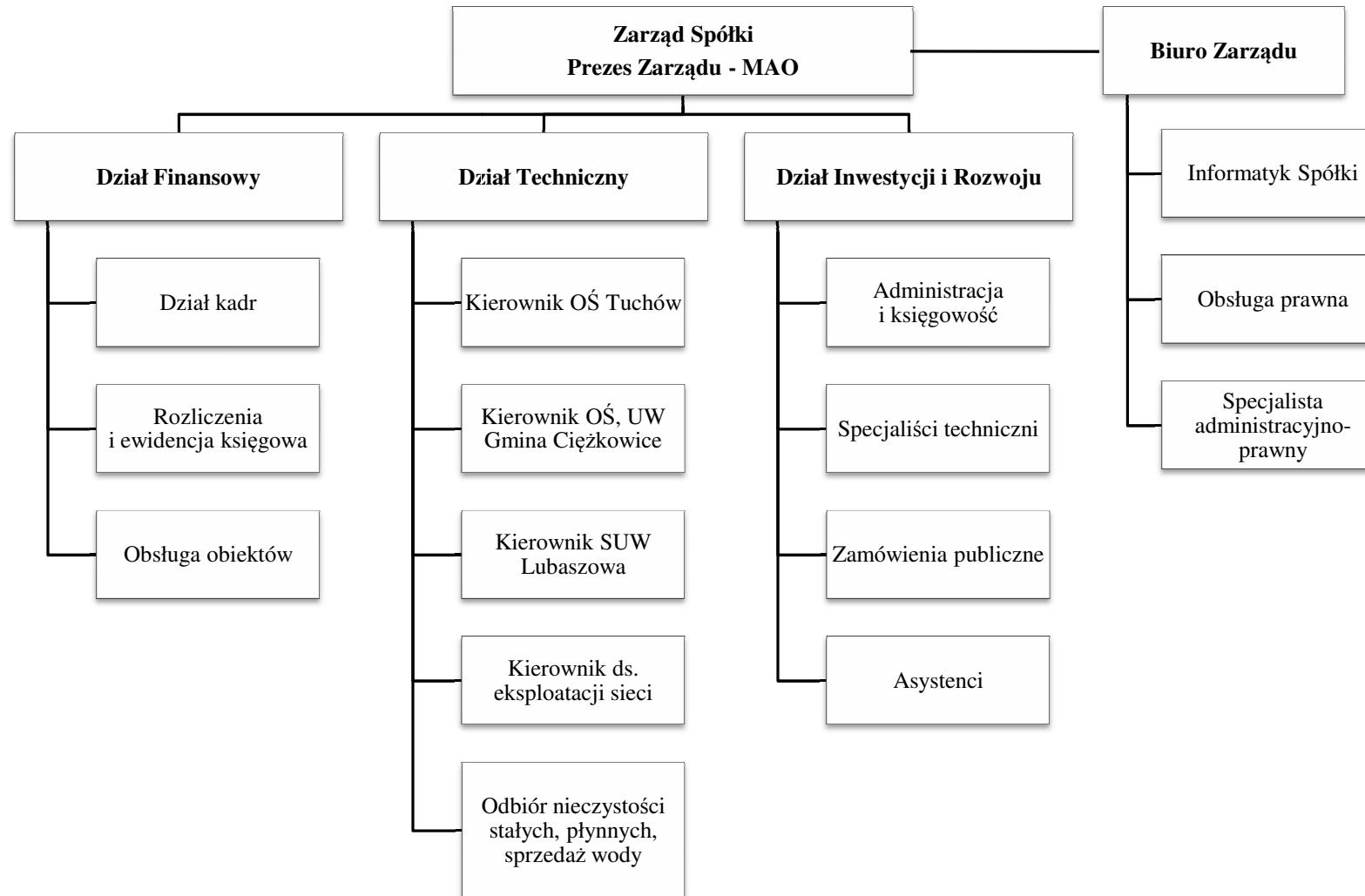
Ostatnim organem jest Zarząd. Obecnie funkcję Prezesa Zarządu pełni Pan Sławomir Jędrusiak. Jest powoływany i odwoływany uchwałą Rady Nadzorczej. W jego kompetencji jest prowadzenie spraw Spółki oraz jej reprezentowanie⁹⁸. Zarządowi bezpośrednio podlega Biuro Zarządu (Informatyk Spółki, Obsługa prawna i Specjalista administracyjno-prawny) oraz 3 działy:

- Dział Finansowy:
 - Dział kadr (Specjalista ds. kadr),
 - Rozliczenia i ewidencja księgową (Specjalista ds. ewidencji księgowej sprzedaży i Inkasenci),
 - Obsługa obiektów (Sprzątające),
- Dział Techniczny:
 - Kierownik OŚ (Obsługa zmianowa obiektu i Laboratorium),
 - Kierownik OŚ, UW Gmina Ciężkowice (Obsługa zmianowa obiektu),
 - Kierownik SUW Lubaszowa (Obsługa zmianowa obiektu i Laboratorium),
 - Kierownik ds. eksploatacji sieci (Zespół remontowo-budowlany, Zespół odbiorowy przyłączy, Zespół ds. nadzoru nad siecią),
 - Odbiór nieczystości stałych, płynnych, sprzedaż wody (Odbiór nieczystości stałych, Odbiór nieczystości płynnych, Sprzedaż: wodomaty i beczkowsy),
 - Obsługa Zewnętrzna,
- Dział Inwestycji i Rozwoju:
 - Administracja i księgowość,
 - Specjaliści techniczni,
 - Zamówienia publiczne,
 - Asystenci.

⁹⁸ Tamże, s. 11.

Rysunek 5. Schemat organizacyjny Spółki Komunalnej „Dorzecze Białej” Sp. z o. o.

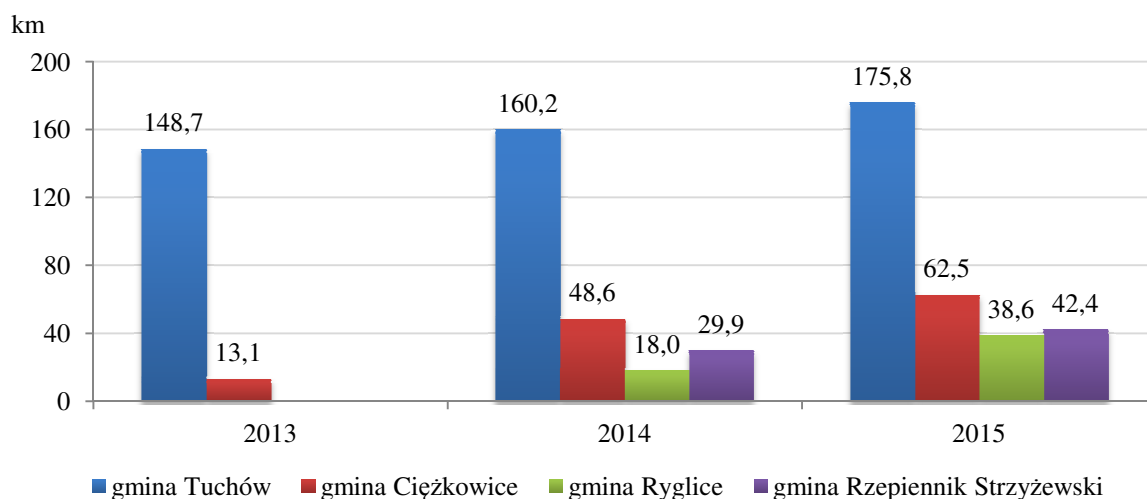

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez Spółkę Komunalną „Dorzecze Białej” Sp. z o. o.

3.1.3. Charakterystyka rynku na jakim działa Spółka

Spółka Komunalna „Dorzecze Białej” prowadzi swoją działalność na terenie 4 gmin: Tuchów, Ryglice, Ciężkowice i Rzepiennik Strzyżewski. Największą powierzchnię zajmuje gmina Ryglice tj. 117 km², następnie gmina Ciężkowice – 103 km², gmina Tuchów 100 km², natomiast najmniejszą powierzchnie zajmuje gmina Rzepiennik Strzyżewski tj. 71 km². Na koniec 2015 roku najwięcej ludzi mieszkało w gminie Tuchów tj. 18 155 osób, w gminie Ryglice – 11 708, w gminie Ciężkowice 11 245, a najmniej w gminie Rzepiennik Strzyżewski tj. 6 764 osób⁹⁹.

Wykres 7. Stan infrastruktury wodociągowej na przestrzeni lat 2013-2015

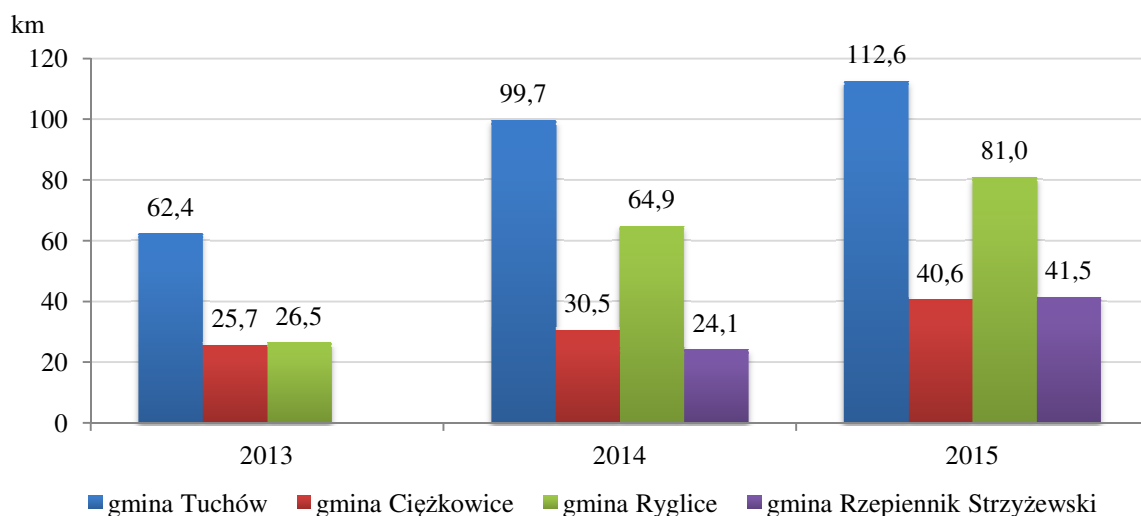

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez Spółkę Komunalną „Dorzecze Białej” Sp. z o.o.

Łączna długość sieci wodociągowej na terenie 4 gmin w okresie 2013-2015 zwiększyła się z 161,8 km do 309,3 km (wzrost o 91,2%). Do 2013 roku sieć wodociągowa wybudowana była tylko w gminie Tuchów – 148,7 km oraz gminie Ciężkowice – 13,1 km. Dopiero w 2014 roku Spółka rozpoczęła budowę również w pozostałych gminach tj. w gminie Ryglice i gminie Rzepiennik Strzyżewski.

⁹⁹ Urząd Statystyczny w Krakowie

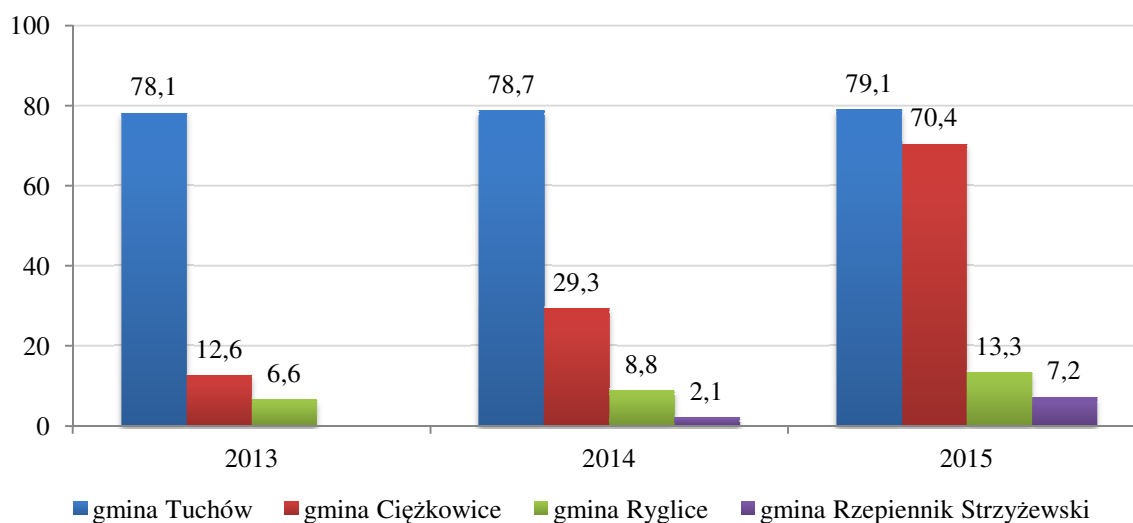
Wykres 8. Stan infrastruktury kanalizacyjnej na przestrzeni lat 2013-2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez Spółkę Komunalną „Dorzecze Białej” Sp. z o.o.

W okresie 2013-2015 długość sieci kanalizacyjnej wydłużyła się o 161,1 km (tj. o 140,6%) osiągając w 2015 roku 275,7 km. Najbardziej znaczący przyrost długości sieci kanalizacyjnej można zauważyć w gminie Ryglice – o 205,7% oraz gminie Tuchów – o 80,4%. Natomiast najmniejszy przyrost wystąpił w gminie Ciężkowice – o 58%. W gminie Rzepiennik Strzyżewski budowa sieci rozpoczęła się w 2014 roku.

Wykres 9. Ludność korzystająca z instalacji wodociągowej w % ogółu ludności w poszczególnych gminach

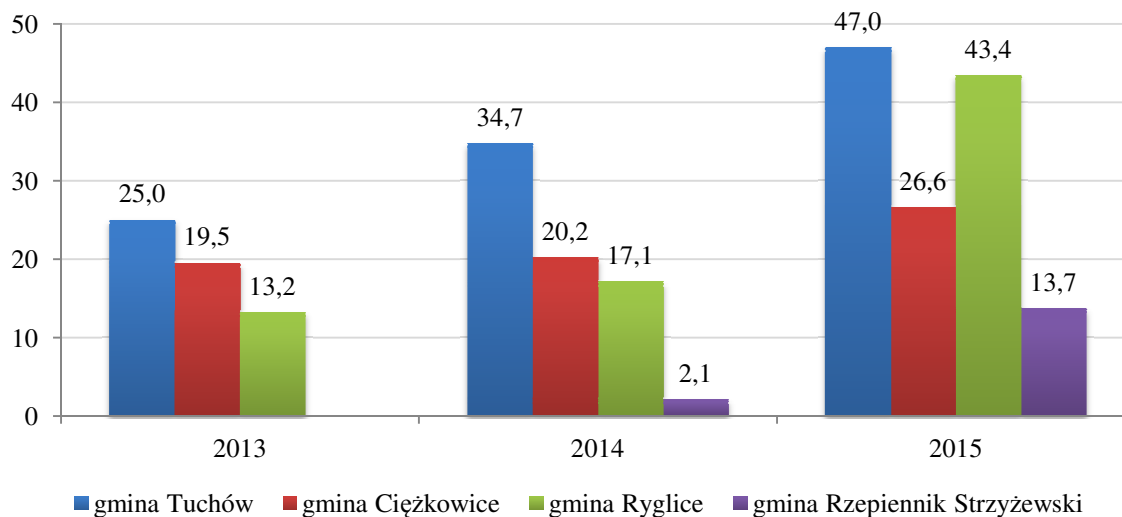

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez Urząd Statystyczny w Krakowie dla gmin miejsko-wiejskich: Tuchów, Ciężkowice, Ryglice i Rzepiennik Strzyżewski

Od 2013 roku obserwowany jest systematyczny wzrost liczby osób korzystających z instalacji wodociągowej. Najwięcej było w gminie Tuchów - w 2015 roku korzystało 79,1% ogółu ludności (w porównaniu z 2013 wzrost o 1 p. proc.). W gminie Cieżkowice w 2015 można zauważyć nagły wzrost liczby osób korzystających sieci wodociągowej o 57,8 p. proc. w porównaniu z 2013 rokiem. W gminie Ryglice liczba osób korzystających z sieci nieznacznie wzrosła i w 2015 roku wyniosła 13,3% ogółu ludności gminy Ryglice. W gminie Rzepiennik Strzyżewski Spółka rozpoczęła swoją działalność dopiero w 2014 roku, liczba osób korzystających z sieci sukcesywnie wzrastała i w 2015 roku wyniosła 7,2% ludności gminy Rzepiennik Strzyżewski.

Wykres 10. Ludność korzystająca z instalacji kanalizacyjnej w % ogółu ludności w poszczególnych gminach

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez Urząd Statystyczny w Krakowie dla gmin miejsko-wiejskich: Tuchów, Cieżkowice, Ryglice i Rzepiennik Strzyżewski

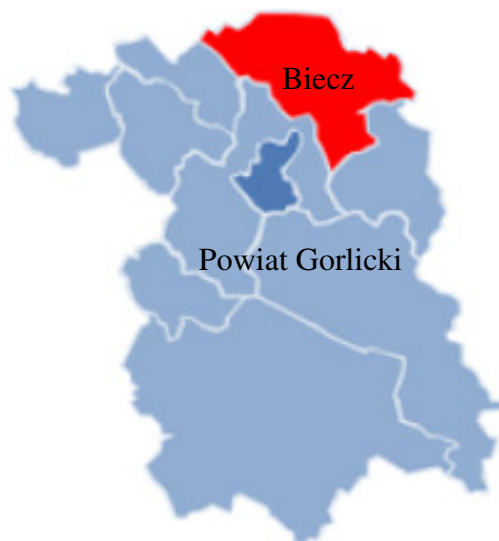
Wykres pokazuje, że liczba ludności korzystających z instalacji kanalizacyjnej co roku wzrasta. Jak widać największy odsetek ludności korzystających z instalacji kanalizacyjnej jest w gminie Tuchów. W 2015 roku z sieci korzystało 47% ludności gminy Tuchów (w porównaniu z 2013 rokiem wzrost o 22 p. proc.). W 2015 roku w gminie Cieżkowice liczba osób korzystających z sieci wyniosła 26,6% ogółu ludności (wzrost o 7,1 p. proc w porównaniu z 2013 rokiem). Natomiast w gminie Ryglice widać gwałtowny wzrost osób korzystających z sieci kanalizacyjnej, w 2015 roku wyniosło 43,4% (wzrost o 30,2 p. proc w porównaniu do 2013 roku). Poziom prawie zrównał się z gminą Tuchów. W 2015 roku w gminie Rzepiennik Strzyżewski liczba osób wyniosła 13,7 % ogółu.

3.2. Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Bieczu Sp. z o. o.

3.2.1. Rys historyczny, przedmiot działalności oraz cele Spółki

Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Bieczu Sp. z o. o. zostało utworzone przez gminę Biecz na podstawie umowy sporządzonej w formie aktu notarialnego w dniu 20 grudnia 2012 roku. Siedziba Spółki mieści się w Bieczu ul. Rynek 18, natomiast Biuro obsługi klienta, księgowość i biuro Zarządu znajduje się na ul. Załawie 5. Gmina Biecz położona jest w południowo-wschodniej części województwa małopolskiego, w powiecie gorlickim. Sołectwa wchodzące w skład gminy: Biecz, Binarowa, Bugaj, Głęboka, Grudna Kępska, Korczyna, Libusza, Raławice, Rożnowice, Sitnica i Strzeszyn. Powierzchnia powiatu gorlickiego wynosi 966 km², natomiast gmina tworząca spółkę zajmuje 98 km² (tj. 10% powiatu gorlickiego)¹⁰⁰.

Rysunek 6. Położenie gminy Biecz na tle powiatu gorlickiego

Źródło: [https://pl.wikipedia.org/wiki/Biecz_\(gmina\)#/media/File:POL_biecz_powiat_gorlice.svg](https://pl.wikipedia.org/wiki/Biecz_(gmina)#/media/File:POL_biecz_powiat_gorlice.svg) (dostęp 08.03.2017)

Poprzednikiem prawnym MPGK Biecz Sp. z o. o. był Zakład Budżetowy Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Bieczu, który został powołany w dniu 23 grudnia 1991 roku. Do zadań zakładu należało zaspokajanie potrzeb ludności poprzez świadczenie usług komunalnych i innych (np. utrzymywanie zieleni, wytwarzanie i sprzedaż energii cieplnej, utrzymanie czystości na terenie miasta, dostawa wody i odprowadzanie ścieków, wywozu nieczystości stałych i płynnych, administracji i remontów zasobów mieszkaniowych

¹⁰⁰ Powiat gorlicki w liczbach, http://www.polskawliczbach.pl/powiat_gorlicki (dostęp 08.03.2017)

budynków będących własnością Gminy, świadczenie usług transportowych oraz remontowo-budowlanych osobom fizycznym, podmiotom gospodarczym, a także innym instytucjom)¹⁰¹.

Dostosowując się do wymogów oraz zmian w obowiązujących przepisach Zakład Budżetowy Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Bieczu w dniu 01 stycznia 2013 roku przekształcił się w spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością pod obecną nazwą Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Bieczu Sp. z o. o.. Tym samym Spółka przejęła wszystkie prawa oraz obowiązki likwidowanego Zakładu. Do wiodących działalności Spółki należą¹⁰²:

- pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody,
- odprowadzanie i oczyszczanie ścieków,
- utrzymanie zieleni,
- zimowe utrzymanie dróg,
- działalność związana z rekultywacją i pozostała działalność usługowa związana z gospodarką odpadami.

3.2.2. Struktura organizacyjna

Władzami Spółki są: Zgromadzenie Wspólników, Rada Nadzorcza oraz Zarząd Spółki. Zgromadzenie Wspólników może być zwyczajne (powinno odbywać się w ciągu 6 miesięcy po upływie każdego roku obrotowego) lub nadzwyczajne (zwoływane w każdym czasie). Burmistrz Bieczy pełni funkcję Zgromadzenia Wspólników. Do kompetencji Zgromadzenia Wspólników należy¹⁰³:

- rozpatrywanie oraz zatwierdzanie sprawozdania Zarządu z działalności Spółki,
- powoływanie i odwoływanie Rady Nadzorczej,
- podwyższanie i obniżanie kapitału zakładowego,
- podział zysku lub pokrycie straty,
- zmiany aktu założycielskiego,
- wniesienie i zwrot dopłat,
- połączenie, rozwiązanie lub utworzenie nowej Spółki.

Kolejnym organem Spółki jest Rada Nadzorcza, która sprawuje stały nadzór nad działalnością Spółki. Składa się od 3 do 5 Członków powoływanych na 3 lata przez

¹⁰¹ Rys historyczny i przedmiot działalności Spółki, http://gkbiecz.pl/?page_id=86 (dostęp 08.03.2017)

¹⁰² Akt założycielski spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, s. 2.

¹⁰³ Tamże, s. 13.

Zgromadzenie Wspólników. W skład Rady Nadzorczej wchodzi: Przewodniczący, Zastępca, Sekretarz oraz Członkowie. Do najważniejszych zadań Rady Nadzorczej należy¹⁰⁴:

- sprawowanie stałej kontroli nad działalnością Spółki,
- coroczne badanie sprawozdania zarządu i spółki, a także ocena tych sprawozdań,
- powoływanie/odwoływanie Zarządu Spółki,
- rozpatrywanie oraz opiniowanie wniosków co do podziału zysków (pokrycia strat),
- zatwierdzanie regulaminów,
- wyrażenie zgody na zaciągnięcie zobowiązania lub kredytu (o wartości powyżej 200 000 zł),
- wybór biegłego rewidenta,
- wyrażenie zgody na nabycie/zbycie środka trwałego (o wartości powyżej 250 000 zł).

Ostatnim organem jest Zarząd. Obecnie funkcję Prezesa Zarządu pełni Pan Kazimierz Wszolek. Do jego kompetencji należy reprezentowanie Spółki. Zarząd powoływany jest na 8 lat przez Radę Nadzorczą¹⁰⁵. Na rysunku 7 został przedstawiony schemat organizacyjny Spółki. Prezesowi Zarządu bezpośrednio podlega:

- Główny Księgowy,
- Inspektor ds. kadr, płac i księgowości,
- Kierownik Zakładu, któremu podlega dział Remontowo – Budowlany oraz Mistrz Działu Komunalnego,
- Dział Wspomagający.

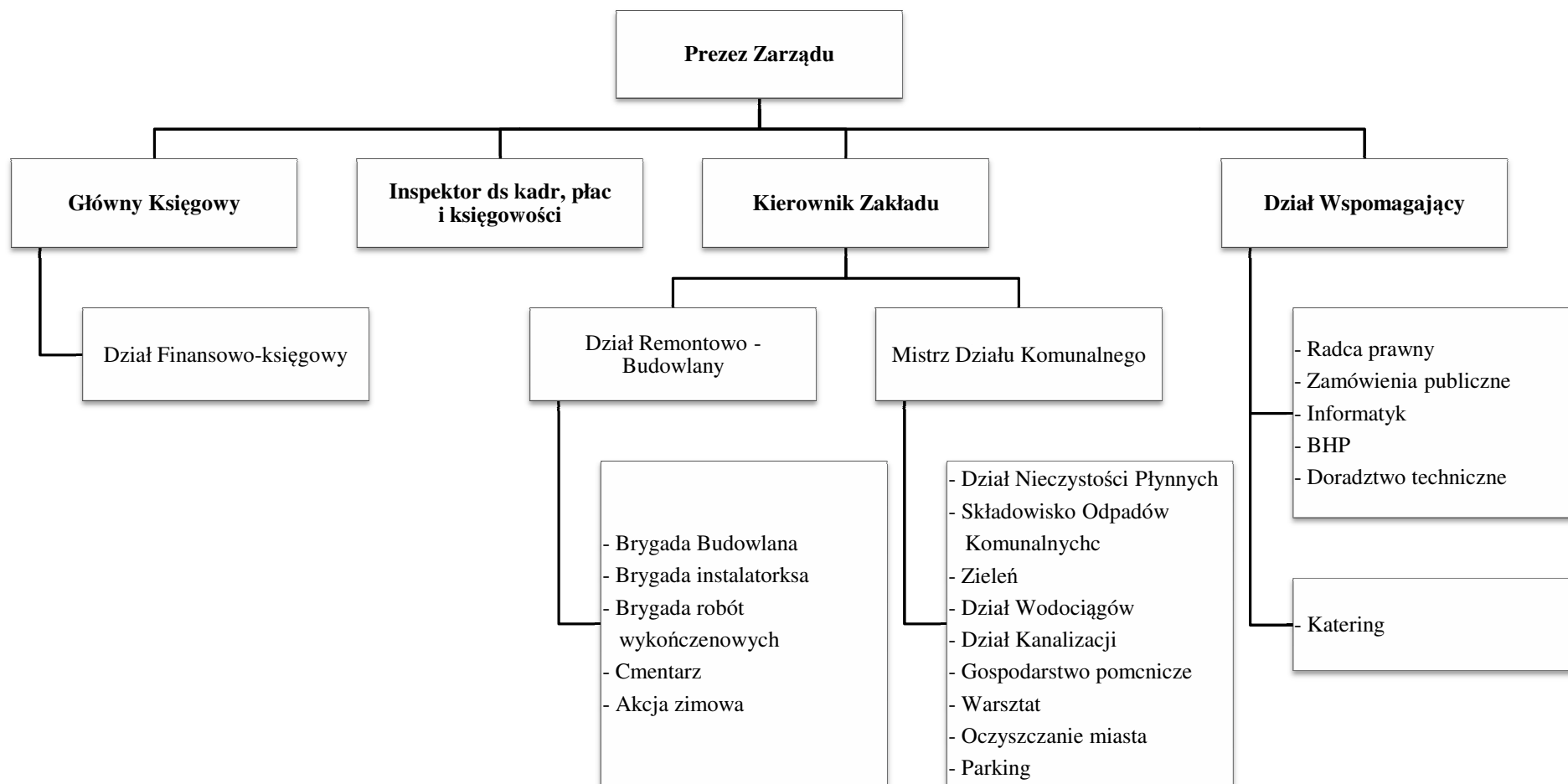
¹⁰⁴ Tamże, s. 14.

¹⁰⁵ Tamże, s. 16.

Rysunek 7. Schemat organizacyjny Miejskiego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej w Bieczu Sp. z o. o.

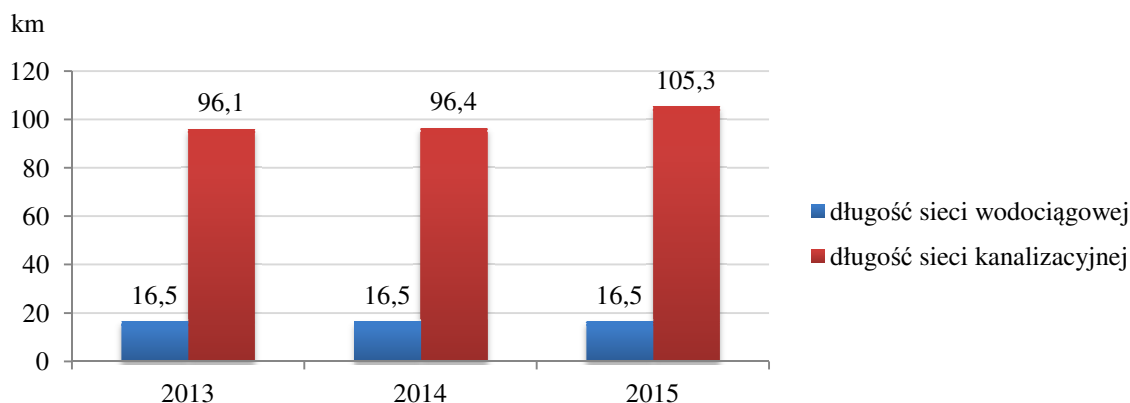

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Bieczu Sp. z o. o.

3.2.3. Charakterystyka rynku na jakim działa Spółka

Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej prowadzi swoją działalność na terenie gminy Biecz. Zajmuje ona powierzchnię 98 km². Na koniec 2015 roku Gminę Biecz zamieszkiwało ogółem 16 969 osób. Gęstość zaludnienia wyniosła 173 osoby na km².

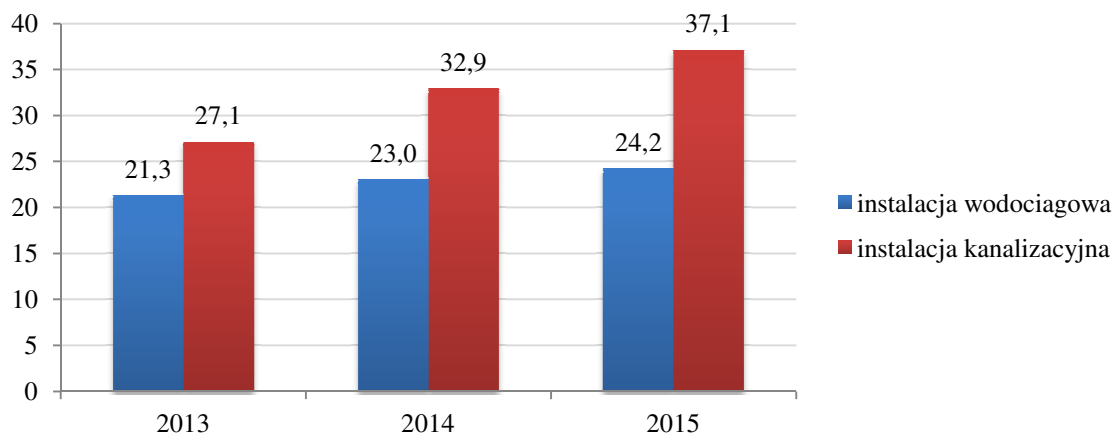
Wykres 11. Stan infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej w latach 2013-2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Bieczu Sp. z o. o.

W analizowanym okresie długość sieci wodociągowej nie zmieniła się i wyniosła 16,5 km, co oznacza, że Spółka nie podjęła żadnych działań mających na celu zwiększenie stanu infrastruktury wodociągowej. Natomiast długość sieci kanalizacyjnej wydłużyła się o 9,2 km (tj. o 9,6%) osiągając w 2015 roku 105,3 km.

Wykres 12. Ludność korzystająca z instalacji wodociągowej i kanalizacyjnej w % do ogółu ludności gminy Biecz

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez Urząd Statystyczny w Krakowie dla gminy miejsko-wiejskiej Biecz

Od 2013 roku można zaobserwować systematyczny wzrost osób korzystających z instalacji zarówno wodociągowej, jak i kanalizacyjnej. Jednak więcej osób podłączonych jest do sieci kanalizacyjnej, w 2015 roku z sieci korzystało 37,1% ludności gminy Biecz (w porównaniu z 2013 rokiem nastąpił wzrost o 10 p. proc). Do sieci wodociągowej podłączonych jest jedynie ¼ ludności gminy Biecz co może oznaczać, iż większość ludzi posiada własne studnie.

4. Ocena kondycji finansowej wybranych spółek w latach 2013-2015

4.1. Analiza bilansu

4.1.1. Analiza struktury aktywów

W celu zbadania kondycji finansowej Spółki Komunalnej „Dorzecze Białej” Sp. z o. o. i Miejskiego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej w Bieczu Sp. z o. o. niniejszy podrozdział poświęcono badaniu struktury majątku, czyli udziału poszczególnych składników w całości. Analiza została sporządzona w ujęciu dynamicznym, co dodatkowo pozwoliło ocenić kierunki zmian struktury poszczególnych elementów aktywów w okresie trzech lat. Podstawą sporządzenia analizy były sprawozdania finansowe spółek za lata 2013, 2014 i 2015. W tabelach zostały pokazane tylko główne pozycje bilansu.

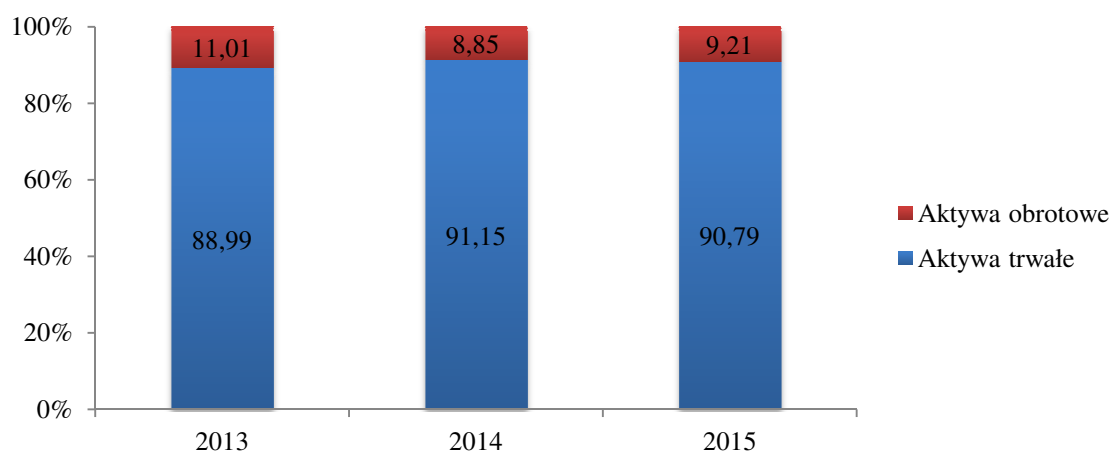
Tabela 12. Główne pozycje aktywów bilansu Spółki Komunalnej „Dorzecze Białej” Sp. z o. o. za lata 2013-2015

Wyszczególnienie	2013		2014		2015	
	zł	%	zł	%	zł	%
A. Aktywa trwałe	118 259 855,88	88,99	136 955 823,67	91,15	155 172 945,65	90,79
I. Wartości niematerialne i prawne	4 224,29	0,00	2 835,00	0,00	11 230,62	0,01
II. Rzeczowe aktywa trwałe	118 163 675,59	88,91	136 859 741,79	91,09	155 147 788,91	90,78
III. Należności długoterminowe	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
IV. Inwestycje długoterminowe	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
V. Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe	91 956,00	0,07	93 246,88	0,06	13 926,12	0,01
B. Aktywa obrotowe	14 636 238,29	11,01	13 294 811,25	8,85	15 735 514,84	9,21
I. Zapasy	63 144,80	0,05	67 216,68	0,04	102 860,58	0,06
II. Należności krótkoterminowe	4 390 035,58	3,30	2 595 920,09	1,73	1 985 035,23	1,16
III. Inwestycje krótkoterminowe	10 079 008,79	7,58	10 442 223,11	6,95	13 492 235,66	7,89
IV. Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	104 049,12	0,08	189 451,37	0,13	155 383,37	0,09
AKTYWA RAZEM	132 896 094,17	100,00	150 250 634,92	100,00	170 908 460,49	100,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań finansowych Spółki Komunalnej „Dorzecze Białej” Sp. z o. o.

W tabeli 12 zestawiono główne pozycje aktywów bilansu Spółki Komunalnej „Dorzecze Białej” Sp. z o. o. Na koniec 2013 roku majątek Spółki miał wartość 132 896 094,17 zł. W 2014 roku nastąpił wzrost o 13,06%, do roku poprzedniego, natomiast w 2015 roku nastąpił wzrost o 28,60% w porównaniu do roku 2013. Dokonując analizy strukturalnej bilansu można zauważyć, iż główną pozycję aktywów tworzyły rzeczowe aktywa trwałe, stanowiące w 2015 roku 90,79% sumy bilansowej. Natomiast drugą pozycją pod względem wielkości aktywów były inwestycje krótkoterminowe, stanowiące w 2015 roku 7,89% sumy bilansowej. Struktura majątku Spółki w badanym okresie była względnie stabilna co prezentuje poniższy wykres.

Wykres 13. Struktura majątku Spółki za okres 2013-2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań finansowych Spółki Komunalnej „Dorzecze Białej” Sp. z o. o.

Na koniec 2013 roku aktywa trwałe stanowiły ok. 89% całości aktywów i wyniosły 118 259 855,88 zł. W kolejnych latach udział aktywów trwałych wzrósł do poziomu 155 172 945,65 zł w 2015 roku i stanowiły ponad 90% majątku Spółki, natomiast aktywa obrotowe niecałe 10%.

Zapasy na koniec 2013 roku stanowiły 0,05% sumy bilansowej (63 144,80 zł). Do końca 2015 roku ich udział wzrósł o 0,01 p. proc i wyniósł 102 860,58 zł. Zapasy to w przeważającej części towary oraz materiały. W analizowanym okresie Spółka nie wykazywała produktów gotowych oraz zaliczek na dostawy i usługi.

Na początku okresu należności krótkoterminowe miały wartość 4 390 035,58 zł i tym samym ich udział w strukturze majątku wyniósł 3,3%. Na koniec 2015 roku nastąpił wyraźny spadek do poziomu 1 985 035,23 zł (1,16% sumy bilansowej). Przyczyną takiej zmiany

był spadek (o 93,04%) należności od pozostałych jednostek z tytułu podatków, dotacji, ceł, ubezpieczeń społecznych i zdrowotnych oraz innych tytułów publicznoprawnych (z 3 428 491,00 zł do 238 780,00 zł w 2015 roku).

Inwestycje krótkoterminowe na początku okresu miały wartość 10 079 008,79 zł (7,58% sumy bilansowej). Na koniec 2015 roku ich wartość wzrosła o 33,86% do poziomu 13 492 235,66 zł (7,89% sumy bilansowej). Inwestycje krótkoterminowe to inne środki pieniężne (lokaty) oraz środki pieniężne w kasie i na rachunkach.

Udział krótkoterminowych rozliczeń międzyokresowych nie przekroczył 0,14% w sumie bilansowej w analizowanym okresie. Pozycja ta dotyczyła świadczonych usług opłaconych w danym roku, a dotyczących przyszłych okresów.

Tabela 13. Główne pozycje aktywów bilansu Miejskiego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej w Bieczu Sp. z o. o. za lata 2013-2015

Wyszczególnienie	2013		2014		2015	
	zł	%	zł	%	zł	%
A. Aktywa trwałe	5 055 603,36	87,92	4 987 938,07	82,54	4 868 450,37	87,41
I Wartości niematerialne i prawne	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
II Rzeczowe aktywa trwałe	5 055 603,36	87,92	4 987 938,07	82,54	4 868 450,37	87,41
III Należności długoterminowe	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
IV Inwestycje długoterminowe	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
V Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
B. Aktywa obrotowe	694 737,73	12,08	1 054 815,90	17,46	701 024,14	12,59
I Zapasy	37 761,84	0,66	28 150,64	0,47	26 934,11	0,48
II Należności krótkoterminowe	358 879,35	6,24	275 113,81	4,55	231 354,09	4,15
III Inwestycje krótkoterminowe	281 859,06	4,90	702 239,05	11,62	415 022,25	7,45
IV Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	16 237,48	0,28	49 312,40	0,82	27 713,69	0,50
AKTYWA RAZEM	5 750 341,09	100,00	6 042 753,97	100,00	5 569 474,51	100,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań finansowych Miejskiego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej w Bieczu Sp. z o. o.

W tabeli 13 zestawiono główne pozycje aktywów bilansu drugiej z analizowanych spółek. Majątek Spółki na koniec 2013 roku miał wartość 5 750 341,09 zł. W 2014 roku nastąpił wzrost o 5,09%, do roku poprzedniego, natomiast w 2015 roku nastąpił spadek o 3,15% w porównaniu do roku 2013. Struktura majątku Spółki w badanym okresie była względnie stabilna. Na koniec 2015 roku aktywa trwałe stanowiły 87,41% całości aktywów i wyniosły 4 868 450,37 zł. Natomiast aktywa obrotowe stanowiły 12,59% sumy bilansowej i wyniosły 701 024,14 zł. Dokonując analizy strukturalnej bilansu można zauważyć, iż główną pozycją aktywów były rzeczowe aktywa trwałe, stanowiące w 2015 roku 87,41% sumy bilansowej czyli 4 866 450,37 zł. Na drugiej pozycji znalazły się inwestycje krótkoterminowe stanowiące w 2015 roku 7,45% sumy bilansowej (415 022,25 zł) i dotyczyły środków pieniężnych w kasie i na rachunkach. Należności krótkoterminowe na koniec badanego okresu stanowiły 4,15% sumy bilansowej i dotyczyły należności od pozostałych jednostek z tytułu: dostaw i usług o okresie spłaty do 12 miesięcy; podatków, dotacji, ceł, ubezpieczeń społecznych i zdrowotnych oraz innych tytułów publicznoprawnych. Zapasy oraz krótkoterminowe rozliczenia okresowe stanowiły najmniejszą pozycję aktywów – około 0,50% całości aktywów w 2015 roku i przez cały badany okres utrzymywały się praktycznie na jednakowym poziomie.

Reasumując, analiza bilansu Spółki Komunalnej „Dorzecze Białej” za lata 2013-2015 wskazuje na wzrost jej majątku. W ciągu badanego okresu suma bilansowa wzrosła o 38 012 366,32 zł, czyli o 27%. Natomiast w Miejskim Przedsiębiorstwie Gospodarki Komunalnej w Bieczu Sp. z o. o. nastąpił spadek majątku o 180 866,58 zł, czyli o 3%.

Obydwie spółki są silnie wyposażone w rzeczowy majątek trwały, który po stronie aktywów stanowił dominującą pozycję. Udział rzeczowych składników majątku w majątku ogółem na przestrzeni analizowanych lat w Spółce Komunalnej „Dorzecze Białej” Sp. z o. o. nieznacznie wzrósł z 88,91% do 90,78%. Majątek obrotowy Spółki wzrósł o 1 099 276,55 zł, ale jego udział w majątku ogółem zmniejszył się o 1,81% na korzyść majątku trwałego. Inaczej kształtowała się sytuacja w Miejskim Przedsiębiorstwie Gospodarki Komunalnej w Bieczu Sp. z o. o. Udział rzeczowych składników majątku w majątku ogółem nieznacznie zmniejszył się z 87,92% do 87,41%. Natomiast majątek obrotowy wzrósł o 6 286,41zł, a także wzrósł jego udział w majątku ogółem o 0,51%.

4.1.2. Analiza struktury pasywów

Kolejnym etapem analizy bilansu jest analiza struktury pasywów, która odzwierciedla pochodzenie aktywów, czyli źródeł ich finansowania. Analiza została sporządzona w ujęciu dynamicznym, co dodatkowo pozwoliło ocenić kierunki zmian struktur poszczególnych elementów pasywów w okresie trzech lat.

Tabela 14. Główne pozycje pasywów bilansu Spółki Komunalnej „Dorzecze Białej” Sp. z o. o. za lata 2013-2015

Wyszczególnienie	2013		2014		2015	
	zł	%	zł	%	zł	%
A. Kapitał (fundusz) własny	48 239 051,54	36,30	48 428 865,27	32,23	51 261 383,18	29,99
I. Kapitał (fundusz) podstawowy	50 657 000,00	38,12	51 857 000,00	34,51	52 332 000,00	30,62
II. Kapitał (fundusz) zapasowy	996 137,34	0,75	0,00	0,00	0,00	0,00
III. Kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
IV. Pozostałe kapitały (fundusze) rezerwowe	0,00	0,00	0,00	0,00	742 000,00	0,43
V. Zysk (strata) z lat ubiegłych	0,00	0,00	-2 417 948,46	-1,61	-3 428 134,73	-2,01
VI. Zysk (strata) netto	-3 414 085,80	-2,57	-1 010 186,27	-0,67	1 615 517,91	0,95
VII. Odpisy z zysku netto w ciągu roku obrotowego (wielkość ujemna)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
B. Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania	84 657 042,63	63,70	101 821 769,65	67,77	119 647 077,31	70,01
I. Rezerwy na zobowiązania	594 184,94	0,45	730 489,22	0,49	673 867,32	0,39
II. Zobowiązania długoterminowe	10 659 031,45	8,02	13 445 808,41	8,95	26 409 998,00	15,45
III. Zobowiązania krótkoterminowe	376 444,49	0,28	592 249,16	0,39	2 147 017,00	1,26
IV. Rozliczenia międzyokresowe	73 027 381,75	54,95	87 053 222,86	57,94	90 416 194,99	52,90
PASYWA RAZEM	132 896 094,17	100,00	150 250 634,92	100,00	170 908 460,49	100,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań finansowych Spółki Komunalnej „Dorzecze Białej” Sp. z o. o.

W analizowanym okresie wartość kapitału własnego Spółki Komunalnej „Dorzecze Białej” Sp. z o. o. wzrosła o 6,27% z 48 239 051,54 zł do 51 261 383,18 zł na koniec 2015 roku. Natomiast udział kapitału własnego w pasywach Spółki obniżył się z 36,30% do 29,99%, co wynikało z bardziej dynamicznych zmian w pozostałych źródłach finansowania. W 2013 roku Spółka posiadała kapitał zapasowy, który stanowił 0,75% sumy bilansowej. W 2015 roku pojawiły się kapitały rezerwowe, stanowiące 0,43% sumy bilansowej. Na początku analizowanego okresu Spółka poniosła stratę netto ponad 3 mln zł, ale już w następnym roku strata wynosiła nieco ponad 1 mln zł. Na koniec 2015 roku Spółka osiągnęła zysk netto w wysokości ponad 1,6 mln zł.

W ciągu całego badanego okresu udział zobowiązań i rezerw na zobowiązania wzrósł o 41,33% z 84 657 042,63 zł do 119 647 077,31 zł w 2015 roku. Największą pozycję (ponad 50% ogółu pasywów) stanowiły rozliczenia międzyokresowe, które dotyczyły głównie dofinansowań do realizacji inwestycji w ramach projektu z Unii Europejskiej. Zobowiązania długoterminowe dotyczyły zaciągniętych kredytów inwestycyjnych i na koniec 2015 roku wyniosły 26 409 998,00 zł (15,45% sumy bilansowej). W analizowanym okresie można zauważyć wzrost zobowiązań krótkoterminowych, które na koniec 2015 roku wyniosły 2 147 017,00 zł (1,26% sumy bilansowej). Zobowiązania krótkoterminowe dotyczyły przede wszystkim: zobowiązań z tytułu dostaw i usług, zobowiązań z tytułu podatków, ceł ubezpieczeń oraz innych zobowiązań. Najmniejszą wartość stanowiły rezerwy na zobowiązania. Prezentowana w bilansie kwota na koniec 2015 roku wyniosła 673 867,32 zł (0,39% ogółu pasywów). Utworzone rezerwy obejmowały: rezerwy na podatek odroczone i rezerwy na świadczenia emerytalne i podobne.

Tabela 15. Główne pozycje pasywów bilansu Miejskiego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej w Bieczu Sp. z o. o. za lata 2013-2015

Wyszczególnienie	2013		2014		2015	
	zł	%	zł	%	zł	%
A. Kapitał (fundusz) własny	1 950 032,03	33,91	2 591 311,65	42,88	2 454 265,67	44,07
I Kapitał (fundusz) podstawowy	1 680 000,00	29,22	2 262 000,00	37,43	2 262 000,00	40,61
II Kapitał (fundusz) zapasowy	135 635,17	2,36	265 032,03	4,39	324 311,65	5,82
III Kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
IV Pozostałe kapitały (fundusze) rezerwowe	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
V Zysk (strata) z lat ubiegłych	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
VI Zysk (strata) netto	134 396,86	2,34	64 279,62	1,06	-132 045,98	-2,37
VII Odpisy z zysku netto w ciągu roku obrotowego (wielkość ujemna)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
B. Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania	3 800 309,06	66,09	3 451 442,32	57,12	3 115 208,84	55,93
I Rezerwy na zobowiązania	0,00	0,00	106 785,38	1,77	82 675,48	1,48
II Zobowiązania długoterminowe	3 376 355,16	58,72	2 761 451,00	45,70	2 476 619,00	44,47
III Zobowiązania krótkoterminowe	423 953,90	7,37	583 205,94	9,65	492 194,36	8,84
IV Rozliczenia międzyokresowe	0,00	0,00	0,00	0,00	63 720,00	1,14
PASYWA RAZEM	5 750 341,09	100,00	6 042 753,97	100,00	5 569 474,51	100,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań finansowych Miejskiego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej w Bieczu Sp. z o. o.

Na podstawie danych zawartych w tabeli 15 można wywnioskować, że wartość kapitału własnego Miejskiego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej w Bieczu S. z o. o. W analizowanym okresie wzrosła o 10,16% z 1 950 032,03 zł do 2 454 265,67 zł na koniec 2015 roku. Spółka posiadała również kapitał (fundusz) zapasowy, który na koniec badanego okresu stanowił 5,82% sumy bilansowej. Na początku analizowanego okresu Spółka generowała zyski, natomiast w 2015 roku osiągnęła stratę w wysokości 132 045,98 zł.

W ciągu całego badanego okresu udział zobowiązań i rezerw na zobowiązania obniżył się o 10,16% z 3 800 309,06 zł do 3 115 208,84 zł w 2015 roku. Największą pozycję (prawie

45% ogółu pasywów w 2015 roku) stanowiły zobowiązania długoterminowe, wynikające z zaciągniętego kredytu. W porównaniu do 2013 roku można zauważyć wzrost zobowiązań krótkoterminowych o 19,09% z 423 953,90 zł do 492 194,36 zł w 2015 roku. Na koniec badanego okresu rezerwy na zobowiązania stanowiły 1,48% sumy bilansowej. Utworzone rezerwy obejmowały rezerwy na świadczenia emerytalne i podobne. Natomiast najmniejszą pozycję pasywów stanowiły rozliczenia międzyokresowe (nieco ponad 1% sumy bilansu), które pojawiły się dopiero w 2015.

Udział kapitałów własnych w pasywach ogółem w Spółce Komunalnej „Dorzecze Białej” Sp. z o. o. zmniejszył się z 36,30% do 29,99% i w 2015 roku wyniósł 51 261 383,18 zł. Udział zobowiązań i rezerwy na zobowiązania zwiększył się z 63,70% do 70,01% i w 2015 roku wynosiły 119 647 077,31 zł. Dominującą pozycją w strukturze pasywów stanowiły rozliczenia międzyokresowe. Również w Miejskim Przedsiębiorstwie Gospodarki Komunalnej w Bieczu Sp. z o. o. nastąpił wzrost udziału kapitału własnego w pasywach ogółem z 33,91% do 44,07%. W 2015 roku kapitał własny wyniósł 2 454 265,67 zł. Natomiast udział zobowiązań i rezerw na zobowiązania w pasywach ogółem zmniejszył się z 66,09% do 55,93% i w 2015 roku wyniosły 3 115 208,84 zł

4.2. Analiza rachunku zysku i strat

4.2.1. Struktura przychodów i kosztów

Kolejnym etapem analizy finansowej wybranych spółek jest analiza rachunku zysków i strat. Zgodnie z postanowieniami określonymi w polityce rachunkowości zarówno Spółka Komunalna „Dorzecze Białej” Sp. z o. o., jak i Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Bieczu Sp. z o. o. sporządzają rachunek zysków i strat w układzie porównawczym. Na początku została pokazana struktura przychodów oraz kosztów (gdzie podstawą odniesienia dla grup przychodów są przychody ogółem spółki, a dla grup kosztów są koszty ogółem).

Tabela 16. Struktura przychodów i kosztów Spółki Komunalnej „Dorzecze Białej” Sp. z o. o. za okres 2013-2015 (w %)

Wyszczególnienie	2013	2014	2015
Przychody netto ze sprzedaży i zrównane z nimi	78,96	72,83	75,82
Pozostałe przychody operacyjne	16,64	22,54	22,96
Przychody finansowe	4,40	3,59	1,22
Zyski nadzwyczajne	0,00	1,03	0,00
Przychody ogółem	100,00	100,00	100,00
Koszty działalności operacyjnej	56,09	78,23	91,10
Pozostałe koszty operacyjne	43,88	17,09	1,04
Koszty finansowe	0,03	4,42	7,86
Straty nadzwyczajne	0,00	0,26	0,00
Koszty ogółem	100,00	100,00	100,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań finansowych Spółki Komunalnej „Dorzecze Białej” Sp. z o. o.

W tabeli 16 zestawiono strukturę przychodów i kosztów Spółki Komunalnej „Dorzecze Białej” Sp. z o. o. W badanym okresie przychody netto ze sprzedaży miały bardzo wysoki udział w przychodach Spółki. Na koniec 2015 roku stanowiły 75,82% wszystkich przychodów, jednak w porównaniu do roku 2013 nastąpił spadek przychodów netto ze sprzedaży o 3,14 p. proc. Przychody te były przede wszystkim rezultatem zrealizowanej oraz fakturowanej sprzedaży na rzecz odbiorców krajowych. Pozostałe przychody operacyjne na koniec 2015 roku stanowiły ok. 23% wszystkich przychodów, znaczącą część stanowiły otrzymane dotacje. W porównaniu do 2013 roku można zauważyć znaczny wzrost ich udziału w przychodach ogółem (o 6,32 p. proc). Udział przychodów finansowych obniżył się o 3,18 p. proc do poziomu 1,22% w 2015 roku. Przychody odnosiły się przede wszystkim do otrzymanych odsetek. Spółka osiągnęła zysk nadzwyczajny w 2014 roku, który stanowił ok. 1% przychodów Spółki.

Największy udział w kosztach Spółki stanowiły koszty działalności operacyjnej bo aż 91% wszystkich kosztów w 2015 roku. Największą część stanowiły koszty związane z amortyzacją (37% kosztów działalności operacyjnej), wynagrodzenia (21% kosztów działalności operacyjnej), zużycie materiałów i energii (14% kosztów działalności operacyjnej) i pozostałe (usługi obce, podatki i opłaty, ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia, pozostałe koszty rodzajowe, wartość sprzedanych towarów i materiałów). W analizowanym okresie można zauważyć gwałtowny spadek pozostałych kosztów operacyjnych. W 2013 roku stanowiły one prawie 44% kosztów Spółki, natomiast

w 2015 roku tylko 1% (spadek o 43 p. proc), co wynikało ze zmniejszenia straty z tytułu rozchodu niefinansowych aktywów trwałych. Koszty finansowe w 2015 roku stanowiły 7,86% kosztów Spółki (wzrost o 7,83% w porównaniu do roku 2013). Koszty finansowe odnosiły się przede wszystkim do opłaconych odsetek. Straty nadzwyczajne w 2014 roku stanowiły 0,26% kosztów Spółki.

Tabela 17. Struktura przychodów i kosztów Miejskiego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej w Bieczu Sp. z o. o. za okres 2013-2015 (w %)

Wyszczególnienie	2013	2014	2015
Przychody netto ze sprzedaży i zrównane z nimi	97,62	96,65	94,02
Pozostałe przychody operacyjne	1,92	2,97	5,58
Przychody finansowe	0,47	0,38	0,40
Zyski nadzwyczajne	0,00	0,00	0,00
Przychody ogółem	100,00	100,00	100,00
Koszty działalności operacyjnej	95,00	92,85	93,30
Pozostałe koszty operacyjne	2,49	3,74	2,87
Koszty finansowe	2,50	3,41	3,83
Straty nadzwyczajne	0,00	0,00	0,00
Koszty ogółem	100,00	100,00	100,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań finansowych Miejskiego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej w Bieczu Sp. z o. o.

Na podstawie danych zawartych w tabeli 17 można wywnioskować, że przychody netto ze sprzedaży Miejskiego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej w Bieczu Sp. z o. o. miały największy udział w przychodach ogółem. W analizowanym okresie ich udział nieznacznie obniżył się, w 2015 roku stanowiły 94,02% wszystkich przychodów. Udział pozostałych przychodów operacyjnych wzrósł o 3,66 p. proc. do poziomu 5,58 % w 2015 roku. Przychody odnosiły się przede wszystkim do zysku z tytułu rozchodu niefinansowych aktywów trwałych. Przychody finansowe w analizowanym okresie kształtowały się na jednakowym poziomie, na koniec badanego okresu stanowiły 0,40% przychodów Spółki. Przychody dotyczyły otrzymanych odsetek. W latach 2013 -2015 Spółka nie osiągnęła zysków nadzwyczajnych.

Koszty działalności operacyjnej stanowiły największy udział w kosztach Spółki bo aż 93,30% wszystkich kosztów w 2015 roku. Koszty te dotyczyły m.in. wynagrodzeń, zużycia materiałów i energii oraz usług obcych. W latach 2013 -2015 udział pozostałych kosztów operacyjnych kształtował się na praktycznie na jednakowym poziomie.

Na koniec analizowanego okresu stanowiły one 2,87% kosztów ogółem. Koszty finansowe odnosiły się do opłaconych odsetek. Ich udział w kosztach ogółem nieznacznie wzrósł do poziomu 3,83%.

Z dotychczasowych rozważań wynika, iż w obydwu spółkach przychody netto ze sprzedaży miały największy udział w przychodach spółek. W analizowanym okresie w Spółce Komunalnej „Dorzecze Białej” Sp. z o. o. udział przychodów netto ze sprzedaży wzrósł o 3,14 p. proc. Natomiast w Miejskim Przedsiębiorstwie Gospodarki Komunalnej w Bieczu Sp. z o. o. udział sprzedaży produktów spadł o 3,6 p. proc.

Po stronie kosztów główną pozycję stanowiły koszty działalności operacyjnej. W Spółce Komunalnej „Dorzecze Białej” Sp. z o. o. można zauważyć gwałtowny ich wzrost w strukturze kosztów ogółem o 35 p. proc. W Miejskim Przedsiębiorstwie Gospodarki Komunalnej w Bieczu Sp. z o. o. udział kosztów działalności operacyjnej zmniejszył się o 1,7 p. proc.

4.2.2. Analiza wyników na podstawie rachunku zysków i strat

W niniejszym podrozdziale przedstawiono analizę strukturalną przychodów oraz kosztów kształtujących wyniki w konkretnych segmentach, czyli działalności operacyjnej, finansowej oraz nadzwyczajnej. Dokonanie analizy pionowej pozwoliło określić, które przychody oraz koszty są najistotniejsze w generowaniu końcowego wyniku. W pierwszej kolejności zostaną przedstawione wyniki dla Spółki Komunalnej „Dorzecze Białej” Sp. z o. o. a następnie dla Miejskiego przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej w Bieczu Sp. z o. o.

Tabela 18. Wynik ze sprzedaży Spółki Komunalnej „Dorzecze Białej” Sp. z o. o.

Wyszczególnienie	2013		2014		2015	
	zł	%	zł	%	zł	%
ZYSK (STRATA) ZE SPRZEDAŻY	-111 381,48	-	-1 310 891,15	-	-406 521,74	-
Przychody netto ze sprzedaży i zrównanie z nimi	5 771 218,19	100,00	7 296 398,31	100,00	9 528 624,09	100,00
Koszty działalności operacyjnej	5 882 599,67	100,00	8 607 289,46	100,00	9 935 145,83	100,00
I. Amortyzacja	1 179 395,08	20,05	2 795 957,91	32,48	3 636 696,79	36,60
II. Zużycie materiałów i energii	1 201 198,91	20,42	1 485 171,47	17,25	1 433 719,44	14,43
III. Usługi obce	745 829,78	12,68	1 420 453,16	16,50	1 254 487,10	12,63
IV. Podatki i opłaty	735 563,87	12,50	776 593,56	9,02	972 371,04	9,79
V. Wynagrodzenia	1 550 536,06	26,36	1 606 016,79	18,66	2 074 053,31	20,88
VI. Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia	380 163,23	6,46	404 273,91	4,70	481 912,06	4,85
VII. Pozostałe koszty rodzajowe	82 801,22	1,41	116 242,30	1,35	80 855,89	0,81
VIII. Wartość sprzedanych towarów i materiałów	7 111,52	0,12	2 580,36	0,03	1 050,20	0,01

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań finansowych Spółki Komunalnej „Dorzecze Białej” Sp. z o. o.

W analizowanym okresie wynik ze sprzedaży Spółki Komunalnej „Dorzecze Białej” Sp. z o.o. był ujemny, na koniec badanego okresu Spółka osiągnęła stratę w wysokości 406 521,74 zł. Najistotniejszymi pozycjami kształtującymi w 2015 roku wynik ze sprzedaży po stronie:

- przychodów były przychody netto ze sprzedaży produktów,
- kosztów była amortyzacja (stanowiąca 36,60% kosztów działalności operacyjnej), wynagrodzenia (stanowiące 20,88%) oraz zużycie materiałów i energii (stanowiące 14,43%).

Tabela 19. Wynik na pozostałej działalności operacyjnej Spółki komunalnej „Dorzecze Białej” Sp. z o. o.

Wyszczególnienie	2013		2014		2015	
	zł	%	zł	%	zł	%
ZYSK (STRATA) Z DZIAŁALNOŚCI OPERACYJNEJ	-3 385 243,86	-	377 753,12	-	2 772 109,53	-
Pozostałe przychody operacyjne	1 216 396,08	100,00	2 257 804,50	100,00	2 885 674,65	100,00
Zysk z tytułu rozchodu niefinansowych aktywów trwałych	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Dotacje	319 632,17	26,28	2 199 835,69	97,43	2 714 437,96	94,07
Aktualizacja wartości aktywów niefinansowych	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Inne przychody operacyjne	896 763,91	73,72	57 968,81	2,57	171 236,69	5,93
Pozostałe koszty operacyjne	4 601 639,94	100,00	1 880 051,38	100,00	113 565,12	100,00
Strata z tytułu rozchodu niefinansowych aktywów trwałych	4 184 226,14	90,93	1 692 721,65	90,04	14 677,70	12,92
Aktualizacja wartości aktywów niefinansowych	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Inne koszty operacyjne	417 413,80	9,07	187 329,73	9,96	98 887,42	87,08

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań finansowych Spółki Komunalnej „Dorzecze Białej” Sp. z o. o.

Na podstawie danych zawartych w tabeli 19 można wywnioskować, że na początku analizowanego okresu Spółka Komunalna „Dorzecze Białej” Sp. z o. o. osiągnęła stratę z działalności operacyjnej w wysokości 3 385 243,86 zł, natomiast w 2015 roku Spółka wygenerowała zysk w wysokości 2 772 109,53 zł. Najistotniejszymi pozycjami w 2015 roku kształtującymi wynik z pozostałej działalności operacyjnej po stronie:

- przychodów były dotacje (stanowiące 94,07% sumy pozostałych przychodów operacyjnych),
- kosztów były inne koszty operacyjne (stanowiące 87,08% sumy pozostałych kosztów operacyjnych).

Tabela 20. Wynik na operacjach finansowych Spółki Komunalnej „Dorzecze Białej” Sp. z o. o.

Wyszczególnienie	2013		2014		2015	
	zł	%	zł	%	zł	%
ZYSK (STRATA) NA OPERACJACH FINANSOWYCH	317 986,54	-	-126 269,49	-	-704 317,88	-
Przychody finansowe	321 328,95	100,00	360 092,31	100,00	153 117,99	100,00
Dywidendy	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Odsetki	321 328,95	100,00	360 092,31	100,00	153 117,99	100,00
Zysk z tytułu rozchodu aktywów finansowych	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Aktualizacja wartości aktywów finansowych	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Inne	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Koszty finansowe	3 342,41	100,00	486 361,80	100,00	857 435,87	100,00
Odsetki	3 334,43	99,76	486 361,80	100,00	857 435,87	100,00
Aktualizacja wartości aktywów finansowych	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Inne	7,98	0,24	0,00	0,00	0,00	0,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań finansowych Spółki Komunalnej „Dorzecze Białej” Sp. z o. o.

Analizując wynik na operacjach finansowych zawartych w tabeli 20 można zaobserwować spadek osiąganych przychodów finansowych i wzrost kosztów finansowych, co w efekcie spowodowało, iż Spółka Komunalna „Dorzecze Białej” Sp. z o. o. w 2015 roku wygenerowała stratę w wysokości 704 317,88 zł. Najistotniejszymi pozycjami kształtującymi wynik z operacji finansowych po stronie:

- przychodów były otrzymane odsetki z lokat, będącymi jedynymi przychodami finansowymi,
- kosztów były odsetki z tytułu rat leasingowych (stanowiące 100% kosztów finansowych).

Tabela 21. Wynik finansowy netto Spółki Komunalnej „Dorzecze Białej” Sp. z o. o.

Wyszczególnienie	2013	2014	2015
Zysk (strata) ze sprzedaży	-111 381,48	-1 310 891,15	-406 521,74
Zysk (strata) z działalności operacyjnej	-3 496 625,34	-933 138,03	2 365 587,79
Zysk (strata) z działalności gospodarczej	-3 178 638,80	-1 059 407,52	1 661 269,91
Zysk (strata) brutto	-3 178 638,80	-983 946,27	1 661 269,91
Podatek dochodowy	235 447,00	26 240,00	45 752,00
Zysk (strata) netto	-3 414 085,80	-1 010 186,27	1 615 517,91

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań finansowych Spółki Komunalnej „Dorzecze Białej” Sp. z o. o.

Reasumując Spółka Komunalna „Dorzecze Białej” Sp. z o. o. w latach 2013 i 2014 generowała stratę netto, natomiast w 2015 roku Spółka osiągnęła zysk netto w wysokości 1 615 517,91 zł. Zysk został ukształtowany na skutek odniesienia na wynik brutto aktywów i rezerw z tytułu odroczonego podatku.

Tabela 22. Wynik ze sprzedaży Miejskiego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej w Bieczu Sp. z o. o.

Wyszczególnienie	2013		2014		2015	
	zł	%	zł	%	zł	%
ZYSK (STRATA) ZE SPRZEDAŻY	248 778,37	-	245 253,05	-	-104 562,40	-
Przychody netto ze sprzedaży i zrównanie z nimi	3 531 093,26	100,00	3 664 741,96	100,00	2 442 993,61	100,00
Koszty działalności operacyjnej	3 282 314,89	100,00	3 419 488,91	100,00	2 547 556,01	100,00
I. Amortyzacja	142 691,11	4,35	173 158,39	5,06	159 062,51	6,24
II. Zużycie materiałów i energii	613 480,81	18,69	653 877,61	19,12	572 660,38	22,48
III. Usługi obce	695 433,69	21,19	740 128,41	21,64	387 504,95	15,21
IV. Podatki i opłaty	133 850,72	4,08	96 847,76	2,83	91 382,85	3,59
V. Wynagrodzenia	1 322 274,87	40,28	1 376 486,97	40,25	1 040 730,22	40,85
VI. Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia	332 482,69	10,13	335 842,28	9,82	257 976,03	10,13
VII. Pozostałe koszty rodzajowe	42 101,00	1,28	43 147,49	1,26	38 239,07	1,50
VIII. Wartość sprzedanych towarów i materiałów	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań finansowych Miejskiego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej w Bieczu Sp. z o. o.

Na podstawie danych zawartych w tabeli 22 można wywnioskować, że wynik ze sprzedaży w analizowanym okresie uległ zmniejszeniu, a na koniec analizowanego okresu Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Bieczu Sp. z o. o. osiągnęło stratę w wysokości 104 562,40 zł. Najistotniejszymi pozycjami kształtującymi na koniec 2015 roku wynik ze sprzedaży po stronie:

- przychodów były przychody netto ze sprzedaży produktów,
- kosztów były wynagrodzenia (stanowiące 40,85% sumy kosztów działalności operacyjnej), zużycie materiałów i energii (stanowiące 22,48%) oraz usługi obce (stanowiące 1,21%).

Tabela 23. Wynik na pozostałej działalności operacyjnej Miejskiego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej w Bieczu Sp. z o. o.

Wyszczególnienie	2013		2014		2015	
	zł	%	zł	%	zł	%
ZYSK (STRATA) Z DZIAŁALNOŚCI OPERACYJNEJ	-16 883,11	-	-25 092,06	-	66 721,79	-
Pozostałe przychody operacyjne	69 281,54	100,00	112 685,41	100,00	145 091,51	100,00
Zysk z tytułu rozchodu niefinansowych aktywów trwałych	0,00	0,00	6 266,00	5,56	102 700,00	70,78
Dotacje	0,00	0,00	0,00	0,00	1 080,00	0,74
Aktualizacja wartości aktywów niefinansowych	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Inne przychody operacyjne	69 281,54	100,00	106 419,41	94,44	41 311,51	28,47
Pozostałe koszty operacyjne	86 164,65	100,00	137 777,47	100,00	78 369,72	100,00
Strata z tytułu rozchodu niefinansowych aktywów trwałych	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Aktualizacja wartości aktywów niefinansowych	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Inne koszty operacyjne	86 164,65	100,00	137 777,47	100,00	78 369,72	100,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań finansowych Miejskiego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej w Bieczu Sp. z o. o.

Dane zawarte w tabeli 23 wskazują, iż w początkowych latach analizowanego okresu Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Bieczu Sp. z o. o. osiągało straty z działalności operacyjnej, natomiast w 2015 roku odnotowano zysk w wysokości 66 721,79

zł. Najistotniejszymi pozycjami kształtującymi wynik na koniec badanego okresu z pozostałej działalności operacyjnej po stronie:

- przychodów były: zysk z tytułu rozchodu niefinansowych aktywów trwałych (stanowiące 70,78% sumy pozostałych przychodów operacyjnych) oraz inne przychody operacyjne (stanowiące 28,47%),
- kosztów były inne koszty operacyjne (stanowiącymi 100% pozostałych kosztów operacyjnych)

Tabela 24. Wynik na operacjach finansowych Miejskiego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej w Bieczu Sp. z o. o.

Wyszczególnienie	2013		2014		2015	
	zł	%	zł	%	zł	%
ZYSK (STRATA) NA OPERACJACH FINANSOWYCH	-69 480,40	-	-111 346,37	-	-94 205,37	-
Przychody finansowe	16 926,95	100,00	14 392,50	100,00	10 306,84	100,00
Dywidendy i udziały w zyskach	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Odsetki	16 926,95	100,00	14 392,50	100,00	10 306,84	100,00
Zysk z tytułu rozchodu aktywów finansowych	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Aktualizacja wartości aktywów finansowych	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Inne	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Koszty finansowe	86 407,35	100,00	125 738,87	100,00	104 512,21	100,00
Odsetki	86 407,35	100,00	125 738,87	100,00	104 512,21	100,00
Strata z tytułu rozchodu aktywów finansowych	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Aktualizacja wartości aktywów finansowych	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Inne	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Zródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań finansowych Miejskiego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej w Bieczu Sp. z o. o.

W tabeli 24 zestawiono wynik na operacjach finansowych Miejskiego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej w Bieczu Sp. z o. o. W analizowanym okresie Spółka osiągała straty na operacjach finansowych, na koniec badanego okresu strata wyniosła 94 205,37 zł. Najistotniejszymi pozycjami kształtującymi wynik z operacji finansowych po stronie:

- przychodów były otrzymane odsetki,
- kosztów były odsetki.

Tabela 25. Wynik finansowy netto Miejskiego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej w Bieczu Sp. z o. o.

Wyszczególnienie	2013	2014	2015
Zysk (strata) ze sprzedaży	248 778,37	245 253,05	-104 562,40
Zysk (strata) z działalności operacyjnej	231 895,26	220 160,99	-37 840,61
Zysk (strata) z działalności gospodarczej	162 414,86	108 814,62	-132 045,98
Zysk (strata) brutto	162 414,86	108 814,62	-132 045,98
Podatek dochodowy	28 018,00	44 535,00	0,00
Zysk (strata) netto	134 396,86	64 279,62	-132 045,98

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań finansowych Miejskiego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej w Bieczu Sp. z o. o.

Dane zawarte w tabeli 25 pozwalają na stwierdzenie, iż Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Bieczu w latach 2013 i 2014 generowało zysk netto, natomiast w 2015 roku Spółka osiągnęła stratę netto w wysokości 132 045,98 zł.

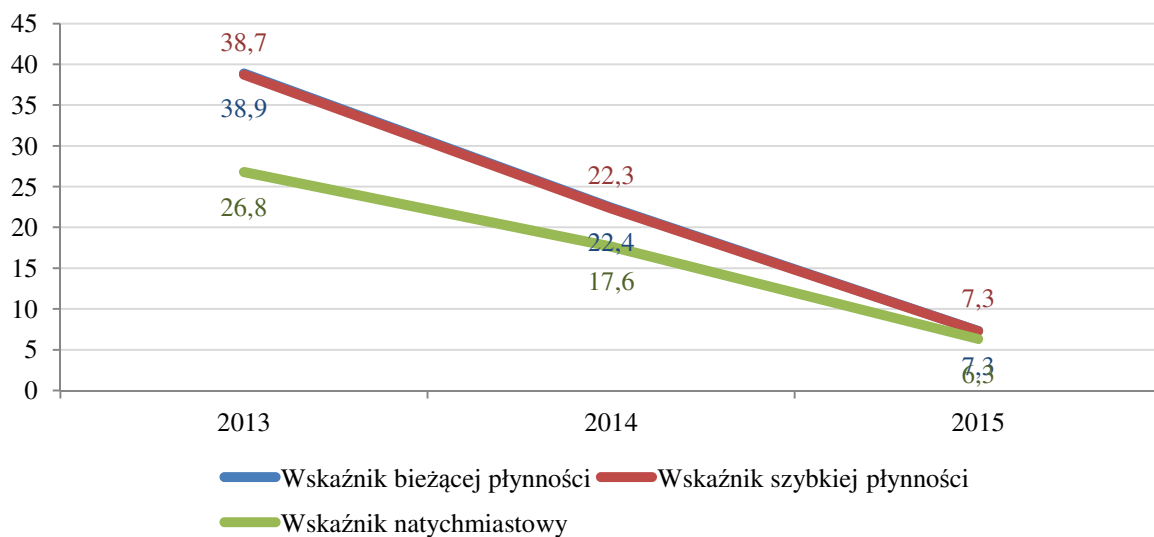
4.3. Ocena finansowa analizowanych spółek na podstawie analizy wskaźnikowej

4.3.1. Wskaźnik płynności finansowej

W niniejszym podrozdziale dokonano finansowej analizy wskaźnikowej spółek, w której wykorzystano najważniejsze wskaźniki służące do oceny kondycji finansowej takie jak: wskaźniki płynności, rentowności, zadłużenia oraz sprawności działania. Wskaźniki zostały wyliczone na podstawie danych finansowych zawartych w sprawozdaniach finansowych za lata 2013, 2014 i 2015.

Wskaźniki płynności finansowej odzwierciedlają zdolność spółek do regulowania zaciągniętych zobowiązań. Aby utrzymać dobrą kondycję finansową podstawowym zadaniem spółek powinno być zachowanie płynności finansowej.

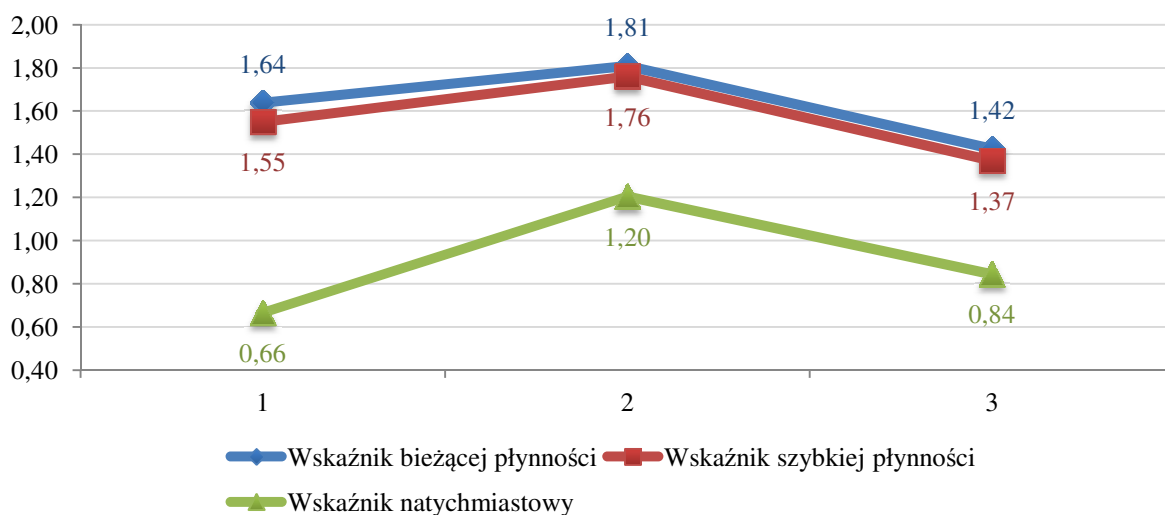
Wykres 14. Płynność finansowa Spółki Komunalnej „Dorzecze Białej” Sp. z o. o.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań finansowych Spółki Komunalnej „Dorzecze Białej” Sp. z o. o.

Wykres 14 pokazuje, że wskaźniki płynności finansowej Spółki Komunalnej „Dorzecze Białej” Sp. z o. o. w 2015 roku ukształtowały się na poziomie niższym od ubiegłorocznego, jednak nadal wszystkie przyjmują wartości powyżej górnej granicy przedziału uznawanego za normatywny.

Wykres 15. Płynność finansowa Miejskiego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej w Bieczu Sp. z o. o.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań finansowych Miejskiego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej w Bieczu Sp. z o. o.

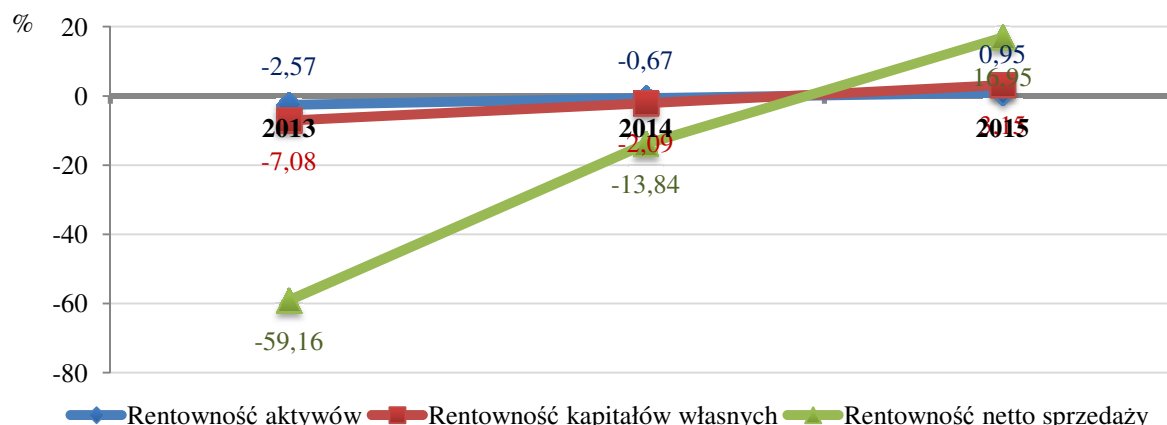
Wskaźniki płynności finansowej Miejskiego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej w Bieczu Sp. z o. o. przedstawione na wykresie 15 mieszczą się w optymalnych przedziałach, co oznacza, iż nie występują zakłócenia w terminowym regulowaniu wymaganych zobowiązań. Jedynie w 2014 roku można zaobserwować nieznaczny wzrost wskaźników.

Wartości poziomu wskaźnika płynności finansowej Spółki Komunalnej „Dorzecze Białej” Sp. z o. o. w początkowym okresie kilkakrotnie przewyższyły optymalny przedział. Oznaczało to, że Spółka jest płynna i nie ma problemów z spłatą bieżących zobowiązań. Co prawda, w 2015 roku poziom wskaźników spadł o ponad 30 p. proc. to nadal wynik jest wyższy od optymalnego przedziału. Wskaźniki płynności Miejskiego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej w Bieczu Sp. z o. o. mieszczą się w optymalnych przedziałach, co oznacza, że nie występują zakłócenia w terminowym regulowaniu wymaganych zobowiązań.

4.3.2. Wskaźnik rentowności

Wskaźniki rentowności pozwalają ocenić wpływ wybranych wielkości na wynik finansowy spółki. Wskaźniki informują ile groszy wyniku finansowego generuje jedna złotówka wielkości stanowiącej podstawę odniesienia. Dodatkowo wskaźniki pozwoliły zdiagnozować czy spółki działając na wolnym rynku są w stanie osiągnąć zyski. W tym celu użyto wskaźnika rentowności aktywów, kapitałów własnych oraz rentowności netto sprzedaży.

Wykres 16. Rentowność Spółki Komunalnej „Dorzecze Białej” Sp. z o. o.

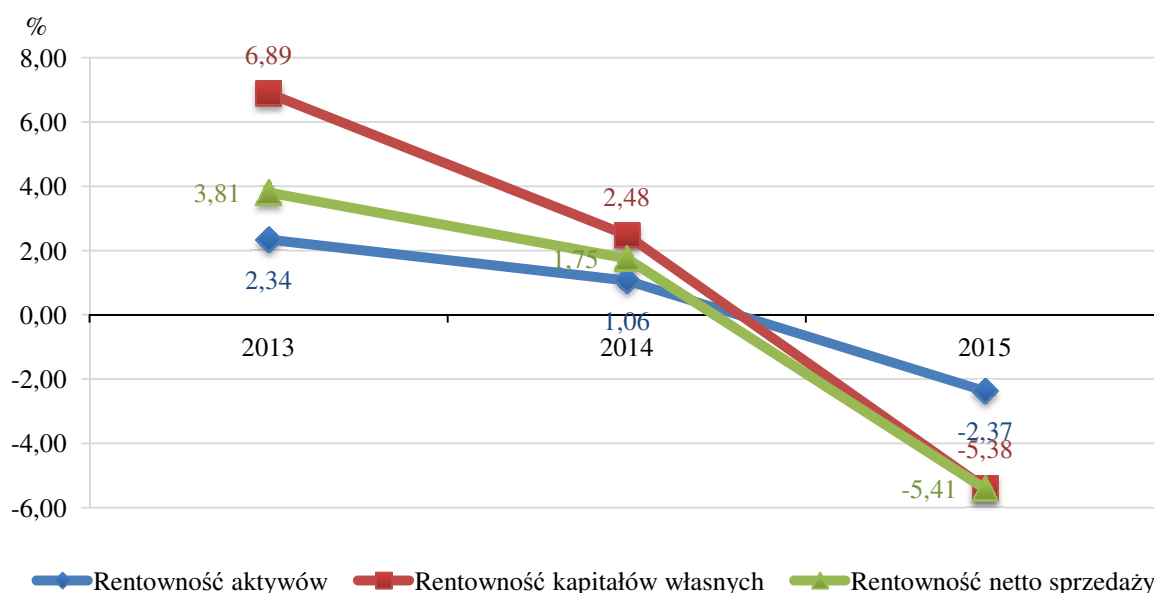

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań finansowych Spółki Komunalnej „Dorzecze Białej” Sp. z o. o.

Wskaźniki rentowności Spółki Komunalnej „Dorzecze Białej” Sp. z o. o. przedstawione na wykresie 16 w latach 2013 i 2014 przyjmowały wartości ujemne na skutek poniesionych strat. Dopiero w 2015 roku kiedy Spółka wypracowała zysk wskaźniki przyjęły wartości dodatnie. Im wartość tych wskaźników jest wyższa, tym sytuacja finansowa Spółki jest korzystniejsza. Wskaźnik rentowności aktywów informuje o wysokości zysku jaki przypada na wartość majątku, w 2015 roku wyniósł 0,95%. Wskaźnik rentowności kapitałów własnych wyniósł 3,15%, co jest pozytywnym zjawiskiem i świadczy przede wszystkim o strategii Spółki nastawionej na dalszy rozwój. Wskaźnik netto sprzedaży w 2015 roku wyniósł 16,95% co jest wynikiem uzyskania wyższych przychodów ze sprzedaży usług.

Wykres 17. Rentowność Miejskiego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej w Bieczu Sp. z o. o.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań finansowych Miejskiego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej w Bieczu Sp. z o. o.

Na wykresie 17 można zaobserwować spadek wartości wskaźników rentowności Miejskiego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej w Bieczu Sp. z o. o. co zostało spowodowane osiągnięciem przez Spółkę coraz to mniejszych zysków. W latach 2013 – 2014 wskaźniki przyjmowały wartości dodatnie, natomiast w 2015 roku w wyniku osiągnięcia przez Spółkę straty wskaźniki przyjęły wartości ujemne. Wskaźnik rentowności aktywów w 2015 roku wyniósł -2,37%, na jego spadek oprócz wyniku finansowego miał wpływ również spadek kwoty aktywów bilansu. Źródło spadku wskaźnika rentowności kapitału własnego leży w kwotowym spadku kapitałów własnych. Znaczna część zysków została

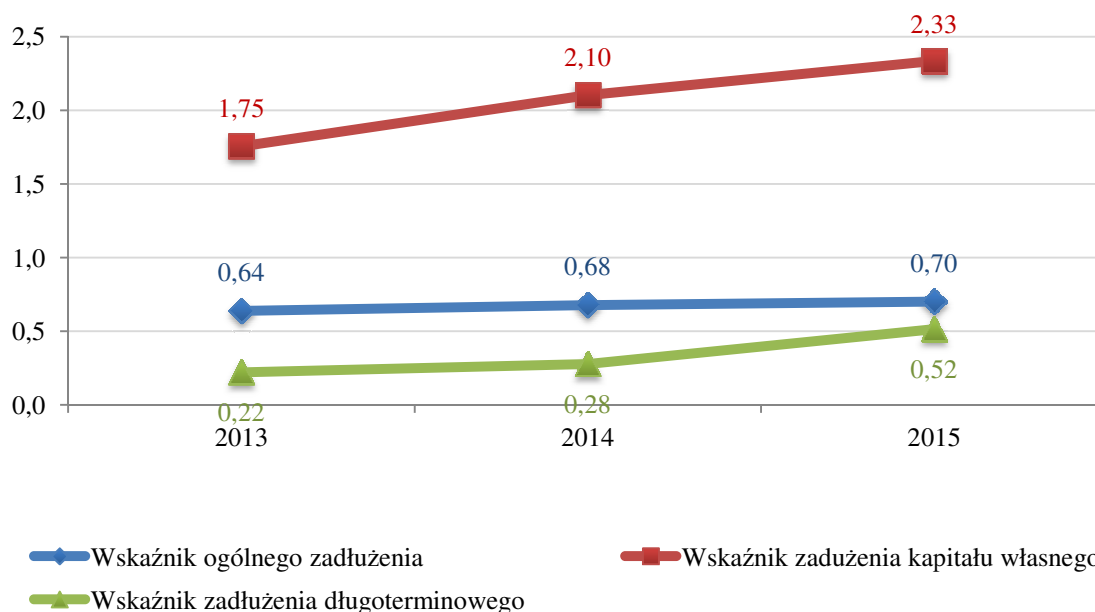
przekazana w 2015 roku na kapitał zapasowy, co było pozytywnym zjawiskiem oraz świadczyło o strategii Spółki nastawionej na dalszy rozwój. Natomiast wskaźnik netto sprzedaży zmniejszył się z 3,81% do -5,41% w stosunku do roku 2013.

Zdecydowanie lepsze wyniki osiągnęła Spółka Komunalna „Dorzecze Białej” Sp. z o. o., wszystkie wartości były dodatnie, a także mieściły się w optymalnym przedziale. Natomiast wartości wskaźników w Miejskim Przedsiębiorstwie Gospodarki Komunalnej w Bieczu Sp. z o. o. uległy znacznemu pogorszeniu. Na koniec badanego okresu wszystkie znalazły się poniżej optymalnego przedziału i przyjęły wartości ujemne, co można uznać za niekorzystne zjawisko. Jednak na uwadze należy mieć fakt, iż Spółka znaczną część zysków przekazała w 2015 roku na kapitał zapasowy, co świadczyło o strategii Spółki nastawionej na dalszy rozwój.

4.3.3. Wskaźnik poziomu zadłużenia

Stabilność finansowa spółki w dużym stopniu zależy od poziomu zadłużenia. W tej części pracy zostały przedstawione najważniejsze wskaźniki, które obrazują wielkość zobowiązań spółki w odniesieniu do jego zasobów majątkowych oraz kapitałowych.

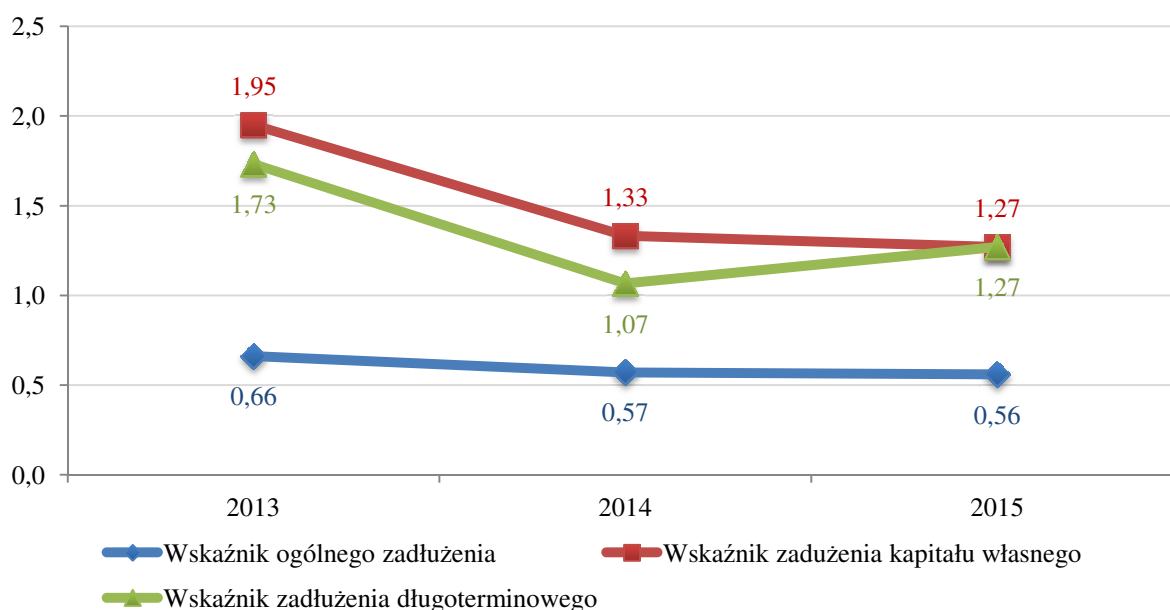
Wykres 18. Poziom zadłużenia Spółki Komunalnej „Dorzecze Białej” Sp. z o. o.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań finansowych Spółki Komunalnej „Dorzecze Białej” Sp. z o. o.

W świetle przedstawionych na wykresie 18 wskaźników poziomu zadłużenia Spółki Komunalnej „Dorzecze Białej” Sp. z o. o. należy uznać za bezpieczny. Wskaźnik ogólnego zadłużenia oraz zadłużenia długoterminowego mieszczą się w optymalnym przedziale. Za niepokojący należy uznać wzrost zadłużenia kapitału własnego. W 2014 i 2015 roku wskaźnik ten przekroczył górną granicę przedziału uznawanego za normatywny.

Wykres 19. Poziom zadłużenia Miejskiego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej w Bieczu Sp. z o. o.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań finansowych Miejskiego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej w Bieczu Sp. z o. o.

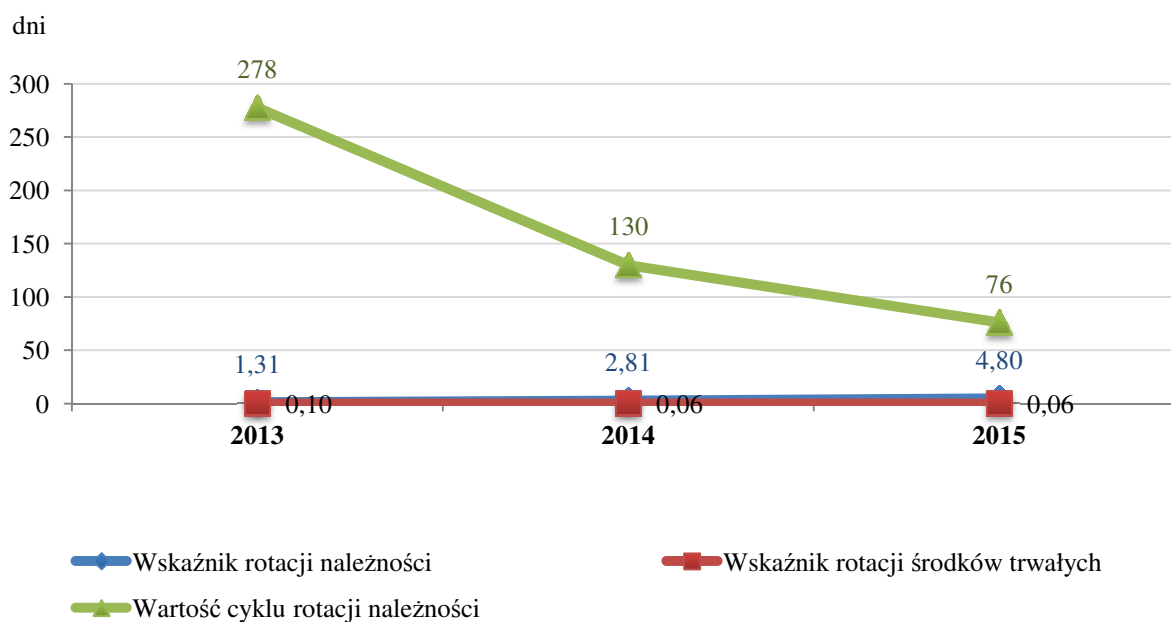
Wykres 19 pokazuje poziom zadłużenia Miejskiego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej w Bieczu Sp. z o. o. Wartości wskaźników ogólnego zadłużenia oraz zadłużenia kapitału własnego mieszczą się w przedziale uznawanym za normatywny. Jedynie wartość wskaźnika zadłużenia długoterminowego w analizowanym okresie przekroczyła poziom optymalny, jednak za pozytywny można uznać zmniejszający się poziom tego wskaźnika. W 2015 roku wartość tego wskaźnika wyniosła 1,27.

Poziom wskaźników zadłużenia obydwu spółek można uznać za bezpieczny. Jedynie wskaźnik zadłużenia kapitału własnego w Spółce Komunalnej „Dorzecze Białej” Sp. z o. o. oraz wskaźnik zadłużenia długoterminowego w Miejskim Przedsiębiorstwie Gospodarki Komunalnej w Bieczu Sp. z o. o. przekroczyły wartości uznawane za normatywne.

4.3.4. Wskaźnik sprawność działania

Wskaźniki sprawności działania pozwalają ocenić efektywność wykorzystania zasobów majątkowych posiadanych przez spółkę. Do oceny wykorzystano wskaźnik rotacji należności, rotacji środków trwałych oraz wskaźnik cyklu rotacji należności.

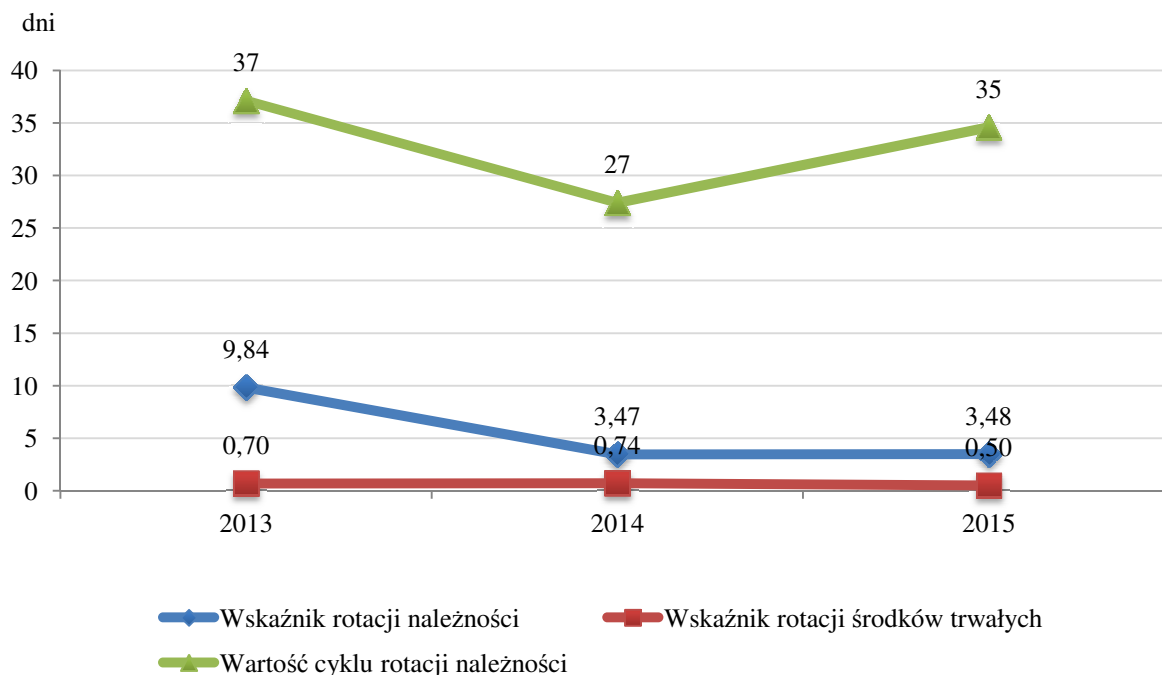
Wykres 20. Sprawność działania Spółki Komunalnej „Dorzecze Białej” Sp. z o.o.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań finansowych Spółki Komunalnej „Dorzecze Białej” Sp. z o. o.

Wykres 20 pokazuje sprawność działania Spółki Komunalnej „Dorzecze Białej” Sp. z o. o. Wskaźniki rotacji należności informuje o tym, w jakim stopniu spółka kredytuje swoich klientów. Od 2013 roku można zauważyć wzrost tego wskaźnika o 3,49 p. proc po poziomu 4,8 w 2015 roku. Wartość wskaźnika jest zbliżona do optymalnego poziomu, co świadczy o tym, że Spółka skutecznie ściąga swoje należności. Wskaźnik rotacji środków mówi o tym, jak dobrze spółka wykorzystuje swoje środki trwałe, dlatego im wyższy poziom tego wskaźnika tym lepiej. W analizowanym okresie wskaźnik ten kształtuje się na jednakowym poziomie ok. 0,1%. Wartość wskaźnika cyklu rotacji należności jest znacznie wyższa od pożądanej. Określa przeciętny okres spływu należności. Za pozytywne można uznać malejący poziom tego wskaźnika. W 2015 roku okres spływu należności wyniósł 76 dni.

Wykres 21. Sprawność działania Miejskiego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej w Bieczu Sp. z o. o.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań finansowych Miejskiego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej w Bieczu Sp. z o. o.

Wartość wskaźnika rotacji należności jest zbliżona do optymalnego poziomu, co świadczy o tym, że Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Bieczu Sp. z o. o. skutecznie ściąga swoje należności. W analizowanym okresie nastąpił nieznaczny spadek tego wskaźnika do poziomu 3,48. Wartość wskaźnika rotacji środków trwałych kształtuje się praktycznie na jednakowym poziomie. Większe zmiany można zaobserwować wskaźnika cyklu rotacji należności. W porównaniu do 2013 roku okres splotu należności uległ zmniejszeniu z 37 do 35 dni w 2015 roku, co jest zjawiskiem korzystnym dla Spółki.

Wskaźniki rotacji należności i środków trwałych w obydwu spółkach kształtują się na jednakowym poziomie i mieszczą się w optymalnym przedziale. Jedyne wskaźnik cyklu rotacji należności wypadł gorzej w przypadku Spółki Komunalnej „Dorzecze Białej” Sp. z o. o., ponieważ wartości kształtują się powyżej optymalnego poziomu, a im wyższy poziom tym większe zagrożenie utraty płynności przez Spółkę.

Podsumowanie

Gospodarka komunalna stanowi jeden z ważnych czynników budujących potencjał danego terenu, który wpływa na jakość życia mieszkańców. Może być prowadzona w formie jednostek i zakładu budżetowego, jak również przez odrębne podmioty w postaci spółek komunalnych. Samorządy coraz częściej decydują się na realizację zadań z zakresu gospodarki komunalnej w formie spółek prawa handlowego, gdzie najbardziej popularną formą są spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Podmioty te charakteryzuje wysoki potencjał inwestycyjny oraz możliwość generowania zysku. Wymienione cechy mają pozytywny wpływ na jakość świadczonych usług przez spółki komunalne. Nie ulega wątpliwości, że podmioty te mogą być istotnym elementem mechanizmu pobudzającego rozwój zarówno lokalny jak i regionalny.

Głównym celem niniejszej pracy było zbadanie oraz porównanie pod względem finansowym działania spółek komunalnych w branży wodociągowo-kanalizacyjnej w trzyletnim okresie ich działalności. Wyciągając pewne wnioski należy mieć na uwadze to, iż Spółka Komunalna „Dorzecze Białej” Sp. z o. o. powstała 30 sierpnia 2004 roku, więc jest Spółką z dłuższym stażem, niż Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Bieczu Sp. z o. o., które swoje prawa i obowiązki przejęło od likwidowanego Zakładu 1 stycznia 2013 roku. Na podstawie przeprowadzonych badań można wysunąć niżej przedstawione wnioski.

1. Analiza skonsolidowanego bilansu Spółki Komunalnej „Dorzecze Białej” za lata 2013-2015 wskazuje na wzrost jej majątku determinującego potencjał i rozwój. W ciągu badanego okresu suma bilansowa wzrosła o 38 012 366,32 zł, czyli o 27%. Natomiast w Miejskim Przedsiębiorstwie Gospodarki Komunalnej w Bieczu Sp. z o. o. nastąpił spadek majątku. Suma bilansowa spadła o 180 866,58 zł, czyli o 3%.
2. Obydwie spółki są silnie wyposażone w rzeczowy majątek trwały, który po stronie aktywów stanowił dominującą pozycję. Udział rzeczowych składników majątku w majątku ogółem na przestrzeni analizowanych lat w Spółce Komunalnej „Dorzecze Białej” Sp. z o. o. nieznacznie wzrósł z 88,91% do 90,78%. Majątek obrotowy Spółki wzrósł o 1 099 276,55 zł, ale jego udział w majątku ogółem zmniejszył się o 1,81% na korzyść majątku trwałego. Inaczej kształtowała się sytuacja w Miejskim Przedsiębiorstwie Gospodarki Komunalnej w Bieczu Sp. z o. o. Udział rzeczowych składników majątku w majątku ogółem nieznacznie zmniejszył się z 87,92% do 87,41%.

Natomiast majątek obrotowy wzrósł o 6 286,41 zł, a także wzrósł jego udział w majątku ogółem o 0,51%.

3. W obydwu spółkach dominującą pozycję stanowiły aktywa trwałe. Ich udział w strukturze w Spółce Komunalnej „Dorzecze Białej” Sp. z o. o. nieznacznie wzrósł z 88,99% do 90,77%. Natomiast udział aktywów obrotowych mimo ogólnego wzrostu wartości ich udział w strukturze zmniejszył się o 1,8 p. proc. na korzyść majątku trwałego. Inaczej kształtowała się sytuacja w Miejskim Przedsiębiorstwie Gospodarki Komunalnej w Bieczu Sp. z o. o. Udział aktywów trwałych nieznacznie zmniejszył się z 87,92% do 87,41%. Natomiast majątek obrotowy wzrósł o 0,51 p. proc.
4. Kapitał własny w Spółce Komunalnej „Dorzecze Białej” Sp. z o. o. na koniec 2015 roku wyniósł 51 261 383,18 zł. Udział kapitałów własnych w pasywach ogółem zmniejszył się z 36,30% do 29,99%. Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania w 2015 roku wynosiły 119 647 077,31 zł. Ich udział zwiększył się z 63,70% do 70,01%. Również w Miejskim Przedsiębiorstwie Gospodarki Komunalnej w Bieczu Sp. z o. o. nastąpił wzrost udziału kapitału własnego w pasywach ogółem z 33,91% do 44,07%. W 2015 roku kapitał własny wyniósł 2 454 265,67 zł. Natomiast udział zobowiązań i rezerw na zobowiązania w pasywach ogółem zmniejszył się z 66,09% do 55,93% i w 2015 roku wyniosły 3 115 208,84 zł
5. Analiza finansowa Spółki Komunalnej „Dorzecze Białej” Sp. z o. o. wskazuje, że w latach 2013-2015 nastąpiła znaczna poprawa wyników działalności Spółki. W latach 2013 i 2014 Spółka generowała stratę netto, natomiast w 2015 roku Spółka osiągnęła zysk netto w wysokości 1 615 517,91zł. Odwrotnie wyglądała sytuacja w przypadku Miejskiego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej w Bieczu Sp. z o. o. – na początku badanego okresu spółka generowała zyski netto, natomiast na koniec 2015 roku wyniki działalności znacznie się pogorszyły i Spółka osiągnęła stratę w wysokości 132 045,98 zł.
6. Istotnym czynnikiem wpływającym na wynik finansowy obydwu spółek jest wynik na działalności podstawowej. Podstawowym źródłem przychodów była sprzedaż produktów. W analizowanym okresie w Spółce Komunalnej „Dorzecze Białej” Sp. z o. o. sprzedaż wzrosła z wielkości 5 771 218,19 zł w 2013 roku do 9 528 624,09 zł w 2015 roku, tj. o 65%. Natomiast w Miejskim Przedsiębiorstwie Gospodarki Komunalnej w Bieczu Sp. z o. o. sprzedaż produktów spadła z 3 531 093,26 zł do 2 442 993,61 zł, tj. o 31%.
7. Obydwie spółki są płynne i nie mają problemów ze spłatą bieżących zobowiązań. Warto zwrócić uwagę na wskaźniki płynności w Spółce Komunalnej „Dorzecze Białej”

Sp. z o. o., które kilkakrotnie przewyższyły optymalny przedział. Nadpłynność może prowadzić do obniżenia efektywności środków obrotowych, ale już w 2015 roku można zaobserwować znaczny spadek poziomu wskaźników co jest pozytywnym zjawiskiem.

8. Mając na uwadze rentowność to na koniec badanego okresu lepsze wyniki osiągnęła Spółka Komunalna „Dorzecze Białej” Sp. z o. o., wszystkie wartości były dodatnie oraz mieściły się w optymalnym przedziale. Natomiast wartości wskaźników w Miejskim Przedsiębiorstwie Gospodarki Komunalnej w Bieczu Sp. z o. o. uległy pogorszeniu. Na koniec badanego okresu wszystkie znalazły się poniżej optymalnego przedziału i przyjęły wartości ujemne, co było spowodowane osiągnięciem straty.
9. Poziom wskaźników zadłużenia obydwu spółek można uznać za bezpieczny. Według ustawy o finansach publicznych spółki komunalne nie są zaliczane do sektora finansów publicznych, co oznacza, że ich zobowiązania nie przyczyniają się do powiększania długu tworzącej jednostki samorządu terytorialnego ani długu publicznego. Nie mniej jednak nie ulega wątpliwości, iż nadmierne zadłużanie spółek komunalnych może być przyczyną zakłóceń w wykonywaniu powierzonych im samorządowych zadań własnych. Nie można zapominać o tym, iż na podstawie umowy wsparcia organ konstytuujący może być zmuszony do pomocy w spłacie zobowiązań spółki. Zdarzają się również sytuacje kiedy to samorzady zakładają spółki prawa handlowego w celu uniknięcia ustawowo określonego poziomu zadłużenia. W związku z tym stan zadłużenia spółek komunalnych ma istotny wpływ na ukazanie rzeczywistej sytuacji finansowej jednostek samorządu terytorialnego.
10. Wyniki wskaźników sprawności działania są zadowalające. Wskaźniki rotacji należności i środków trwałych w obydwu spółkach kształtują się praktycznie na jednakowym poziomie i co najważniejsze mieszczą się w optymalnym przedziale. Jedynie wskaźnik cyklu rotacji należności wypadł gorzej w przypadku Spółki Komunalnej „Dorzecze Białej” Sp. z o. o., ponieważ wartości kształtują się powyżej optymalnego poziomu, a im wyższy poziom tym większe zagrożenie utraty płynności przez Spółkę.

Reasumując, założony cel pracy został zrealizowany. Przeprowadzone badanie umożliwiło prawidłowo zbadać i porównać sytuację finansową wybranych spółek komunalnych w branży wodociągowo-kanalizacyjnej oraz odpowiedzieć na postawione we wstępie pytania badawcze.

Bibliografia

Pozycje książkowe i artykuły z czasopism

1. Adamczyk J., Zestawienie zmian w kapitale (funduszu) własnym, „Rachunkowość” 2004, nr 2.
2. Barwacz K., System nadzoru właścicielskiego nowych organizacji gospodarczych sektora publicznego, „Zarządzanie i Finanse” 2013, nr 2.
3. Bednarski L., Analiza finansowa w przedsiębiorstwie, PWE, Warszawa 2007.
4. Bławat F., Podstawy analizy ekonomicznej, teorie, przykłady, zadania, CeDeWu, Warszawa 2011.
5. Czaplak J., Przekształcenia organizacyjno-prawne oraz własnościowe w polskiej gospodarce komunalnej na tle krajów Europy Zachodniej, „Studia Ekonomiczne” 2015, nr 209.
6. Czaplak J., Spółki komunalne w rozwoju województwa lubelskiego, „Ekonomia” 2012, nr 5.
7. Dyduch A., Sierpińska M., Z. Wilimowska, Finanse i rachunkowość, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2013.
8. Dziarnowski M., Sprawozdanie finansowe jako źródło oceny sytuacji finansowej przedsiębiorstwa, „Debiuty Naukowe Studentów Wyższej Szkoły Bankowej” 2012, nr 12.
9. Ejsmont A., Ostrowska D., Analiza wskaźnikowa działalności przedsiębiorstwa-wybrane elementy, Wydawnictwo Uczelniane Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Suwałkach, Suwałki 2011.
10. Gabrusewicz W., Analiza finansowa przedsiębiorstwa. Teoria i zastosowanie, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2014.
11. Gabrusewicz W., Gabrusewicz P., Roczne sprawozdanie finansowe przedsiębiorstwa, Poleskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2015.
12. Golej R., Prędkiewicz K., Analiza finansowa przedsiębiorstwa, MARINA, Wrocław 2015.
13. Gołębiowski G., Tłaczała A., Analiza finansowa w teorii i w praktyce, Difin, Warszawa 2009.
14. Grzymała Z., Innowacje na rynku sektora komunalnego w Polsce, „Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego” 2013, nr 23.

15. Grzymała Z., Podstawy ekonomiki i zarządzania w gospodarce komunalnej, Oficyna Wydawnicza Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, Warszawa 2011.
16. Informacja o przekształceniach i prywatyzacji mienia komunalnego według stanu na koniec 2013, 2014, 2015, Ministerstwo Skarbu Państwa, Warszawa.
17. Jerzemowska, M., Analiza ekonomiczna w przedsiębiorstwie, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2013.
18. Kaczmarczyk A., Kowalak R., Piotrkowska K., Sprawozdawczość i analiza finansowa w przedsiębiorstwach mikro w świetle ustawy o rachunkowości, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego, Wrocław 2016.
19. Kłós L., Gospodarka odpadami komunalnymi – wyzwanie XXI wieku, „Studia i Prace Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania” 2012, nr 28.
20. Kotowska B., Uziębło A., Wyszowska-Kaniewska O., Analiza finansowa w przedsiębiorstwie. Przykłady, zadania i rozwiązania. CeDeWu, Warszawa 2011.
21. Kowalak R., Ocena kondycji finansowej przedsiębiorstwa w badaniu zagrożenia upadłością, ODDK, Gdańsk 2008.
22. Kozłowski W., Zarządzanie gospodarką komunalną, New Europe Firma Szkoleniowa, Olsztyn 2015.
23. Krasnowolski A., Gospodarka Komunalna – polski model, Kancelaria Senatu Biuro Analiz i Dokumentacji, Warszawa 2012.
24. Łyszkiewicz M., Gospodarowanie majątkiem komunalnym: zasady, metody, strategie. CeDeWu, Warszawa 2016.
25. Michalczak J., Znaczące inwestycje, otwierające szansę rozwoju dla całego regionu, „Gazeta Krakowska, Dorzecze Białej” 2016.
26. Micherda B., Górka Ł., Szulc M., Zarządcza interpretacja sprawozdania finansowego, Difin, Warszawa 2010.
27. Micherda B., Współczesna analiza finansowa, Zakamycze, Kraków 2004.
28. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Strategia Rozwoju Kraju 2020, Warszawa 2012.
29. Najwyższa Izba Kontroli, Realizacja zadań publicznych przez spółki tworzone przez jednostki samorządu terytorialnego, Departament Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji, Warszawa 2015.
30. Nestrowicz R., Sprawozdawczość finansowa i jej rola w ocenie wyników działalności przedsiębiorstw, „Nierówności Społeczne a Wzrost Gospodarczy” 2014, nr 39.
31. Nowak E., Analiza sprawozdań finansowych, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2008.

32. Pomykalska B., Pomykalski P., Analiza finansowa przedsiębiorstwa, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2007.
33. Satoła Ł., Formy organizacyjno-prawne podmiotów wykonujących zadania z zakresu gospodarki komunalnej (na przykładzie województwa małopolskiego), „Roczniki Naukowe Stowarzyszenia Ekonomistów Rolnictwa i Agrobiznesu” 2016, nr 18.
34. Skowronek-Mielczarek A., Leszczyński A., Analiza działalności i rozwoju przedsiębiorstwa, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2008.
35. Sońta W., Przekształcenia gospodarki komunalnej w Polsce, „Rocznik Żyrardowski” 2011, nr 9.
36. Sprawozdanie finansowe Miejskiego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej w Bieczu Sp. z o. o.
37. Sprawozdanie z działalności Spółki Komunalnej "Dorzecze Białej" Sp. z o. o. w Tuchowie.
38. Tokarski A., Tokarski M., Mosionek-Schweda M., Pomiar i ocena płynności finansowej podmiotu gospodarczego, CeDeWu, Warszawa 2014.
39. Waśniewski T., Skoczylas W., Teoria i praktyka analizy finansowej w przedsiębiorstwie, Fundacja Rozwoju Rachunkowości w Polsce, Warszawa 2004.
40. Wojtkowiak A., Użyteczność publiczna w gospodarce komunalnej, „Zeszyty Naukowe Instytutu Administracji Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie” 2006, nr 4.
41. Zaleska M., Ocena kondycji ekonomiczno-finansowej przedsiębiorstwa przez analityka bankowego, SGH w Warszawie, Warszawa 2002.
42. Zawadzka D., Znaczenie zobowiązań krótkoterminowych w finansowaniu przedsiębiorstw w Polsce – analiza porównawcza według sekcji PKD, „Ekonomika i Organizacja Gospodarki Żywnościowej” 2009, nr 76.
43. Żabski Ł., Struktura własnościowa spółek komunalnych w województwie dolnośląskim, „Samorząd terytorialny a polityka lokalna” 2014, nr 28.

Akty prawne

1. Akt założycielski spółki z ograniczoną odpowiedzialnością.
2. Tekst jednolity Umowy Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z dnia 28 grudnia 2015 roku.
3. Ustawa z dnia 20 grudnia 1996r. o gospodarce komunalnej.
4. Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług.
5. Ustawa z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym.

6. Ustawa z dnia 7 czerwca 2001r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków.
7. Ustawa z dnia 16 grudnia 2010r. o publicznym transporcie zbiorowym.
8. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. o odpadach.
9. Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości.

Źródła internetowe

1. <http://www.doradca.com.pl/x.php/1,192/Przekształcenie-zakładu-budżetowego-w-spolke.html>
2. <http://stat.gov.pl/>
3. <http://krakow.stat.gov.pl/>
4. <http://www.polskawliczbach.pl/>
5. <http://www.dorzeczebialej.pl/>
6. <http://gkbiecz.pl/>
7. <https://pl.wikipedia.org/wiki/Biecz>

Spis rysunków

Rysunek 1. Wybrane obszary gospodarki komunalnej	6
Rysunek 2. Podstawowe formy organizacyjno-prawne gospodarki komunalnej prowadzone przez gminy	8
Rysunek 3. Klasyfikacja wskaźników w analizie finansowej.....	37
Rysunek 4. Położenie gmin tworzących Spółkę na tle powiatu tarnowskiego	43
Rysunek 5. Schemat organizacyjny Spółki Komunalnej „Dorzecze Białej” Sp. z o. o.	49
Rysunek 6. Położenie gminy Biecz na tle powiatu gorlickiego	53
Rysunek 7. Schemat organizacyjny Miejskiego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej w Bieczu Sp. z o. o.	56

Spis tabel

Tabela 1. Klasyfikacja analizy finansowej.....	19
Tabela 2. Kryteria i rodzaje metod analizy finansowej.....	21
Tabela 3. Schemat bilansu.....	25
Tabela 4. Rachunek zysków i strat (wariant kalkulacyjny i porównawczy)	30
Tabela 5. Zestawienie zmian w kapitale (funduszu) własnym.....	32
Tabela 6. Rachunek przepływów pieniężnych	34
Tabela 7. Podział wskaźników płynności finansowej.....	38
Tabela 8. Podział wskaźników rentowności	39
Tabela 9. Podział wskaźników zadłużenia	40
Tabela 10. Podział wskaźników sprawności działania.....	41
Tabela 11. Władze Spółki Komunalnej „Dorzecze Białej” Sp. z o. o.	47
Tabela 12. Główne pozycje aktywów bilansu Spółki Komunalnej „Dorzecze Białej” Sp. z o. o. za lata 2013-2015	59
Tabela 13. Główne pozycje aktywów bilansu Miejskiego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej w Bieczu Sp. z o. o. za lata 2013-2015	61
Tabela 14. Główne pozycje pasywów bilansu Spółki Komunalnej „Dorzecze Białej” Sp. z o. o. za lata 2013-2015	63
Tabela 15. Główne pozycje pasywów bilansu Miejskiego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej w Bieczu Sp. z o. o. za lata 2013-2015	65
Tabela 16. Struktura przychodów i kosztów Spółki Komunalnej „Dorzecze Białej” Sp. z o. o. za okres 2013-2015 (w %)	67

Tabela 17. Struktura przychodów i kosztów Miejskiego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej w Bieczu Sp. z o. o. za okres 2013-2015 (w %)	68
Tabela 18. Wynik ze sprzedaży Spółki Komunalnej „Dorzecze Białej” Sp. z o. o.	70
Tabela 19. Wynik na pozostałej działalności operacyjnej Spółki komunalnej „Dorzecze Białej” Sp. z o. o.	71
Tabela 20. Wynik na operacjach finansowych Spółki Komunalnej „Dorzecze Białej” Sp. z o. o.	72
Tabela 21. Wynik finansowy netto Spółki Komunalnej „Dorzecze Białej” Sp. z o. o.	73
Tabela 22. Wynik ze sprzedaży Miejskiego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej w Bieczu Sp. z o. o.	73
Tabela 23. Wynik na pozostałej działalności operacyjnej Miejskiego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej w Bieczu Sp. z o. o.	74
Tabela 24. Wynik na operacjach finansowych Miejskiego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej w Bieczu Sp. z o. o.	75
Tabela 25. Wynik finansowy netto Miejskiego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej w Bieczu Sp. z o. o.	76

Spis wykresów

Wykres 1. Podmioty gospodarki komunalnej w Polsce w latach 2013-2015	10
Wykres 2. Stan infrastruktury wodociągowej na przestrzeni lat 2013-2015	13
Wykres 3. Zmiana długości sieci wodociągowej w podziale na województwa w latach 2013-2015	14
Wykres 4. Stan infrastruktury kanalizacyjnej na przestrzeni lat 2013-2015	15
Wykres 5. Zmiana długości sieci kanalizacyjnej w podziale na województwa w latach 2013-2015	16
Wykres 6. Liczba osób korzystających z sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w latach 2013-2015	17
Wykres 7. Stan infrastruktury wodociągowej na przestrzeni lat 2013-2015	50
Wykres 8. Stan infrastruktury kanalizacyjnej na przestrzeni lat 2013-2015	51
Wykres 9. Ludność korzystająca z instalacji wodociągowej w % ogółu ludności w poszczególnych gminach	51
Wykres 10. Ludność korzystająca z instalacji kanalizacyjnej w % ogółu ludności w poszczególnych gminach	52

Wykres 11. Stan infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej w latach 2013-2015	57
Wykres 12. Ludność korzystająca z instalacji wodociągowej i kanalizacyjnej w % do ogółu ludności gminy Biecz	57
Wykres 13. Struktura majątku Spółki za okres 2013-2015.....	60
Wykres 14. Płynność finansowa Spółki Komunalnej „Dorzecze Białej” Sp. z o. o.....	77
Wykres 15. Płynność finansowa Miejskiego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej w Bieczu Sp. z o. o.	77
Wykres 16. Rentowność Spółki Komunalnej „Dorzecze Białej” Sp. z o. o.	78
Wykres 17. Rentowność Miejskiego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej w Bieczu Sp. z o. o.	79
Wykres 18. Poziom zadłużenia Spółki Komunalnej „Dorzecze Białej” Sp. z o. o.....	80
Wykres 19. Poziom zadłużenia Miejskiego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej w Bieczu Sp. z o. o.	81
Wykres 20. Sprawność działania Spółki Komunalnej „Dorzecze Białej” Sp. z o.o.	82
Wykres 21. Sprawność działania Miejskiego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej w Bieczu Sp. z o. o.	83

